

คู่มือวิธีเขียนข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมหาสารคาม
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

หนังสือคู่มือวินัยข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รวบรวมจัดทำขึ้นเพื่อเป็นคู่มือในการศึกษาเกี่ยวกับวินัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม สาระสำคัญประกอบด้วยคำอธิบายตัวบทตามหมวด 6 ว่าด้วยวินัยและการรักษาวินัย องค์ประกอบความผิดกรณีต่างๆ และมติ อ.ก.ค.ศ.วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์(ที่ทำการแทน ก.ค.ศ.) ที่พิจารณาเกี่ยวกับการพิจารณาอุทธรณ์ในเรื่องวินัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมหาสารคามหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือวินัยข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเล่มนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้เป็นอย่างดี

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมหาสารคาม

สารบัญ

หน้า

คำนำ

วินัยและการรักษาวินัย.....	1
บทบัญญัติว่าด้วยวินัยและการรักษาวินัย.....	4
กรณีตัวอย่างการพิจารณาอุทธรณ์และร้องทุกข์ของ อ.ก.ค.ศ.วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์.....	37
ภาคผนวก	
พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547.....	63
บรรณานุกรม.....	117

วินัยและการรักษาวินัย

ความหมายของวินัย

การมีวินัยเป็นความคาดหวังของสังคมที่จะให้บุคคลประพฤติปฏิบัติตนในสิ่งที่ถูกที่ควร อันจะส่งผลให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองแก่ตนเองและสังคม ได้แก่ การประกอบสัมมาอาชีพ ด้วยความขยันหมั่นเพียร มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และแบบธรรมเนียมของสังคม

คำว่า “วินัย” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 หมายถึง ระเบียบแบบแผน และข้อบังคับ, ข้อปฏิบัติ

“วินัย” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Discipline หมายถึง เครื่องควบคุมพฤติกรรมของคน ในทาง การบริหารนั้น “วินัย” มีความหมายไปในหลายลักษณะ เช่น ลักษณะที่เป็นการควบคุมตนเอง (Self Control) โดยมุ่งพิจารณาวินัยในแง่การพัฒนาตนเอง เพื่อปรับตัวให้สอดคล้องกับความจำเป็นและความต้องการ ซึ่งเรียกว่า อัตวินัย (Self Discipline)

วินัยข้าราชการอาจแยกพิจารณาได้เป็น 2 ความหมาย คือ

1. หมายถึง ระเบียบ กฎเกณฑ์ แบบแผนความประพฤติที่ทางราชการกำหนดให้ข้าราชการ ยึดถือและปฏิบัติ

2. หมายถึง ลักษณะเชิงพฤติกรรมที่ข้าราชการแสดงออกมาในทางที่ถูกที่ควร เป็นการควบคุมตนเองให้แสดงพฤติกรรมที่ถูกระเบียบ หลักเกณฑ์ หรือแบบแผนที่ทางราชการกำหนดไว้

ดังนั้น วินัยจึงหมายถึง กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ หรือแบบแผนความประพฤติที่ควบคุมพฤติกรรมของ คนในองค์กรให้เป็นไปในแนวทางที่พึงประสงค์

ความสำคัญของวินัยที่มีต่อการศึกษา

เป้าหมายที่แท้จริงในการส่งเสริมให้ครูมีวินัยนั้นมีใช้อยู่ที่ครู แต่อยู่ที่ตัวนักเรียน กล่าวคือ ถ้าครู มีวินัยความมีวินัยของครูจะส่งผลไปถึงนักเรียนด้วย เช่น ครูจะตั้งใจอบรมสั่งสอนนักเรียนอย่างเต็มกำลัง ความสามารถ จะประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน จะชักนำให้เรียนรู้ สิ่งต่างๆ ได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในทางจิตวิทยาถือว่าวัยเด็กเป็นวัยที่สามารถจดจำและเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ที่ใกล้ชิด และผู้ที่ ตนเคารพนับถือ หากเด็กที่ได้ครูมีระเบียบวินัยเด็กก็จะลอกเลียนพฤติกรรมที่ดีของครู ซึ่งอาจจะทำให้เป็น เด็กที่มีระเบียบวินัยเช่นเดียวกับครูด้วย ซึ่งนั่นย่อมหมายถึงความสำเร็จในการจัดการศึกษาของชาติ แต่หากไม่สามารถส่งเสริมให้ครูเป็นผู้มีวินัยได้แล้ว การจัดการศึกษาจะบรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างเป็นไปได้อย่างไร

จุดมุ่งหมายของวินัย

องค์กรทุกองค์กรไม่ว่าในภาครัฐหรือภาคเอกชน ย่อมมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือความสำเร็จ หรือ การบรรลุเป้าหมายขององค์กร ปัญหาว่าจะทำอย่างไรจึงจะทำให้คนในองค์กรปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรตามเป้าหมายที่วางไว้

การจัดการเกี่ยวกับบุคคลเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะคนเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนางาน พัฒนาองค์กร ตลอดจนจนถึงการพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง องค์กร ทุกองค์กรล้วนแต่ มุ่งแสวงหามาตรการในการนำทรัพยากรบุคคลมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเสริมสร้างประสิทธิภาพ ในการดำเนินงานขององค์กร อาจกล่าวได้ว่า ความสำเร็จและความเจริญ ก้าวหน้าขององค์กรมีผลมาจากการมีทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณคาและมีวินัยเสมอ

การรักษาวินัย

การรักษาวินัย หมายถึง การที่ข้าราชการปฏิบัติตามข้อกำหนดทางวินัย ตามที่กฎหมายบัญญัติ อย่างเคร่งครัด ระมัดระวัง ดูแล ปกป้องกัน ไม่ฝ่าฝืนหรือหลีกเลี่ยง หากพบว่ามี การกระทำผิดผู้บังคับบัญชา ต้องดำเนินการทางวินัยทันที เพื่อมิให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่ผู้อื่น การรักษาวินัยที่ดีนั้นนอกจากเกิดจากตัวข้าราชการเองที่จะต้องเรียนรู้ สำนึก และตระหนักในหน้าที่แล้ว ผู้บังคับบัญชา ก็จะต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี ดูแล ส่งเสริม และพัฒนาให้ข้าราชการมีวินัยด้วย

บทบาทของผู้บังคับบัญชาเกี่ยวกับการรักษาวินัย

- (1) เสริมสร้างและพัฒนาผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาให้มีวินัย
- (2) ปกป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย
- (3) ดำเนินการทางวินัยผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาซึ่งมีกรณีอันมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย

วัตถุประสงค์ของการรักษาวินัย

- (1) เพื่อส่งเสริมคุณภาพและประสิทธิภาพของข้าราชการ และรักษาประโยชน์ของราชการ
- (2) และมีจุดมุ่งหมายเพื่อธำรงไว้ซึ่งศักดิ์ศรีของข้าราชการด้วย

ลักษณะของวินัย

วินัย มีลักษณะเป็นข้อบัญญัติ เพื่อควบคุมและส่งเสริมให้ข้าราชการอยู่ในกรอบแห่งความประพฤติอันดีงาม ระเบียบวินัยโดยทั่วไปมีไว้เพื่อให้บุคคลในสังคมปฏิบัติร่วมกันในทิศทางและแนวทางเดียวกัน เพื่อให้สามารถอยู่รวมกันได้อย่างสงบ สันติ เคารพในสิทธิและหน้าที่ ของกันและกัน

วินัยข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา หมายถึง ข้อบัญญัติที่กำหนดเป็นข้อห้ามและข้อปฏิบัติตามหมวด 6 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 มาตรา 82 – มาตรา 97

ลักษณะความผิดทางวินัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามพระราชบัญญัติ ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ได้กำหนดความผิดทางวินัยของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมไว้ค่อนข้างเข้มงวดและเคร่งครัดกว่าข้าราชการประเภทอื่น อาทิ การกำหนดให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้อง

ประพัตินแบบอย่างที่ดี ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าบทบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดให้ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาต้องประพัตินแบบอย่างที่ดี โดยเฉพาะแก่ผู้เรียนเท่านั้น แต่ยังคงต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ชุมชนและสังคมอีกด้วย ทั้งนี้ ก็เพื่อให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประพัตินปฏิบัติตนเหมาะสมกับการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูง ซึ่งตามกฎหมายว่าด้วยสภาครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนดให้วิชาชีพทางการศึกษาเป็นวิชาชีพควบคุม และสอดคล้องกับคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้ามารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 รวมถึงเพื่อให้ได้รับการยอมรับนับถือจากบุคคลทั่วไปด้วย

ด้วยเหตุนี้ จึงอาจกล่าวได้ว่า การกำหนดความผิดทางวินัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ไว้อย่างเข้มงวดและเคร่งครัด โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมนั้น ก็เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดระบบครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และเพื่อยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง และเป็นที่ยอมรับศรัทธาของสังคมตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

ข้อกำหนดเรื่องวินัย

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 หมวด 6 บัญญัติให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องรักษาวินัยตามที่บัญญัติเป็นข้อกำหนดและข้อปฏิบัติตามหมวดนี้ โดยเคร่งครัดอยู่เสมอ ตั้งแต่มาตรา 82 ถึงมาตรา 97 ซึ่งอาจแยกได้ดังนี้

1. วินัยต่อประเทศชาติ ได้แก่ สนับสนุนและวางรากฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
2. วินัยต่อตำแหน่งหน้าที่ ได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว
3. วินัยต่อผู้บังคับบัญชา ได้แก่ การปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาที่สั่งในหน้าที่ โดยชอบด้วยกฎหมาย
4. วินัยต่อผู้เรียน ได้แก่ การอุทิศเวลา ประพัตินแบบอย่างที่ดี ช่วยเหลือเกื้อกูลเคารพสิทธิ ไม่ข่มเหง ไม่ล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เรียน
5. วินัยต่อประชาชน ได้แก่ ให้การต้อนรับอำนวยความสะดวก ให้ความเป็นธรรม ไม่กลั่นแกล้งดูหมิ่นเหยียดหยามประชาชน
6. วินัยต่อผู้ร่วมงาน ได้แก่ การรักษาความสามัคคี สุภาพเรียบร้อย ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
7. วินัยต่อตนเอง ได้แก่ ประพัตินเป็นแบบอย่างที่ดี รักษาชื่อเสียง ไม่กระทำการใดๆ ให้เสื่อมเสียชื่อเสียง

บทบัญญัติว่าด้วยวินัยและการรักษาวินัย

บทบัญญัติว่าด้วยวินัยและการรักษาวินัย ตามหมวด 6 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 มาตรา 82 ถึงมาตรา 97 มีดังนี้

มาตรา 82 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องรักษาวินัยที่บัญญัติเป็นข้อห้ามและข้อปฏิบัติไว้ในหมวดนี้โดยเคร่งครัดอยู่เสมอ

จุดมุ่งหมายของมาตรานี้ ถือเป็นหน้าที่ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนที่จะต้องรักษาวินัยโดยไม่ฝ่าฝืนข้อห้ามและข้อปฏิบัติตามข้อกำหนดของวินัยโดยเคร่งครัดอยู่เสมอ มีข้อที่น่าสังเกตว่าจากบทบัญญัติดังกล่าว ความผิดที่ได้กระทำก่อนมีสถานภาพเป็นข้าราชการหรือก่อนบรรจุแต่งตั้งเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ไม่อาจนำมาลงโทษทางวินัยได้ (สำนักงาน ก.พ. ที่ นร 1011/ล 471 ลงวันที่ 21 สิงหาคม 2549)

มาตรา 83 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องสนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ด้วยความบริสุทธิ์ใจ และมีหน้าที่วางรากฐานให้เกิดระบอบการปกครองเช่นว่านั้น

จุดมุ่งหมายของมาตรานี้ ไม่ต้องการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีพฤติการณ์ที่ไม่เหมาะสมต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

การกระทำที่เป็นการสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยด้วยความบริสุทธิ์ใจนั้น อาจแสดงออกมาได้ทั้งทางกายและทางวาจา การกระทำที่เป็นการไม่สนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยดังกล่าว เป็นความผิดวินัยที่ไม่ร้ายแรง เว้นแต่การกระทำนั้นจะเป็นการกระทำความผิดอาญา จนได้รับโทษจำคุก หรือเป็นการกระทำที่ถือได้ว่าเป็นผู้ประพฤตชั่วอย่างร้ายแรง หรือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบหรือมติคณะรัฐมนตรี จนเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง จึงจะเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา 83

1. กระทำการใดๆ อันเป็นการไม่สนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
2. ไม่วางรากฐานให้เกิดระบอบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

มีการกระทำในลักษณะที่เป็นการคัดค้านต่อต้าน หรือเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งอาจแสดงออกโดย

- ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งต่างๆ ที่พึงกระทำในการปกครองระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งยุยงส่งเสริมไม่ให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิดังกล่าวด้วย (ภาคทัณฑ์)
- พุดชักจูงใจผู้อื่นฝ่าฝืนในการปกครองระบอบอื่น (ตัดเงินเดือน 5% เป็นเวลา 1 เดือน)

มาตรา 84 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เสมอภาคและเที่ยงธรรม มีความวิริยะ อุตสาหะ ขยันหมั่นเพียร ดูแลเอาใจใส่รักษาประโยชน์ของทางราชการ และต้องปฏิบัติตนตามมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ อย่างเคร่งครัด

ห้ามมิให้อาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยอำนาจและหน้าที่ราชการของตน ไม่วาจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม หาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์ที่มีควรได้ เป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

จุดมุ่งหมายของมาตรานี้ ต้องการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต รักษาประโยชน์ของทางราชการ ไม่ใช่ตำแหน่งหน้าที่ราชการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ และเนื่องจากข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาซึ่งเป็นวิชาชีพควบคุมต้องปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพด้วย

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา 84 วรรคหนึ่ง

1. มีหน้าที่ราชการ
2. ปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ซื่อสัตย์สุจริต เสมอภาคและเที่ยงธรรม หรือไม่มีความวิริยะ อุตสาหะ และขยันหมั่นเพียร หรือไม่ดูแลเอาใจใส่รักษาประโยชน์ของทางราชการ หรือ
3. ไม่ปฏิบัติตนตามมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างเคร่งครัด

คำว่า “หน้าที่ราชการ” หมายความว่ารวมถึง การไปปฏิบัติหน้าที่อื่นที่ไม่ใช่ราชการโดยตรงด้วย เช่น การปฏิบัติหน้าที่อื่นในรัฐวิสาหกิจ หรือองค์การของรัฐ เป็นต้น โดยให้ถือว่าการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับแต่งตั้งหรือตามที่ได้รับมอบหมายนั้นเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ถ้าข้าราชการผู้นั้นกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามวินัยข้าราชการ ให้ถือวาเป็นการกระทำผิดวินัยในหน้าที่ราชการ

แต่ในกรณีที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ผู้จัดการสหกรณ์โรงเรียน หรือทำหน้าที่ รับ - ส่งเงินให้กับสหกรณ์ออมทรัพย์ ไม่ถือวาเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการ

การปฏิบัติหน้าที่ราชการนั้น ข้าราชการผู้มีหน้าที่จะปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานที่ราชการหรือนอกสถานที่ราชการก็ได้ ถ้าไม่มีกฎหมายบังคับไว้โดยเฉพาะว่าต้องปฏิบัติในสถานที่ราชการ และการปฏิบัติหน้าที่ราชการนั้นไม่จำเป็นจะต้องปฏิบัติในวันและเวลาทำงานตามปกติเสมอไป อาจปฏิบัติในวันหยุดราชการหรือนอกเวลาที่กำหนดให้ปฏิบัติราชการตามปกติก็ได้

การพิจารณาว่าข้าราชการผู้ใดมีหน้าที่ราชการ ในเรื่องใดหรือไม่ นั้น มีแนวทางพิจารณา บางประการ ดังนี้

1. พิจารณาจากกฎหมาย มาตรฐานทั่วไป หรือระเบียบ ที่กำหนดหน้าที่ไว้เป็น ลายลักษณ์อักษร
2. พิจารณาจากมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง ในมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการกำหนดตำแหน่งใด แสดงหน้าที่และความรับผิดชอบของตำแหน่งต่างๆ ไว้ เมื่อใครดำรงตำแหน่งใด ก็ย่อมมีหน้าที่ตามที่ กำหนดไว้

3. พิจารณาจากคำสั่ง หรือการมอบหมายของผู้บังคับบัญชา แม้จะไม่มีกฎหมายหรือมาตรฐาน กำหนดตำแหน่งกำหนดให้เป็นหน้าที่ไว้ แต่ถ้าผู้บังคับบัญชาสั่งให้ผู้ใดทำหน้าที่ใด หรือมอบหมายหน้าที่ ใดให้ผู้ใดปฏิบัติภายในขอบเขตอำนาจของผู้บังคับบัญชา ก็ย่อมเป็น หน้าที่ราชการของผู้ที่ได้รับคำสั่งหรือ รับมอบหมายที่จะต้องรับผิดชอบตามนั้น การมอบหมายอาจทำเป็นลายลักษณ์อักษร หรือมอบหมาย ดวยวาจา หรือมอบหมายโดยพฤตินัยอย่างอื่นก็ได้

4. พิจารณาจากพฤติการณ์ โดยพิจารณาจากการที่ข้าราชการสมัครใจเข้าผูกพันตนเองยอมรับว่า เป็นหน้าที่ราชการที่ตนต้องรับผิดชอบ

คำว่า “ซื่อสัตย์” หมายความว่า ปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ไม่คดโกง ไม่หลอกลวง

คำว่า “สุจริต” หมายความว่า ปฏิบัติด้วยความมุ่งหมายในทางที่ดีที่ชอบตามทำนองคลองธรรม

คำว่า “เที่ยงธรรม” หมายความว่า ปฏิบัติโดยไม่ลำเอียง

สวนการปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ นั้น เนื่องจากกฎหมายปฏิรูปการศึกษาได้ กำหนดให้ครูหรือผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาเป็นวิชาชีพชั้นสูง จึงมุ่งหมายให้ข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษา ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพที่คุรุสภากำหนดไว้เป็น ขอบบังคับด้วย

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

- ข้าราชการครูทำเฉลยข้อสอบให้นักศึกษาบางกลุ่มไปติวก่อนสอบด้วยความหวังให้นักศึกษา เกรงว่าจะทำข้อสอบไม่ได้ อันเป็นการช่วยเหลือนักศึกษาให้ได้คะแนนตามเกณฑ์ การวัดผล โดยไม่ปรากฏ ความสำเร็จหรือความดีของนักศึกษาแต่อย่างใด เป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยง ธรรม (ภาคพัฒนา)

- สงผลการสอบแก้ตัวของนักเรียนลาซา ทำให้โรงเรียนไม่สามารถแจ้งผลการเรียนตามกำหนด (ตัดเงินเดือน 5% เป็นเวลา 1 เดือน)

- ปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ดูแลเอาใจใส่งาน ไม่ตรวจสอบเอกสารให้รอบคอบทำให้เกิดความเสียหาย แก่ราชการ หรือเกิดการทุจริต (ลดขั้นเงินเดือน 1 ขั้น)

- ผ่าฝืนขอบบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ (ภาคพัฒนา)

ตามมาตรา 84 วรรคสอง การพิจารณาว่าผู้ใดกระทำผิดวินัยตามวรรคนี้หรือไม่ จะต้องพิจารณา ในเบื้องต้นว่า ผู้นั้นมีอำนาจหน้าที่ราชการในเรื่องนั้นหรือไม่ หากได้ความว่าผู้นั้น มีอำนาจหน้าที่ราชการ ในเรื่องนั้น จึงจะพิจารณาต่อไปว่า ผู้นั้นได้อาศัยอำนาจหน้าที่นั้น หรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยอำนาจหน้าที่นั้น หาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่นหรือไม่ และการอาศัยอำนาจหน้าที่ราชการนั้นไม่จำเป็นจะต้องทำ โดยตรง เพียงแต่ยอมให้ผู้อื่นทำหรือแม้แต่โดยทางอ้อมก็เข้าข่ายเป็นความผิด ตามมาตรา 84 วรรคสอง แล้ว

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา 84 วรรคสอง

1. มีอำนาจหน้าที่ราชการ
2. อาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยอำนาจหน้าที่ราชการของตน
3. หาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

- รับเงินหรือสิ่งของจากผู้มาติดต่อราชการ เพื่ออำนวยความสะดวกเป็นพิเศษ (ภาคทัณฑ์)
- นำทรัพย์สินของทางราชการไปใช้ส่วนตัว (ตัดเงินเดือน 5% เป็นเวลา 1 เดือน)
- รับเงินสวลดจากราคาโดยไม่สงคินคลัง (ภาคทัณฑ์)

ตามมาตรา 84 วรรคสาม เป็นการกำหนดลักษณะความผิดวินัยที่ร้ายแรงอย่างหนึ่งในกรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการ โดยให้นิยามหรือความหมายของการทุจริตต่อหน้าที่ราชการไว้ด้วยว่าการกระทำอย่างใด จึงจะเข้าลักษณะเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ซึ่งเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

การกระทำที่จะเป็นการกระทำผิดวินัยกรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ตามวรรคสามนี้ จะเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนวรรคหนึ่ง หรือวรรคสองมาแล้ว แต่การกระทำผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองนั้นเป็นความผิดวินัยที่ไม่ร้ายแรง กรณีจะเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงก็ต่อเมื่อเข้าเกณฑ์ตามวรรคสามนี้ด้วย และการที่จะพิจารณาวาการกระทำผิดวินัยเช่นใดจะเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงกรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการหรือไม่นั้น ต้องเขาคองค์ประกอบดังนี้

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา 84 วรรคสาม

1. ต้องมีหน้าที่ราชการที่จะต้องปฏิบัติ
2. ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ
3. เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มีควรได้
4. โดยมีเจตนาทุจริต

ผู้กระทำความผิดจะต้องมีการกระทำครบทั้ง 4 องค์ประกอบ จึงจะเป็นการกระทำผิดวินัยกรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการ โดยอาจแยกอธิบายได้ ดังนี้

1. ต้องมีหน้าที่ราชการที่จะต้องปฏิบัติ

อย่างไรเป็นหน้าที่ราชการ และอย่างไรถือว่ามีหน้าที่ราชการ ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

2. ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ

คำว่า “ปฏิบัติหน้าที่ราชการ” หมายความว่า ได้มีการปฏิบัติหน้าที่ราชการไปแล้วหรือได้มีการกระทำการตามหน้าที่ไปแล้ว

ส่วนคำว่า “ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการ” หมายความว่า มีหน้าที่ราชการที่จะต้องปฏิบัติ แต่ไม่ปฏิบัติหรือดเว้นไม่กระทำการตามหน้าที่

การที่ไม่ปฏิบัติหรือดเว้นไม่กระทำการตามหน้าที่ จะเป็นความผิดกรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเป็นการจงใจที่จะไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ โดยปราศจากอำนาจ ที่จะอ้างได้ตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับ และจะต้องเป็นการปฏิบัติหรือละเว้นไม่ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วย

คำว่า “มิชอบ” หมายความว่า ไม่เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ คำสั่ง ของผู้ บังคับบัญชา มติคณะรัฐมนตรี แบบธรรมเนียมของทางราชการ หรือทำนองคลองธรรม ซึ่งแยกพิจารณาได้ ดังนี้

1) มิชอบด้วยกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ คำสั่งของผู้บังคับบัญชา หรือ มติคณะรัฐมนตรี หมายถึง ปฏิบัติโดยไม่เป็นไปตามกฎหมาย หรือระเบียบของทางราชการ หรือคำสั่งของผู้บังคับ บัญชา หรือมติคณะรัฐมนตรี หรือไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามที่กฎหมาย หรือระเบียบของทางราชการ หรือ คำสั่งของผู้บังคับบัญชา หรือมติคณะรัฐมนตรีกำหนดไว้ เช่น ผู้อำนวยการโรงเรียนได้ประมูลหรือซื้อวัสดุ สำนักงานจากราคาของพวกพ้องของตนด้วยเจตนาที่จะให้ตนและพวกพ้องของตนได้ประโยชน์เป็นพิเศษ โดยหลบเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ ดังนี้ เป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบด้วย ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มีควรได้

2) มิชอบด้วยแบบธรรมเนียมของทางราชการ

หมายถึง ปฏิบัติโดยไม่เป็นไปตามแบบธรรมเนียมของทางราชการ หรือไม่ปฏิบัติ ให้เป็นไปตาม แบบธรรมเนียมของทางราชการ เช่น เจ้าหน้าที่พัสดุเสนอเรื่องอนุมัติซื้อวัสดุอุปกรณ์การศึกษาต่อ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่ออนุมัติโดยไม่ผานรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาตามสายงาน โดยมีเจตนาที่จะให้ตนเองหรือห้างร้านที่จำหน่ายวัสดุอุปกรณ์การศึกษาได้ประ โยชน์เป็นพิเศษ เพราะถ้าเสนอผานรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะไม่ได้รับอนุมัติ เนื่องจากรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารูดีว่าวัสดุ ชิ้นไหนมีคุณภาพหรือไม่มีคุณภาพ มีราคาแพงหรือไม่แพง ดังนี้ เป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มี ควรได้

3) มิชอบด้วยทำนองคลองธรรม

หมายถึง กระทำในทางที่ไม่ถูกไม่ควร หรือไม่กระทำในทางที่ถูกที่ควร เช่น ได้รับแต่งตั้งเป็น เจ้าหน้าที่ยื่นเงิน มีหน้าที่วางฎีกาเบิกเงินค่าซื้อวัสดุสำนักงานให้แก่ร้านค้าผู้ชายหลายราย ได้ทำเรื่องวาง ฎีกาเบิกเงินในหลายที่ให้คำตอบแทนเป็นส่วนตัวก่อนรายที่ไม่ได้ให้คำตอบแทน รายใดที่ให้คำตอบแทนเป็น ส่วนตัวก็ทำให้อำนาจ ส่วนรายใดที่ไม่ให้คำตอบแทนเป็นส่วนตัวก็ทำให้เข้าใจ โดยมีเจตนาหวังเหนียวเรื่องไว้ ดังนี้ เป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มีควรได้

สวนการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยถูกต้องตามกฎหมาย และตามทำนองคลองธรรม ทุกประการ แล้ว ต่อมาภายหลังได้รับประโยชน์ส่วนตัว เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่นั้นในลักษณะ “ของขวัญ” หรือที่ เรียกกันว่า “กินตามน้ำ” ไม่เข้าลักษณะเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ จึงไม่เป็นการผิดกรณี ทุจริตต่อหน้าที่ราชการตามมาตรา 84 วรรคสาม แต่อาจเป็นความผิด กรณีอื่น เช่น ประพฤติชั่ว ได้

3. มีเจตนาพิเศษเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มีควรได้

การปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบที่จะเป็นการทุจริต ต่อหน้าที่ราชการได้นั้น ต้องเป็นการกระทำเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใดด้วย

คำว่า “ผู้อื่น” หมายถึง ใครก็ได้ที่จะได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ โดยมิชอบของข้าราชการผู้นั้น

คำว่า “ประโยชน์” หมายถึง สิ่งที่ได้รับอันเป็นคุณแก่ผู้รับ ซึ่งอาจเป็นทรัพย์สินหรือประโยชน์ อย่างอื่นที่มีใช้ทรัพย์สิน เช่น การได้รับบริการ ความสะดวกสบายหรือสิทธิพิเศษต่างๆ เป็นต้น

คำว่า “มีควรใด” หมายถึง ไม่มีสิทธิโดยชอบธรรมที่จะได้รับประโยชน์ใดๆ ตอบแทนจากการปฏิบัติหน้าที่นั้น ในกรณีที่มีกฎหมาย มาตรฐานทั่วไป กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งใดกำหนดให้ข้าราชการได้รับประโยชน์ตอบแทนจากการปฏิบัติหน้าที่นั้นก็เป็ประโยชน์ อันควรใดโดยชอบธรรม หรือโดยชอบด้วยเหตุผล แต่ต้องมีใช้เรียกร้องเอาเกินกว่าที่ควรจะได้ ถ้าเป็นการเรียกร้องเอาเกินกว่าที่จะพึงได้แล้ว ก็เป็นการได้รับประโยชน์ที่มีควรใดด้วยเช่นเดียวกัน

4. โดยมีเจตนาทุจริต

การที่จะพิจารณาว่าการกระทำใดเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการหรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาลึกลงไปถึงเจตนาของผู้กระทำด้วยว่า มีเจตนาทุจริต หรือมีเจตนาดี ซึ่งหมายถึงจิตอันชั่วร้าย คิดเป็นโจรในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมุ่งที่จะให้ ตนเองหรือผู้อื่นได้รับผลประโยชน์ที่มีควรใด โดยเรื่องนี้มีหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร 0611/ว 2 ลงวันที่ 30 มกราคม 2528 แจงแนวทางปฏิบัติในการพิจารณาความผิดกรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการให้ส่วนราชการต่างๆ ทราบและถือเป็นหลักปฏิบัติว่า การพิจารณาความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ซึ่งผู้กระทำผิดจะถูกลงโทษสถานหนักถึงขั้นไล่ออกหรือปลดออกจากราชการนั้น จะต้องมียุยานหลักฐานชัดเจนพอสมควรว่าผู้กระทำผิดมีเจตนาทุจริตหรือเจตนาทุจริตต่อหน้าที่ราชการด้วย

รวมความแล้ว โดยปกติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาพึงปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เทียงธรรม ไม่พึงแสวงหาประโยชน์ที่มีควรใด หากผู้ใดปฏิบัติหรือ ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการในเรื่องใดโดยมิชอบ เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์ ที่มีควรใด และเข่าองคประกอบ ทั้ง 4 ประการดังกล่าวแล้ว กรณีเป็นการกระทำทุจริตต่อหน้าที่ราชการอันเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ทั้งนี้ ในการพิจารณาความผิดในกรณีเช่นนี้ จะต้องพิจารณาโดยรอบคอบให้ได้ความหรือปรากฏหลักฐานแจ่งชัดจริงๆ เพราะความผิดกรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการเป็นความผิดที่ร้ายแรงมาก ซึ่งทางราชการไม่พึงประสงค์ที่จะให้บุคคล ผู้ประพฤติเช่นนี้อยู่ในราชการ หากลงโทษผู้ใดในความผิดกรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการไปแล้ว จะทำให้ผู้นั้นหมดโอกาสที่จะกลับเข่ารับราชการอีก เพราะถือว่าเป็นผู้ขาดคุณสมบัติตาม มาตรา 30 (7) กรณีเป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดีสำหรับการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษาด้วย

ความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ควรลงโทษไล่ออกจากราชการ การนำเงินที่ทุจริตไปแล้วมาคืนหรือมีเหตุอันควรปรานีอื่นใดไม่เป็เหตุลดหย่อนโทษลงเป็นปลดออกจากราชการ ตามมติคณะรัฐมนตรี ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร 0205/ว 234 ลงวันที่ 24 ธันวาคม 2536

ความผิดกรณีใช้สิทธิขอเบิกเงินจากทางราชการเพนเท็จ โดยเจตนาทุจริต ฉ้อโกงเงินของทางราชการอย่างแนชัด เช่น การทุจริตเบิกเงินค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะเดินทาง และเงินอื่นในทำนองเดียวกัน อันเปนเท็จ เปนความผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานประพฤติชั่ว ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร 0709.2/ว 8 ลงวันที่ 26 กรกฎาคม 2536 ไม่เปนความผิดตามมาตรานี้ เนื่องจากไม่มีหน้าที่เกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงิน

กรณีทุจริตในการสอบโหลงโทษสถานหนัก มติคณะรัฐมนตรี ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร 0401/ว 50 ลงวันที่ 12 เมษายน 2511 จะเข่ากรณีทุจริตตามมาตรานี้หรือไม่ต้องดูว่าผู้กระทำมีหน้าที่ราชการหรือไม่ หากเป็นผู้เข่าสอบกระทำการทุจริตในการสอบ เปนความผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

- นำเงินราชการที่ตนมีหน้าที่รับผิดชอบไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว (ไล่ออก)
- เพิกเฉยขอสอบของตนหรือที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนให้ผู้เขาสอบหรือบุคคลอื่นทราบโดยได้รับคำตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใด (ไล่ออก)
- เบิก - ถอนเงินของโรงเรียนแล้วไม่นำเงินไปใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ของทางราชการ และไม่สามารถชี้แจงแสดงพยานหลักฐานการใช้จ่ายเงินที่เบิก - ถอนไปได้ (ไล่ออก)

มาตรา 85 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการและหน่วยงานการศึกษา มติคณะรัฐมนตรี หรือนโยบายของรัฐบาล โดยถือประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน และไม่ให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ

การปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการและหน่วยงานการศึกษา มติคณะรัฐมนตรีหรือนโยบายของรัฐบาล ประมาทเลินเล่อ หรือขาดการเอาใจใส่ ระมัดระวังรักษาประโยชน์ของทางราชการ อันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง จุดมุ่งหมายของมาตรานี้ เพื่อให้ข้าราชการตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการและหน่วยงานการศึกษา มติคณะรัฐมนตรีหรือนโยบายของรัฐ โดยถือประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน เป็นวิธีการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดผลดีหรือความก้าวหน้าแก่ราชการ ระมัดระวังรักษาประโยชน์ของทางราชการ และดูแลไม่ให้เกิดความเสียหาย ซึ่งหมายความรวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยตรง และการปฏิบัติหน้าที่ราชการทั่วไป หรือการปฏิบัติหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้ข้าราชการต้องปฏิบัติด้วย

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา 85 วรรคหนึ่ง

1. มีหน้าที่ราชการ
2. ไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการและหน่วยงานการศึกษา มติคณะรัฐมนตรี หรือนโยบายของรัฐบาล โดยถือประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน
3. เกิดความเสียหายแก่ราชการ

คำว่า “หน้าที่ราชการ” นอกจากความหมายเช่นเดียวกับ มาตรา 84 คือ หน้าที่ราชการตามตำแหน่งและหน้าที่ราชการที่ได้รับมอบหมายแล้ว ยังหมายถึงหน้าที่ราชการทั่วไปที่กฎหมายกำหนดให้ข้าราชการทุกคนต้องปฏิบัติ เช่น ข้าราชการมีสิทธิขอลา กิจ ลาป่วย หรือลาพักผ่อนได้ ตามระเบียบการลา ในขณะที่เดียวกันก็มีหน้าที่ต้องยื่นใบลาตามระเบียบของทางราชการด้วย การยื่นใบลาเป็นหน้าที่ราชการประการหนึ่งที่ข้าราชการจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนที่ทางราชการกำหนด การหยุดราชการเพราะป่วย แต่ไม่ส่งใบลาตามระเบียบการลา ถือเป็นความผิดตามมาตรานี้

คำว่า “นโยบายของรัฐบาล” หมายถึง

1. นโยบายที่รัฐบาลแถลงต่อรัฐสภา
2. นโยบายที่ได้กำหนดหรือสั่งการเป็นการเฉพาะเรื่อง

3. นโยบายพิเศษหรือนโยบายเฉพาะกิจที่รัฐบาลมอบหมายเป็นกรณีพิเศษ
นโยบายของรัฐบาลในลักษณะดังกล่าว ข้าราชการจะต้องทราบและตอบสนองเพื่อให้นโยบาย
บรรลุผลตามวัตถุประสงค์

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

- อนุมัติให้จ่ายเงินทั้งที่ยังไม่มีการตรวจรับพัสดุจากกรมการตรวจรับ โดยไม่ปรากฏว่ามี
การทุจริต (ลดชั้นเงินเดือน 1 ชั้น)
- เบิกจ่ายเงินไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ (ตัดเงินเดือน 5% เป็นเวลา 2 เดือน)
- ออกใบเสร็จรับเงินคาส้มคร คาลงทะเบียนจากนักเรียนโดยไม่มีสำเนาใบเสร็จ ทำให้เข้าใจผิด
ว่าตนซื้อใบเสร็จรับเงินสูญหาย ทำให้ไม่มีหลักฐานเพื่อบันทึกงบบัญชีรับเงินประจำวัน (ภาคทัณฑ์)
- จัดเก็บเอกสารการเงิน - บัญชี หลักฐานการจ่ายเงินไม่ถูกต้องตามระบบบัญชีของทาง
ราชการ ทำให้ไม่สามารถตรวจสอบได้ (ตัดเงินเดือน 5% เป็นเวลา 2 เดือน)
- ไม่ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการเกี่ยวกับเรื่องการเงิน การบัญชี การพัสดุ
การจัดซื้อจัดจ้าง (ตัดเงินเดือน 5% เป็นเวลา 1 เดือน)
- ไม่มาปฏิบัติราชการ แต่มาลงเวลาย้อนหลัง (ตัดเงินเดือน 5% เป็นเวลา 1 เดือน)
- ไม่มาปฏิบัติราชการเพราะป่วย แต่ไม่ส่งใบลาตามระเบียบ (ภาคทัณฑ์)

มาตรา 85 วรรคสอง การจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย การประมาทเลินเล่อ ไม่เอาใจใส่
ระมัดระวัง รักษาประโยชน์ของทางราชการเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง เป็นความผิด
วินัยอย่างร้ายแรง แยกองค์ประกอบได้ ดังนี้

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา 85 วรรคสอง

1. มีหน้าที่ราชการ
2. จงใจไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการและหน่วยงาน
การศึกษา มติคณะรัฐมนตรีหรือนโยบายของรัฐบาล
3. ประมาทเลินเล่อ หรือขาดการเอาใจใส่ ระมัดระวังรักษาประโยชน์ของทางราชการ
4. เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

ความในวรรคสอง การกระทำอย่างไรจึงจะเรียกว่าเป็นการ “จงใจ”

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายคำว่า “จงใจ” ว่าตั้งใจ หมายถึง
เจตนา

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 บัญญัติว่า “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิด จำต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น”

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 วรรคสอง บัญญัติว่า “กระทำโดยเจตนา ได้แก่ กระทำโดยรู้
สำนึกในการที่กระทำ และในขณะที่เดียวกันผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือยอมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น”

แต่คำว่า “จงใจ” ตามความในวรรคสองนี้ มีความหมายกว้างกว่าที่กล่าวมาแล้ว กล่าวคือ แม้การไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี และนโยบายรัฐบาลนั้นจะไม่ได้มุ่งหมายที่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ราชการ หรือไม่อาจเห็นผลของการกระทำนั้นว่าจะเสียหายแก่ราชการได้ก็ตาม ถ้าการกระทำโดยรู้สำนึกในการกระทำนั้น ได้ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแล้ว ก็เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรา

การกระทำอย่างไรจึงจะถือว่าเป็นการประมาทเลินเล่อ ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายของคำว่า “ประมาท” และ “เลินเล่อ” ไว้ดังนี้

“ประมาท” หมายความว่า ขาดความรอบคอบ ขาดความระมัดระวัง

“เลินเล่อ” หมายความว่า ขาดความระวัง หรือไม่รอบคอบในสิ่งที่ควรกระทำ

ดังนั้น คำว่า **“ประมาทเลินเล่อ”** จึงหมายความว่า ขาดความระมัดระวัง ไม่รอบคอบในสิ่งที่ควรกระทำ

การประมาทเลินเล่อซึ่งเป็นความผิดทางวินัยจะต้องเป็นการประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ การประมาทเลินเล่อมีได้ทั้ง “กระทำ” และ “ละเว้นการกระทำ” เช่น ควบคุมห้องสอบไม่ดี เผลอจนมีผู้เข้าสอบคัดลอกคำตอบซึ่งกันและกัน เป็นการ “กระทำ” โดยประมาทเลินเล่อหรือเป็นเจ้าหน้าที่การเงินลืมนำเงินสดเข้าเก็บรักษาในตู้নিরภัย เป็นเหตุให้เงินจำนวนนั้นสูญหาย เป็นการ “ละเว้นการกระทำ” ด้วยความประมาทเลินเล่อ เป็นต้น

สำหรับความเสียหายที่เกิดแก่ราชการกรณีจะร้ายแรงเพียงใดนั้น ต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นเรื่องๆ ไป ซึ่งความเสียหายที่ทางราชการได้รับอาจเป็นความเสียหายที่สามารถคำนวณเป็นราคา หรือเป็นความเสียหายที่เกิดกับภาพพจน์ชื่อเสียงของทางราชการก็ได้

กรณีตัวอย่างแนวคำพิพากษาศาลปกครอง

(1) กรณีข้าราชการครูซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการดำเนินการสอบแข่งขัน เพื่อบรรจุและแต่งตั้งบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ได้รับแจ้งจากคณะกรรมการตรวจกระดาษคำตอบว่ามี การแก้ไขกระดาษคำตอบของ ผู้เข้าสอบบางราย แต่กลับเพิกเฉยไม่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ เป็นเหตุให้ทางราชการ ต้องยกเลิกประกาศผลการสอบและแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจกระดาษคำตอบใหม่ (คำพิพากษาศาลปกครองกลาง ที่ 225/2547)

(2) เป็นกรณีที่ศาลเห็นว่าไม่เป็นประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ได้แก่ กรณีหัวหน้างานการเงินวิทยาลัยอาชีวศึกษา เช่นเช็คโดยไม่กรอกจำนวนเงินและไม่ขีดคร่อมเช็ค เป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่แอบกรอกจำนวนเงินแล้วเบิกเงินไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว โทษปลดออก ศาลเห็นว่า ความเสียหายมิได้เกิดจากผู้ฟ้องคดีโดยตรง แต่เกิดจากระบบที่หละหลวม ขาดการตรวจสอบ ประกอบกับผู้ฟ้องคดีนำตำรวจเข้าจับกุมเจ้าหน้าที่ซึ่งยกยอกเงินไป ทำให้ทางราชการเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้กระทำผิดได้ แม้การกระทำของผู้ฟ้องคดีจะเป็นการประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการก็ตาม แต่กรณียังรับฟังไม่ได้ว่าการกระทำของผู้ฟ้องคดีเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง (คำพิพากษาศาลปกครองระยอง ที่ 19/2551)

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

- นำเงินราชการที่ตนมีหน้าที่รับผิดชอบไปฝากให้ผู้อื่นนำเข้าธนาคาร เป็นเหตุให้ผู้นั้นยกยอกเงินไป (ปลดออก)
- อนุมัติเงินอุดหนุนโครงการเกษตรเพื่อการยังชีพโดยไม่ได้ตรวจสอบจำนวนและรายชื่อนักศึกษา เป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่นำเอารายชื่อศึกษานอกโครงการมาเบิกรวมด้วย (ปลดออก)

มาตรา 86 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ โดยไม่ขัดขึ้นหรือหลีกเลี่ยง แต่ถ้าวการปฏิบัติตามคำสั่งนั้นจะทำให้เสียหายแก่ราชการ หรือจะเป็นการไม่รักษาประโยชน์ของทางราชการจะเสนอความเห็นเป็นหนังสือภายในเจ็ดวัน เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาทบทวนคำสั่งนั้นก็ได้ และเมื่อเสนอความเห็นแล้ว ถ้าผู้บังคับบัญชายืนยันเป็นหนังสือให้ปฏิบัติตามคำสั่งเดิม ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาจะต้องปฏิบัติตาม

การขัดคำสั่งหรือหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการ โดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรานี้มุ่งหมายให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งการในหน้าที่โดยชอบ แต่ถ้าวการปฏิบัติตามคำสั่งนั้นจะทำให้เสียหายหรือ ไม่รักษาประโยชน์ของทางราชการ อาจเสนอให้ผู้บังคับบัญชาทบทวนคำสั่งนั้นได้ โดยมีเงื่อนไขว่า

- เฉพาะกรณีที่ทำให้เห็นว่าการปฏิบัติตามคำสั่งนั้นจะทำให้เสียหายแก่ราชการ หรือจะเป็นการไม่รักษาประโยชน์ของทางราชการเท่านั้นที่ขอให้ทบทวนได้
- ต้องเสนอความเห็นเป็นหนังสือให้ทบทวนคำสั่งภายใน 7 วัน
- ถ้าผู้บังคับบัญชายืนยันตามคำสั่งเดิม ก็ต้องปฏิบัติตาม

การที่จะพิจารณาว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดกระทำความผิดวินัยตามมาตรานี้หรือไม่ มีองค์ประกอบที่ควรพิจารณา ดังนี้

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา 86 วรรคหนึ่ง

1. มีคำสั่งของผู้บังคับบัญชา
  2. ผู้สั่งเป็นผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย
  3. สั่งในหน้าที่ราชการ
  4. เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ
  5. มีเจตนาไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้น โดยขัดขึ้นหรือหลีกเลี่ยง
- แยกพิจารณาได้ ดังนี้

1. มีคำสั่งของผู้บังคับบัญชา คำสั่งไม่จำเป็นต้องสั่งตามรูปแบบของทางราชการหรือเป็นลายลักษณ์อักษร อาจเป็นการสั่งด้วยวาจาก็ได้

2. ผู้สั่งเป็น ผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งที่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็น ผู้บังคับบัญชา หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายหรือมอบอำนาจจากผู้มีอำนาจตามกฎหมายให้เป็น ผู้บังคับบัญชา ข้าราชการในสวนราชการหรือหน่วยงาน หรือสถานศึกษา ทั้งนี้ จะต้องเป็นการมอบหมายหรือมอบอำนาจ ตามที่กฎหมายบัญญัติให้มอบได้

กฎหมายที่กำหนดการบังคับบัญชา มีดังนี้

(1) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ซึ่งได้กำหนดตำแหน่งผู้บังคับบัญชาทั้งในราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยกำหนดให้นายกรัฐมนตรี ในฐานะหัวหน้ารัฐบาล มีอำนาจบังคับบัญชาข้าราชการฝ่ายบริหารทุกตำแหน่งซึ่งสังกัดกระทรวง ทบวง กรม และสวนราชการ ที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเป็นกรม

(2) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ซึ่งกำหนดให้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ (มาตรา 12) ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงานปลัดกระทรวง ให้เลขาธิการเป็นผู้บังคับบัญชาของสวนราชการ และให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา หรือในสถานศึกษาที่อยู่ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา(มาตรา 30) ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในเขตพื้นที่การศึกษา (มาตรา 37) ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษา เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ (มาตรา 39)

(3) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ซึ่งกำหนดให้ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขต พื้นที่การศึกษา (มาตรา 24) ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชา ข้าราชการครูและบุคลากรทางการ ศึกษาในสถานศึกษา (มาตรา 27) ให้ผู้บริหารหน่วยงานการศึกษาที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในหน่วยงานที่ ก.ค.ศ. กำหนด (มาตรา 28) ผู้บังคับบัญชามีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง (มาตรา 53)

(4) มาตรฐานตำแหน่ง เช่น มาตรฐานตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กำหนด ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาบังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการ ศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

3. สิ่งในหน้าที่ราชการ มีความหมาย 2 ประการ คือ

3.1 ผู้สั่งมีหน้าที่ราชการในเรื่องที่สั่งนั้น หมายถึง เรื่องที่สั่งให้ไปปฏิบัติหน้าที่ราชการที่มี ใช งานในหน้าที่ของผู้รับคำสั่งโดยตรง

3.2 สั่งให้ปฏิบัติราชการ หมายถึง ถ้าไม่ใช่เรื่องสั่งให้ปฏิบัติราชการก็ไม่มี ความผิดฐานขัด คำสั่งผู้บังคับบัญชา

4. เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ หมายความว่า ผู้บังคับบัญชานั้น ต้องเป็นผู้อยู่ในฐานะที่จะสั่งให้ทำได้ตามกฎหมายและระเบียบของทางราชการ และต้องสั่งภายในขอบเขต อำนาจหน้าที่ของตน ถ้าผู้บังคับบัญชาสั่งการโดยไม่อยู่ในฐานะ ที่จะสั่งได้หรือสั่งการนอกเหนืออำนาจ หน้าที่ของตน หรือฝ่าฝืนกฎหมายและระเบียบของทางราชการแล้ว คำสั่งของผู้บังคับบัญชาก็ไม่มีหน้าที่ ที่จะต้องปฏิบัติตาม และถ้าผู้ปฏิบัติตามผู้บังคับบัญชาไม่ปฏิบัติตามก็ไม่ผิดฐานขัดคำสั่งผู้บังคับบัญชา

5. มีเจตนาที่จะไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้น โดยขัดขึ้นหรือหลีกเลี่ยง คือ ต้องมีการขัดขึ้น ไม่ทำตามคำสั่งหรือทำไม่ตรงตามที่สั่ง หรือหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

- ผู้บังคับบัญชาสั่งให้มาทำงานเร่งด่วนในวันเสาร์ - อาทิตย์ แต่ไม่มาปฏิบัติงาน (ภาคทัณฑ์)
- ผู้บังคับบัญชาสั่งให้ไปเข้ารับการฝึกอบรม แต่ไม่ได้ไปเข้ารับการฝึกอบรม (ตัดเงินเดือน 5% เป็นเวลา 1 เดือน)
- ขอลาหยุดราชการ แต่ผู้บังคับบัญชาไม่อนุญาตแล้วขาดราชการไป ทั้งที่ทราบว่าคุณบังคับบัญชาไม่อนุญาต (ตัดเงินเดือน 5% เป็นเวลา 1 เดือน)

การกระทำความผิดฐานขัดคำสั่ง หรือหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ เป็นความผิดวินัยได้ทั้งร้ายแรงและไม่ร้ายแรง ทั้งนี้ แล้วแต่ผลที่เกิดขึ้นจากการขัดคำสั่งหรือหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้น ได้ก่อให้เกิดผลเสียหายแก่ราชการอย่างไรหรือไม่ ถ้าเกิดความเสียหายแก่ราชการ เพียงเล็กน้อย หรือแม้เสียหายในทางการปกครองบังคับบัญชาไปบ้าง ก็เป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง แต่ถ้ามการขัดคำสั่งหรือหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้น เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงแล้ว กรณีก็เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามวรรคสอง

ความในวรรคสองได้บัญญัติให้เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง อย่างไรก็ดี การที่จะพิจารณาว่ากรณีใดได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงหรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นเรื่องๆ ไป ความเสียหายอย่างร้ายแรงอาจเป็นความเสียหายที่เป็นทรัพย์สินหรือตัวเงิน หรือความเสียหายอย่างอื่นที่มีใช้ทรัพย์สินหรือตัวเงินก็ได้ เป็นต้นว่าความเสียหายแก่ชื่อเสียงของทางราชการ หรือความเสียหายในด้านการบริหารราชการก็ได้

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา 86 วรรคสอง

1. มีคำสั่งของผู้บังคับบัญชา
2. ผู้สั่งเป็นผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย
3. สั่งในหน้าที่ราชการ
4. เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ
5. มีเจตนาไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้น โดยขัดขึ้นหรือหลีกเลี่ยง
6. เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

- ผู้บังคับบัญชาสั่งให้ปฏิบัติหน้าที่อยู่เวรรักษาการณ์แต่ไม่อยู่เป็นเหตุให้เกิดเพลิงไหม้ หรือคนร้ายมาโจรกรรมทรัพย์สิน (ปลดออก)

มาตรา 87 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องตรงต่อเวลา อุทิศเวลาของตนให้แก่ทางราชการและผู้เรียน จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรมิได้

การละทิ้งหน้าที่หรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง หรือการละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันเป็นเวลานานกว่าสิบห้าวัน โดยมีเหตุผลอันสมควรหรือโดยมีพฤติการณ์ อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ เป็นความผิดวินัยร้ายแรง

การอุทิศเวลาให้แก่ราชการเป็นเรื่องที่สำคัญมากสำหรับผู้เป็นข้าราชการ เนื่องจากข้าราชการเป็นผู้จัดทำบริหารสาธารณะแทนรัฐ เพื่อตอบสนองความต้องการของคนส่วนใหญ่ ซึ่งต้องมีความต่อเนื่อง ข้าราชการจึงไม่ใช่ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ตามเวลาปกติเท่านั้น แต่ต้องพร้อมจะปฏิบัติหน้าที่ได้ทุกเวลา ทุกสถานการณ์ โดยถือว่าประโยชน์สาธารณะต้องมาก่อน

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา 87 วรรคหนึ่ง

1. ต้องมีหน้าที่ราชการที่จะต้องปฏิบัติ
2. ไม่อุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ
3. มีเจตนาละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

คำว่า “**อุทิศเวลาของตน**” ตามความในวรรคหนึ่ง หมายถึง การอุทิศเวลาหรือสละเวลาที่ต้องปฏิบัติตามปกติด้วย เช่น ทางราชการมีงานเร่งด่วนที่จะต้องให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาบางคนปฏิบัติในเวลาหยุดพักรับประทานอาหารกลางวัน หรือหลังจากเลิกเรียนไปแล้ว หรือในวันหยุดราชการ ผู้บังคับบัญชาที่ย่อมจะสั่งให้มาทำงานในวันหรือเวลานั้นๆ ได้ ผู้รับคำสั่งจะต้องปฏิบัติตามจะอ้างว่าเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและระเบียบเพราะให้ทำงานนอกเวลาราชการหาได้ไม่ หากข้าราชการครูผู้ได้รับคำสั่งให้ปฏิบัติราชการดังกล่าวหลีกเลี่ยง ชัดขึ้น หรือไม่ยอมปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาที่สั่งโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ เป็นความผิดกรณีขัดคำสั่งของผู้บังคับบัญชาตามมาตรา 86 แล้ว ยังเป็นความผิดกรณีไม่อุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ ตามมาตรา 87 วรรคหนึ่งด้วย แต่ไม่เป็นการขาดราชการและไม่ต้องลาหยุดราชการวันดังกล่าว (คำพิพากษาศาลปกครองขอนแก่น ที่ 197/2546)

สำหรับวันปิดภาคเรียน ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการให้ถือว่าเป็นวันพักผ่อนของนักเรียน ซึ่งสถานศึกษาอาจอนุญาตให้ข้าราชการหยุดพักผ่อนด้วยก็ได้ แต่ถ้ามีราชการจำเป็นให้ข้าราชการมาปฏิบัติราชการเหมือนการมาปฏิบัติราชการตามปกติ ดังนั้น วันปิดภาคเรียนจึงไม่ใช่วันหยุดของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา

คำว่า “**ทอดทิ้ง**” หมายความว่า ตัวอยู่แต่ไม่ทำงาน ไม่เอาใจใส่ ไม่เอาเป็นธุระ ไม่นำพา เช่น มาลงชื่อปฏิบัติงานแล้วแต่ไม่สนใจทำงานในหน้าที่ของตนให้เรียบร้อยหรือแล้วเสร็จตามเวลา ปล่อยให้งานค้างค้ำงเป็นต้น

คำว่า “**ละทิ้ง**” หมายความว่า ไม่อยู่ปฏิบัติงานตามหน้าที่ ซึ่งอาจไม่มาปฏิบัติหน้าที่ราชการเลยหรือมาลงชื่อปฏิบัติงานแล้วออกไปนอกสถานศึกษาโดยไม่ขออนุญาต หรือไม่อยู่ในสถานที่ที่ควรอยู่

อย่างไรก็ดี การที่จะพิจารณาว่าผู้ใดทอดทิ้งหรือละทิ้งหน้าที่ราชการตามมาตรา 87 ผู้นั้นจะต้องมีหน้าที่ราชการหรือมีงานที่จะต้องปฏิบัติด้วย เช่น ผู้ที่อยู่ในระหว่างการลาศึกษาต่อ แต่ไม่ไปเรียนไม่มีความผิดกรณีละทิ้งหน้าที่ราชการ เพราะไม่มีหน้าที่ราชการต้องปฏิบัติ

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

- ละทิ้งหน้าที่ราชการไม่เกิน 3 วัน (ตัดเงินเดือน 5% เป็นเวลา 1 เดือน)
- มาสายบ่อยครั้งโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร (ตัดเงินเดือน 5% เป็นเวลา 1 เดือน)
- กลับก่อนเวลาเสมอๆ (ตัดเงินเดือน 5% เป็นเวลา 1 เดือน)
- มาลงชื่อปฏิบัติงานแล้วไม่อยู่ในโรงเรียน (ตัดเงินเดือน 5% เป็นเวลา 1 เดือน)

มาตรา 87 วรรคสอง ได้บัญญัติเกี่ยวกับความผิดวินัยอย่างร้ายแรงในกรณี ละทิ้งหน้าที่หรือทอดทิ้งราชการไว้ 2 กรณี ดังนี้

1. กรณีละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการ ทำให้ราชการเสียหายอย่างร้ายแรง
2. ละทิ้งหน้าที่ราชการไปเป็นเวลานาน

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา 87 วรรคสอง

กรณีที่ 1

1. มีหน้าที่ราชการ
2. ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร
3. เป็นเหตุให้ราชการเสียหายอย่างร้ายแรง

กรณีที่ 2

1. มีหน้าที่ราชการ
2. ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันเป็นคราวเดียวกันเป็นเวลานานเกินกว่า 15 วัน
3. โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรหรือโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติ

ตามระเบียบของทางราชการ

คำว่า “**หน้าที่ราชการ**” มีความหมายเช่นเดียวกับมาตรา 84

ตามกรณีที่ 1 กรณีที่เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงนั้น ต้องเป็นการละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการไปโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร และเป็นเหตุผลให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง จึงจะเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าได้ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการไปนานเพียงใดหรือไม่ และความเสียหายที่เกิดขึ้นเป็นผลโดยตรงจากเหตุที่ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการนั้น เช่น ละทิ้งหน้าที่เวรยามรักษาความปลอดภัยสถานที่ราชการไปเพียงครึ่งชั่วโมงเป็นเหตุให้มีผู้ลอบวางเพลิงเผาอาคารสถานที่ราชการได้รับความเสียหายเป็นอย่างมาก ถือได้ว่าอยู่ในความหมายของความผิดกรณีนี้แล้ว

อย่างไรจึงจะมีเหตุผลอันสมควร ถ้ามีเจตนาละทิ้งไปทำธุระในเรื่องส่วนตัว ถือว่าเป็นกรณีไม่มีเหตุผลอันสมควร แต่ถ้าเป็นกรณีที่เจ็บป่วยมาในทันทีทันใดต้องละทิ้งหน้าที่ไปหาแพทย์ทันที ถือว่ายังมีเหตุผลอันสมควรยังไม่ถึงกับเป็นความผิดร้ายแรง กรณีใดจะถือว่ามีเหตุผลอันสมควรหรือไม่ นั้น ต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นเรื่องๆ ไป

ตามกรณีที่ 2 กรณีละทิ้งหน้าที่ราชการไปเป็นเวลานาน เป็นกรณีที่มีเจตนาละทิ้งหน้าที่ราชการ คิดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่า 15 วัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ

การนับวันสำหรับการกระทำผิดวินัยกรณีละทิ้งหน้าที่ราชการนั้น จะต้องนับวันละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันทุกวัน โดยนับรวมวันหยุดราชการซึ่งอยู่ระหว่างวันละทิ้งหน้าที่ราชการด้วย (สำนักงาน ก.พ. ที่ นร 0709.2/28 ลงวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2545)

กรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันมาแล้ว 15 วัน วันที่ 16 มาลงชื่อปฏิบัติงานแล้วออกไปนอกสถานศึกษาโดยไม่ขออนุญาตและไม่ได้กลับมาปฏิบัติงานในวันนั้น ผู้บังคับบัญชาได้ทำบันทึกรายงานไว้เป็นหลักฐาน ก.ค.ศ. เคยวินิจฉัยว่า เป็นการละทิ้งหน้าที่ราชการ ติดต่อกันเกินกว่า 15 วัน

กรณีข้าราชการถูกจับกุมคุมขังไม่เป็นเจตนาละทิ้งหน้าที่ราชการ ไม่ต้องยื่นใบลา แต่จะต้องรายงาน หรือแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบ และเมื่อได้รับการประกันตัวต้องรีบกลับไปปฏิบัติงานทันที

กรณีข้าราชการหายไปเฉย ๆ โดยไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าหายไปเพราะเหตุใด ต้องถือว่าเป็นการละทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร หากภายหลังปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้นั้นถูกลักพาตัวหรือประสบเหตุที่ทำให้ถึงแก่ความตาย ผู้บังคับบัญชาย่อมเปลี่ยนแปลงคำสั่งให้ตรงกับข้อเท็จจริงได้

การที่จะพิจารณาว่าข้าราชการที่ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันเป็นเวลานานเกินกว่าสิบห้าวัน จะมีเหตุผลอันสมควรหรือไม่นั้น ผู้บังคับบัญชาต้องสืบสวนดูให้เป็นที่แน่ชัดเสียก่อน กรณีดังกล่าวเข้าลักษณะเป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง ตามกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง พ.ศ. 2549 ข้อ 2 (2) ซึ่งกำหนดให้ผู้บังคับบัญชาต้องสืบสวนก่อนและสามารถลงโทษได้โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนพิจารณา ทั้งนี้ โดยใช้สำนวนการสืบสวนเสนอให้องค์คณะผู้มีอำนาจพิจารณา ได้แก่ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา กรณีเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาเว้นแต่บางตำแหน่งและบางวิทยฐานะที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของ ก.ค.ศ.กรณีผู้ไม่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาเป็นอำนาจของ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง เมื่อผู้มีอำนาจพิจารณามีมติแล้ว ผู้บังคับบัญชาจึงส่งลงโทษไปตามมตินั้น

การพิจารณาความผิดฐานละทิ้งหน้าที่ราชการจะเป็นความผิดวินัยร้ายแรงหรือไม่ จะต้องดูพฤติการณ์ประกอบกับเจตนาของผู้กระทำผิดเป็นเรื่องๆ ไป เช่น ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาป่วยหนักไม่มาปฏิบัติราชการเกินกว่า 15 วัน โดยไม่ยื่นใบลาหรือแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบ ทั้งๆ ที่ในระหว่างเจ็บป่วยอยู่นั้น สามารถแจ้งและลงชื่อในใบลาได้ แต่เมื่อหายป่วยแล้วก็มาทำงานและยื่นใบลาป่วย กรณีนี้การหยุดราชการไปนั้นก็มีเหตุผลอันสมควรและตามพฤติการณ์ก็ยังไม่แสดงถึงเจตนาหรือจงใจที่จะไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ จึงไม่เป็นความผิดวินัยร้ายแรงตามวรรคสองนี้ แต่อาจเป็นความผิดกรณีไม่ปฏิบัติตามระเบียบการลาหรือแบบธรรมเนียมของทางราชการ ตามมาตรา 85 ซึ่งมีโทษความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ในทางกลับกัน หากเจ็บป่วยเล็กน้อยแต่หยุดราชการไปนานเกินสมควร ทั้งสามารถมาปฏิบัติราชการได้และไม่มีใบรับรองแพทย์ เช่น นั่งซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์เกิดอุบัติเหตุล้ม ไปรักษาที่สถานีนามยมีผลลออกที่เข้าและทำเท่านั้น แต่หยุดราชการไปเป็นเวลานานโดยไม่ลาและไม่แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบ เป็นความผิดวินัยร้ายแรงโทษไล่ออก

สำหรับกรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับอนุญาตให้ลาไปศึกษาต่อ ณ ต่างประเทศ เมื่อครบกำหนดวันเวลาที่ได้รับอนุมัติแล้ว ยังคงศึกษาต่อโดยไม่ยอมเดินทางกลับมาปฏิบัติหน้าที่ราชการ กรณีนี้ถ้าปรากฏว่ามีเจตนาละทิ้งหน้าที่ราชการโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ ถ้าเกินกว่า 15 วัน มีโทษสถานหนักเช่นเดียวกับกรณีละทิ้งหน้าที่ราชการเกินกว่า 15 วัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

กรณีข้าราชการยื่นหนังสือขอลาออกจากราชการในวันเดียวกับวันที่ขอลาออกผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจสามารถอนุญาตให้ลาออกจากราชการตั้งแต่วันที่ขอลาออกได้ และเมื่อผู้บังคับบัญชาได้อนุญาตให้ข้าราชการผู้นั้นลาออกจากราชการไปแล้ว ย่อมไม่อาจดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการผู้นั้นในกรณีละทิ้งหน้าที่ราชการอีกได้ (สำนักงาน ก.พ. ที่ นร 0709.2/ป673 ลงวันที่ 23 พฤศจิกายน 2541)

การละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ได้มีมติคณะรัฐมนตรี ตามหนังสือ ที่ นร 0205/ว234 ลงวันที่ 24 ธันวาคม 2536 ว่าความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ หรือละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่า 15 วัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร และไม่กลับมาปฏิบัติราชการอีกเลย เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งควรลงโทษเป็นไล่ออกจากราชการ การนำเงินที่ทุจริตไปแล้วมาคืน หรือมีเหตุอันควรปรานีอื่นใด ไม่เป็นเหตุลดหย่อนโทษลงเป็นปลดออกจากราชการ

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

- ลาศึกษาต่อต่างประเทศ เมื่อครบกำหนดเวลาไม่เดินทางกลับมาปฏิบัติราชการ โดยไม่มีเหตุผลความจำเป็น (ปลดออก / ไล่ออก)
- ยื่นใบลาออกจากราชการแล้วหยุดราชการไปทันที โดยยังได้รับอนุญาตให้ลาออกและไม่ได้รับอนุญาตให้ลาหยุดราชการ (ไล่ออก)
- ละทิ้งหน้าที่ราชการตั้งแต่ 16 วันขึ้นไป โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร เช่น หลบเจ้าหน้าที่ หลบหนีคดีอาญา เป็นต้น (ไล่ออก)

มาตรา 88 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ชุมชน สังคม มีความสุภาพเรียบร้อย รักษาความสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูลต่อผู้เรียน และระหว่างข้าราชการด้วยกัน หรือผู้ร่วมปฏิบัติราชการ ต้อนรับให้ความสะดวก ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เรียน และประชาชนผู้มาติดต่อราชการ

การกลั่นแกล้ง ดูหมิ่นเหยียดหยาม กดขี่ หรือข่มเหงผู้เรียน หรือประชาชนผู้มาติดต่อราชการอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ความมุ่งหมายของมาตรานี้ต้องการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติต่อผู้เรียน ข้าราชการด้วยกัน และประชาชนผู้มาติดต่อราชการ ด้วยความสำนึกรับผิดชอบหรือความมีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อส่วนรวม ให้บริการแก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นคุณธรรมที่พึงประสงค์ของข้าราชการ

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา 88 วรรคหนึ่ง

1. มีความประพฤติอันไม่เหมาะสม ไม่เป็นแบบอย่างที่ดี
2. กระทำการใด ๆ โดยไม่มีความสุภาพเรียบร้อย
3. ไม่รักษาความสามัคคี
4. ไม่ช่วยเหลือเกื้อกูล
5. ไม่ต้อนรับ ไม่ให้ความสะดวก ไม่ให้ความเป็นธรรม
6. กระทำต่อผู้เรียน เพื่อนข้าราชการ ประชาชนผู้มาติดต่อราชการเกี่ยวกับหน้าที่ของตน

คำว่า “แบบอย่าง” หมายความว่า เยี่ยงอย่างที่ควรประพฤติตาม หรือควรถือเป็นบรรทัดฐาน การประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีนั้น ต้องดูที่ความประพฤติส่วนตัวโดยต้องดูตำแหน่งหน้าที่ประกอบด้วย

คำว่า “สุภาพเรียบร้อย” หมายความว่า การแสดงออกทางกิริยา หรือวาทะในลักษณะอ่อนโยน ละมุนละม่อม รวมทั้งกิริยาวาทะที่ไม่หยาบคายและเหมาะสมแก่บุคคลและสถานที่

การที่จะพิจารณาว่าเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม จะต้องพิจารณาถึงข้อเท็จจริงตามพฤติการณ์ สถานการณ์ และลักษณะในการติดต่อระหว่างข้าราชการด้วยกันนั้นเป็นกรณีๆ ไป การใช้ถ้อยคำนั้นต้องดูว่ามีเจตนาว่าอย่างไรประกอบการวินิจฉัยด้วย

สำหรับการรักษาความสามัคคีระหว่างข้าราชการด้วยกันเป็นสิ่งสำคัญที่จะส่งผลไปถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ถ้าข้าราชการแต่ละหน่วยงานมีความสามัคคีร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติหน้าที่ราชการเป็นอย่างดี กิจกรรมทั้งปวงก็จะราบรื่นและสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คำว่า “เกื้อกูล” หมายความว่า ช่วยเหลือ เผื่อแผ่ เจือจาน อุดหนุน การช่วยเหลือผู้เรียน หรือศิษย์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเรียน หรือเรื่องส่วนตัว เป็นคุณธรรมของผู้เป็นครู และการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหน้าที่ราชการจะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ราชการสำเร็จเรียบร้อยรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การต้อนรับให้ความสะดวก ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เรียนและประชาชนผู้มาติดต่อราชการอันเกี่ยวกับหน้าที่ของตน โดยให้บริการ ให้การสงเคราะห์แก่ผู้เรียนและประชาชนทุกคนที่มาติดต่ออย่างเสมอหน้ากัน

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

- การใช้วาทะไม่สุภาพไม่เหมาะสมกับผู้ปกครองนักเรียนที่มาขอทราบเหตุผลที่บุตรของตน ถูกลงโทษ (ตัดเงินเดือน 5% เป็นเวลา 1 เดือน)
- การทำร้ายร่างกายโดยไม่ถึงขั้นได้รับอันตรายสาหัส โดยชกหน้าเพื่อนครู 1 ที เพราะโมโหที่ไปฟ้องผู้อำนวยการโรงเรียนว่าตนไม่ยอมเข้าสอน (ตัดเงินเดือน 5% เป็นเวลา 1 เดือน)
- การทะเลาะวิวาทหรือเข้าร่วมในการทะเลาะวิวาท หรือมีการใช้กำลังประทุษร้ายต่อกัน ครูสตรีตบกันในห้องพักครู (ตัดเงินเดือน 5% เป็นเวลา 1 เดือน)
- การหมิ่นประมาท การกล่าวอาฆาตพยาบาท พุดจาก้าวร้าว ลบลู่อาฆาตพยาบาท ผู้บังคับบัญชาเพราะโกรธที่ไม่ได้ 2 ชั้น (ตัดเงินเดือน 5% เป็นเวลา 1 เดือน)
- การกลั่นแกล้ง ดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่หรือข่มเหง พุดตำหนิ เหยียดหยาม ดูถูกครูด้วยกันให้นักเรียนฟังในขณะที่สอน (ตัดเงินเดือน 5% เป็นเวลา 1 เดือน)

ความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา 88 วรรคสอง

1. มีความประพฤติอันไม่เหมาะสม
2. กระทำการก่อกวน ก่อความไม่สงบเรียบร้อย หรือข่มขู่หรือข่มเหงอย่างร้ายแรง
3. เป็นการกระทำต่อผู้เรียน หรือประชาชนผู้มาติดต่อราชการเกี่ยวกับหน้าที่ของตน

คำว่า “**ดูหมิ่น**” หมายความว่า ดูถูกว่าไม่จริงจัง หรือไม่เก่งจริง ตามประมวลกฎหมายอาญา หมายถึง การแสดงออกทางกิริยา หรือวาจา หรือเขียนเป็นหนังสือ หรือภาพต้นเป็นการสบประมาท หรือดูถูกผู้หนึ่งผู้ใดซึ่งทำให้เขาเสียหาย

“**เหยียดหยาม**” หมายความว่า การกล่าวถ้อยคำหรือการแสดงกิริยาอาการดูถูกหรือรังเกียจ

“**กดขี่**” หมายความว่า ข่มให้อยู่ในอำนาจของตน ใช้อำนาจบังคับเอา แสดงอำนาจเอา

“**ข่มเหง**” หมายถึง ใช้กำลังรังแก

การที่มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัยกำหนดให้การก่อกวน ก่อความไม่สงบเรียบร้อย ดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ หรือข่มเหงประชาชน เป็นความผิดวินัยร้ายแรง เพราะข้าราชการเป็นเจ้าหน้าที่หรือเป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการบริหารราชการแผ่นดิน และให้บริการแก่ประชาชนในหน้าที่ต่างๆ เป็นผู้ติดต่อใกล้ชิดกับประชาชน เป็นตัวเชื่อมในการสร้างความสัมพันธ์หรือความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนกับรัฐบาล ดังนั้น ถ้าข้าราชการไปดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ ข่มเหงประชาชนเสียเองแล้ว ย่อมทำให้ประชาชนเดือดร้อน อีกทั้งเกิดความรู้สึกเกลียดชังข้าราชการและรัฐบาล และอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐบาลได้ ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคและผลเสียหายอันร้ายแรงในการปกครองประเทศขึ้นได้ในที่สุด

การที่จะพิจารณาว่า การกระทำอย่างใดจึงเป็นความผิดกรณีดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่หรือข่มเหงผู้เรียน หรือประชาชนนั้น มีแนวทางวินิจฉัย คือ

1. เป็นการกระทำในฐานะที่เป็นข้าราชการ คือ ผู้กระทำการก่อกวน ดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่หรือข่มเหงผู้เรียน หรือประชาชนนั้น ต้องกระทำโดยแสดงออกว่าตนเป็นข้าราชการ
2. ผู้ถูกก่อกวน ดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่หรือข่มเหง ต้องอยู่ในฐานะผู้เรียนหรือประชาชน คือ มีฐานะเป็นเมืองของประเทศไทย ซึ่งมีความสัมพันธ์กับข้าราชการในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ส่วนผู้เรียนและประชาชนเป็นผู้อยู่ในปกครองของรัฐและรับบริการจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ
3. เจตนาหรือจงใจ คือ ผู้กระทำได้กระทำโดยเจตนา หรือจงใจที่จะก่อกวน ดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่หรือข่มเหงผู้เรียนหรือประชาชนโดยตรง ถ้าหากการกระทำนั้นเป็นไปโดยข้าราชการผู้นั้นไม่ได้มีเจตนา หรือจงใจที่จะกระทำต่อผู้นั้นโดยตรง ก็ไม่เป็นความผิดตามวรรคสองนี้ ทั้งนี้ ต้องพิจารณาจากพฤติการณ์แห่งการกระทำนั้นเป็นเรื่องราวๆ ไป

การก่อกวน ก่อความไม่สงบเรียบร้อย ดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ หรือข่มเหงผู้เรียนหรือประชาชนนั้น มีผลเสียกระทบถึงภาพพจน์ส่วนรวมของทางราชการ คือ ทำให้ผู้เรียนหรือประชาชนเกิดความความรู้สึกรังเกียจ หรือชิงชัง บรรดาข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งหลาย หรือรังเกียจ ชิงชังรัฐบาลหรือทางราชการเป็นส่วนรวม จึงจะเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ถ้าหากการกระทำนั้นไม่มีผลเสียกระทบถึงภาพพจน์ส่วนรวมของข้าราชการหรือทางราชการ ก็ไม่เป็นความผิดวินัยร้ายแรงตามวรรคสองนี้

การที่จะถือว่าข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา 88 วรรคสองนี้ จะต้องกระทำการเข้าตามหลักเกณฑ์ทั้ง 3 ข้อ ดังกล่าวมาแล้ว

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

- กลั่นแกล้งไม่นำเรื่องเบิกเงินงวดค่าก่อสร้าง หรือกลั่นแกล้งเบิกล่าช้าเพราะต้องการหักเปอร์เซ็นต์ (อาจเป็นความผิดตามมาตราอื่นด้วย : ปลดออก)

- ดูหมิ่นเหยียดหยามผู้เรียนว่าโง่งเป็นควาย โง่งทั้งตระกูล ก.ค.ศ.เห็นว่าเป็นการดูหมิ่นศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และปิดกั้นพัฒนาการของผู้เรียน (และกระทำผิดกรณีอื่นร่วมด้วย : ปลดออก)

มาตรา 89 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องไม่กลั่นแกล้ง กล่าวหา หรือร้องเรียนผู้อื่นโดยปราศจากความเป็นจริง

การกระทำตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ความมุ่งหมายของมาตรานี้ ไม่ประสงค์ให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากลั่นแกล้ง ร้องเรียนกล่าวหาผู้อื่นโดยไม่เป็นความจริง เนื่องจากการถูกร้องเรียนทำให้หน่วยงานเสียหายภาพพจน์และขาดความน่าเชื่อถือ ทั้งยังทำให้เจ้าหน้าที่เสียกำลังใจในการปฏิบัติงาน ไม่กล้าตัดสินใจในเรื่องสำคัญ เพราะเกรงจะถูกร้องเรียน เมื่อมีการร้องเรียนทางราชการต้องสืบเปลื้องค่าใช้จ่ายและเสียกำลังเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการหาข้อเท็จจริง

การกลั่นแกล้งกล่าวหาหรือร้องเรียนผู้อื่นโดยปราศจากความจริง เป็นเหตุให้ผู้อื่นเสียหายอย่างร้ายแรง กฎหมายกำหนดให้เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงด้วย

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา 89 วรรคหนึ่ง

1. กระทำการที่มีลักษณะเป็นการกลั่นแกล้ง กล่าวหา หรือร้องเรียนผู้อื่น
2. เป็นการกล่าวหาหรือร้องเรียนในเรื่องที่ผู้กระทำรู้ๆว่าไม่เป็นความจริง

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

- การกลั่นแกล้ง กล่าวหา หรือร้องเรียนผู้อื่นเพื่อให้มีการดำเนินการทางวินัย หรือทางใดทางหนึ่งในการบริหารงานบุคคล หรือทางอาญา ทั้งที่ไม่เป็นความจริง โดยผู้บังคับบัญชาผู้กระทำ การกล่าวหาหรือร้องเรียน ไม่ว่าผู้กระทำนั้นจะเปิดเผยชื่อตัวเองหรือจะกระทำในลักษณะบดบังชื่อ รวมทั้งการสร้างกระบวนการข่าวลือซึ่งอาจทำให้ผู้อื่นเสียหาย (ตัดเงินเดือน 5% เป็นเวลา 2 เดือน)

ความผิดตามมาตรา 89 เป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา 89 วรรคสอง

1. กระทำการที่มีลักษณะเป็นการกลั่นแกล้ง กล่าวหา หรือร้องเรียนผู้อื่น
2. เป็นการกล่าวหาหรือร้องเรียนในเรื่องที่ผู้กระทำรู้ๆว่าไม่เป็นความจริง
3. ผู้ถูกกระทำได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรง

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

- การกลั่นแกล้งกล่าวหาตามวรรคหนึ่ง แต่ทำให้ผู้อื่นเสียหายอย่างร้ายแรง ความผิดตามมาตรา 89 เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง (ปลดออก)

มาตรา 90 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องไม่กระทำการ หรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาประโยชน์อันอาจทำให้เสื่อมเสียความเที่ยงธรรมหรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ในตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

การกระทำตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นการกระทำโดยมีความมุ่งหมายจะให้เป็นการซื้อขายหรือให้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหรือวิทยฐานะใดโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือเป็นการกระทำอันมีลักษณะเป็นการให้หรือได้มาซึ่งทรัพย์สินหรือสิทธิประโยชน์อื่น เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับการบรรจุและแต่งตั้งโดยมิชอบ หรือเสื่อมเสียความเที่ยงธรรม เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรานี้มีความมุ่งหมายที่จะไม่ให้มีการวิ่งเต้นเพื่อให้ได้ตำแหน่งหรือวิทยฐานะสูงขึ้น รวมถึงการมีผลประโยชน์จากเรื่องดังกล่าว ซึ่งความผิดจะใกล้เคียงกับมาตรา 84

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา 90 วรรคหนึ่ง

วินัยตามมาตรา 90 มีองค์ประกอบ 2 ประการคือ

1. กระทำการหาประโยชน์ด้วยตนเอง หรือให้ผู้อื่นหาประโยชน์โดยอาศัยชื่อของตนเอง คำว่า “ประโยชน์” หมายถึง สิ่งที่ได้รับอันเป็นคุณแก่ผู้รับ ซึ่งอาจเป็นทรัพย์สินหรือประโยชน์อย่างอื่นที่มีใช้ทรัพย์สิน เช่น การได้รับบริการ เป็นต้น และการหาประโยชน์ตามมาตรา 90 อาจจะเป็นการกระทำของตัวข้าราชการเอง หรือเป็นการที่ข้าราชการยอมให้ผู้อื่นกระทำก็ได้

2. การหาประโยชน์ดังกล่าวจะมีผลกระทบอันเป็นการเสื่อมต่อความเที่ยงธรรม หรือเกียรติศักดิ์ในตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน ซึ่งอาจอธิบายได้ 2 กรณีคือ

2.1 อาจทำให้เสียความเที่ยงธรรม การที่จะพิจารณาว่าการกระทำอย่างใดเป็นการหาประโยชน์อันอาจทำให้เสียความเที่ยงธรรม หรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาโดยคำนึงถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของตำแหน่งหน้าที่ราชการที่ผู้นั้นดำรงอยู่ ว่าจะมีกรณีอาจทำให้เสียความเที่ยงธรรมได้หรือไม่ หากมีกรณีที่อาจทำให้เสียความเที่ยงธรรมได้ก็ต้องห้ามตามมาตรา 90 นี้

กรณีกระทำการหาประโยชน์อันอาจทำให้เสียความเที่ยงธรรมนี้ อาจกระทำโดยไม่ได้อาศัยอำนาจหน้าที่ราชการของตนก็เป็นความผิดตามมาตรา 90 เพียงมาตราเดียว แต่ถ้ากระทำโดยอาศัยอำนาจหน้าที่ราชการของตน นอกจากจะเป็นความผิดตามมาตรา 90 แล้วยังเป็นความผิดตามมาตรา 84 วรรคสอง ด้วย

2.2 อาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ในตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

คำว่า “เกียรติศักดิ์” หมายความว่า ฐานะที่ได้รับการสรรเสริญ

ดังนั้น การที่จะพิจารณาว่าการกระทำอย่างใดเป็นการหาประโยชน์อันอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนหรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาโดยคำนึงถึงตำแหน่งหน้าที่ที่ราชการผู้นั้นดำรงอยู่ว่าอยู่ในฐานะที่ควรได้รับการยกย่องสรรเสริญของประชาชนเพียงใด

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

- ประกอบอาชีพอื่นนอกเวลาราชการและเป็นอาชีพซึ่งไม่เป็นที่ยอมรับตามมาตรฐานแห่งความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน (ภาคทัณฑ์)

- ยอมให้บริษัท ห้าง ร้าน แอบอ้างอาศัยชื่อเข้าประกวดราคาจัดซื้อจัดจ้างกับหน่วยงาน (ภาคทัณฑ์)

- เป็นตัวแทน หรือยอมให้ตัวแทนขายสินค้า หรือขายประกันชีวิตให้แก่ผู้มาติดต่อราชการ (ภาคทัณฑ์)

ความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา 90 วรรคสอง

1. กระทำการหาประโยชน์ด้วยตนเองหรือให้ผู้อื่นหาประโยชน์โดยอาศัยชื่อของตนเอง
2. การหาประโยชน์จะมีผลกระทบเป็นการเสื่อมเสียต่อความเที่ยงธรรม หรือเกียรติศักดิ์ในตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน
3. การกระทำเพื่อหาประโยชน์อันมีจุดมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้
  - 3.1 เป็นการซื้อขาย เพื่อให้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหรือวิทยฐานะใดโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย
  - 3.2 เป็นการให้ หรือได้มาซึ่งทรัพย์สิน หรือสิทธิประโยชน์อื่น เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับการบรรจุและแต่งตั้งโดยมิชอบ หรือเสื่อมเสียความเที่ยงธรรม

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

- การซื้อขายตำแหน่งหรือวิทยฐานะโดยมีผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งหรือเลื่อนวิทยฐานะ อาจผิดตามมาตรา 84 วรรคสาม ด้วย (ไล่ออก)
- การรับประโยชน์ตอบแทนการบรรจุแต่งตั้งโดยผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการบรรจุแต่งตั้งอาจผิดตามมาตรา 84 วรรคสาม ด้วย (ไล่ออก)
- การให้ประโยชน์แก่บุคคลอื่น หรือให้ตนได้รับตำแหน่งวิทยฐานะสูงขึ้น (ปลดออก)
- การให้ประโยชน์แก่บุคคลอื่น เพื่อให้ได้รับการบรรจุหรือแต่งตั้ง (ปลดออก)
- การเรียกประโยชน์ตอบแทนการดำเนินการให้บุคคลอื่นดำรงตำแหน่งหรือมีวิทยฐานะสูงขึ้นโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือได้รับการบรรจุแต่งตั้งที่มิชอบ นอกจากผิดมาตรา 90 วรรคสอง แล้ว อาจผิดตามมาตรา 94 วรรคสองด้วย (ไล่ออก)

ความผิดตามวรรคสองเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรา 91 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องไม่คัดลอก หรือลอกเลียนผลงานทางวิชาการของผู้อื่นโดยมิชอบ หรือนำเอาผลงานทางวิชาการของผู้อื่น หรือจ้าง วาน ใช้ผู้อื่นทำผลงานทางวิชาการเพื่อไปใช้ในการเสนอขอปรับปรุงการกำหนดตำแหน่ง การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนวิทยฐานะหรือการให้ได้รับเงินเดือนในระดับที่สูงขึ้น การฝ่าฝืนหลักการดังกล่าวนี้เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ร่วมดำเนินการคัดลอกหรือลอกเลียนผลงานของผู้อื่นโดยมิชอบ หรือรับจัดทำผลงานทางวิชาการ ไม่ว่าจะมียาค่าตอบแทนหรือไม่ เพื่อให้ผู้อื่นนำผลงานนั้นไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ความมุ่งหมายของมาตรานี้ ประสงค์ที่จะไม่ให้มีการคัดลอก หรือลอกเลียน หรือนำผลงานทางวิชาการของผู้อื่นไปใช้ หรือจ้างวานให้ผู้อื่นทำผลงานทางวิชาการ ซึ่งบัญญัติเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา 91 วรรคหนึ่ง

1. กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่างรวมกัน ดังต่อไปนี้
  - 1.1 คัดลอกหรือลอกเลียนผลงานทางวิชาการของผู้อื่นโดยมิชอบ อันมีเจตนาให้บุคคลอื่นเข้าใจว่า ผลงานนั้นตนกระทำขึ้นด้วยตนเอง ดังมีลักษณะพฤติกรรม ดังต่อไปนี้
    - เป็นการคัดลอกหรือลอกเลียนเพื่อนำมาใช้ในส่วนที่เป็นสาระสำคัญของผลงานตนเอง
    - เป็นการคัดลอกหรือลอกเลียนโดยมีสัดส่วนเกินกว่าร้อยละ 50 ของผลงานตนเอง
    - เป็นการคัดลอกหรือลอกเลียนโดยมิได้มีการอ้างอิงตามวิธีการหรือแบบแผนซึ่งยอมรับกันทั่วไป
  - 1.2 นำเอาผลงานทางวิชาการของผู้อื่นไปใช้ในนามของตนเอง
  - 1.3 จ้างหรือวานหรือใช้ผู้อื่นจัดทำผลงานทางวิชาการ
2. เป็นการกระทำโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำไปใช้ในการขอตำแหน่ง หรือการเลื่อนตำแหน่ง หรือการเลื่อนวิทยฐานะ หรือการได้รับเงินเดือนสูงขึ้น

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

1. เป็นการกระทำความผิดโดยบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ดังต่อไปนี้
  - ผู้บริหารสถานศึกษา
  - เคยทำหน้าที่ประเมินผลงานทางวิชาการของผู้อื่น
  - มีหน้าที่เกี่ยวกับการประเมินผลงานทางวิชาการ (อาจผิดตามมาตรา 84 วรรคสาม)
2. นอกเหนือจากข้อ 1 อาจเป็นความผิดตามมาตรา 94 วรรคสอง

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา 91 วรรคสอง

1. ร่วมกระทำการคัดลอกหรือลอกเลียนผลงานทางวิชาการของผู้อื่นโดยมิชอบ
2. เพื่อให้อีกบุคคลหนึ่งนำผลงานที่ลอกเลียนหรือคัดลอกนั้นไปใช้ตามความมุ่งหมายที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง
3. จัดทำผลงานทางวิชาการเพื่อผู้อื่น
4. เพื่อให้ผู้อื่นนำผลงานนั้นไปใช้

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

1. ร่วมดำเนินการโดยได้รับค่าตอบแทน โดยบุคคลใดบุคคลหนึ่ง
  - เป็นผู้บริหารสถานศึกษา
  - เคยทำหน้าที่ประเมินผลงานทางวิชาการของผู้อื่น
  - มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลงานทางวิชาการ
2. รับจ้างจัดทำผลงานทางวิชาการโดยมีค่าตอบแทน
3. รับจัดทำผลงานทางวิชาการโดยตนเองมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลงาน
4. รับจัดทำผลงานทางวิชาการโดยตนเองเคยทำหน้าที่ประเมินผลงานทางวิชาการของบุคคลอื่น

5. มีพฤติกรรมเป็นนายหน้า ตัวกลาง ผู้ติดต่อ ผู้สนับสนุน หรือชี้ช่องให้มีการรับจ้างจัดทำผลงานทางวิชาการโดยได้รับค่าตอบแทน
6. เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและรับจัดทำผลงานทางวิชาการเพื่อผู้อื่น
7. นอกเหนือจากกรณีข้างต้น

มาตรา 92 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องไม่เป็นกรรมการผู้จัดการหรือผู้จัดการหรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกันนั้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท

มาตรานี้มุ่งเน้นห้ามข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีให้เป็นตัวกระทำการในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทใดๆ เป็นสำคัญ ทั้งนี้ เพื่อให้ข้าราชการยึดการรับราชการเป็นอาชีพ โดยไม่มัวกังวลด้วยการแสวงหาประโยชน์ในทางอื่น

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา 92

1. เป็นตัวกระทำการในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท
2. เป็นกรรมการผู้จัดการ หรือผู้จัดการ หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกัน
3. ในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท

คำว่า “**ตัวกระทำการในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท**” ในที่นี้หมายถึง กรรมการผู้จัดการหรือผู้จัดการหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกันนั้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท

ส่วนคำว่า “**ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกัน**” นั้น หมายถึง กรรมการอำนวยการหรือผู้อำนวยการ เป็นต้น

การเป็น “**กรรมการบริหาร**” หรือเป็น “**ประธานกรรมการ**” ในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทไม่ต้องห้ามตามมาตรา 92 นี้ เว้นแต่จะปรากฏข้อเท็จจริงว่าข้าราชการที่ดำรงตำแหน่งได้เข้าไป “**จัดการ**” หรือเป็น “**ตัวกระทำ**” ในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทโดยตรงจึงจะต้องห้าม ซึ่งทั้งนี้จะต้องพิจารณาจากหลักฐานการจดทะเบียนและหนังสือบริคณห์สนธิห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทแล้วแต่กรณี อันเป็นข้อเท็จจริงที่จะต้องพิจารณาเป็นรายๆ ไป

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

- เข้าไปเป็นตัวกระทำการในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท (ภาคทัณฑ์)
- เป็นกรรมการอำนวยการ หรือผู้อำนวยการ แต่มีลักษณะงานและหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างเดียวกัน หรือคล้ายคลึงกันกับกรรมการผู้จัดการหรือผู้จัดการ (ภาคทัณฑ์)
- เป็นกรรมการผู้มีอำนาจลงลายมือชื่อผูกพันบริษัท และเป็นตัวแทนของบริษัททำนิติกรรมในการซื้อขาย (ภาคทัณฑ์)

อนึ่ง การเป็นผู้จัดการมูลนิธิไม่เข้าข้อห้ามตามมาตรา 92

มาตรา 93 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องวางตนเป็นกลางทางการเมืองในการปฏิบัติหน้าที่ และในการปฏิบัติการณ์ที่เกี่ยวกับประชาชน โดยต้องไม่อาศัยอำนาจและหน้าที่ราชการของตนแสดงการฝักใฝ่ ส่งเสริม เกื้อกูล สนับสนุนบุคคล กลุ่มบุคคล หรือพรรคการเมืองใด

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการดำเนินการใดๆ อันมีลักษณะเป็นการทุจริตโดยการซื้อสิทธิหรือขายเสียงในการเลือกตั้งสมาชิกสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือการเลือกตั้งอื่นที่มีลักษณะเป็นการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งจะต้องไม่ให้การส่งเสริม สนับสนุน หรือชักจูงให้ผู้อื่นกระทำการในลักษณะเดียวกัน การดำเนินการที่ฝ่าฝืนหลักการดังกล่าวนี้ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรานี้มีความมุ่งหมายให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาวางตนเป็นกลางทางการเมือง เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ราชการประจำต่อเนืองไปได้ ไม่ว่าพรรคการเมืองใดจะเข้ามาเป็นรัฐบาล บริหารประเทศ

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา 93 วรรคหนึ่ง

1. ไม่วางตัวเป็นกลางในการปฏิบัติราชการตามหน้าที่
2. ไม่วางตัวเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายโดยเฉพาะเจาะจงเป็นพิเศษ และเป็นการปฏิบัติงานที่มีความเกี่ยวข้องกับประชาชน
3. ปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยอาศัยอำนาจหน้าที่ของตนอันมีลักษณะของการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด หรือหลายอย่างดังต่อไปนี้

3.1 แสดงออกให้เห็นถึงการที่ตนเองมีความฝักใฝ่ทางการเมืองในบุคคล หรือกลุ่มบุคคล ที่ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองหรือพรรคการเมืองใด

3.2 ให้การส่งเสริม เกื้อกูล สนับสนุนแก่บุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองหรือพรรคการเมือง

การวางตนเป็นกลางทางการเมืองนั้น หมายถึง เฉพาะในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และในการปฏิบัติกรอื่นที่เกี่ยวข้องกับประชาชนเท่านั้น ที่ให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาวางตนเป็นกลาง เช่น ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการจะอำนวยความสะดวกให้แก่พรรคการเมืองใดเป็นพิเศษกว่าพรรคการเมืองอื่น หรือกว่าบุคคลทั่วไปไม่ได้ หรือจะชักชวนให้ประชาชนสนับสนุนพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่งโดยเฉพาะก็ทำไม่ได้ ส่วนในทางส่วนตัวจะนิยมหรือเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดก็ได้ไม่ห้าม คงห้ามแต่การเป็นกรรมการพรรคการเมืองและเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง ซึ่งกำหนดไว้เป็นคุณสมบัติที่ต้องห้ามเท่านั้น

นอกจากนี้ มาตรานี้ยังบัญญัติห้ามมิให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้าไปเกี่ยวข้องกับการดำเนินการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้งทางการเมืองอีกด้วย

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

- ปฏิบัติการโดยเลือกปฏิบัติ หรือปฏิบัติโดยปราศจากความเป็นธรรมพื้นฐาน ความฝักใฝ่ในทางการเมืองของตนเอง (ภาคทัณฑ์)
- การยินยอมให้ใช้สถานที่ราชการเพื่อหาเสียงในการเลือกตั้ง หรือดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเฉพาะแก่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดโดยเฉพาะเจาะจง (ภาคทัณฑ์)
- การติดป้ายหรือสื่อสิ่งใดในสถานที่ปฏิบัติราชการของตน อันสื่อให้เห็นถึงการฝักใฝ่ทางการเมืองในบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดโดยเฉพาะเจาะจง (ภาคทัณฑ์)

- การหาเสียงให้หรือการกล่าวสนับสนุนทางการเมืองแก่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดโดยเฉพาะเจาะจงในการเรียนการสอน หรือในกิจกรรมทางการศึกษาอื่นใดไม่ว่าจะกระทำในสถานที่ราชการหรือไม่ก็ตาม (ภาคทัณฑ์)

- เป็นการกระทำในเรื่องราชการ แต่ไม่ใช่หน้าที่ราชการโดยตรง ซึ่งผลของการกระทำนั้นทำให้เห็นได้ว่าเป็นเรื่องของการเลือกปฏิบัติต่อบุคคล กลุ่มบุคคล หรือพรรคการเมืองพรรคหนึ่งพรรคใดโดยเฉพาะเจาะจง (ภาคทัณฑ์)

ตามมาตรา 93 วรรคสอง บัญญัติห้ามข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้าไปเกี่ยวข้องใดๆ กับการทุจริตการเลือกตั้งที่มีลักษณะเป็นการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา 93 วรรคสอง

1. ดำเนินการหรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับการดำเนินการอันมีลักษณะเป็นการทุจริตในการเลือกตั้งที่มีลักษณะเป็นการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

2. ดำเนินการใดๆ ที่เป็นการส่งเสริมหรือสนับสนุนหรือชักจูงให้ผู้อื่นทุจริตในการเลือกตั้งที่มีลักษณะเป็นการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

3. ลักษณะของการกระทำที่ถือเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง คือ

- การซื้อสิทธิ
- การขายเสียง

ความมุ่งหวังประการสำคัญของการเลือกตั้ง คือ ต้องการให้การเลือกตั้งเป็นเครื่องสะท้อนความต้องการที่แท้จริงของประชาชนผ่านการเลือกตั้งผู้แทนหรือกลุ่มทางการเมือง หรือพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์หรือมีนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน แต่ในการเลือกตั้งทั่วไปพบว่าประชาชนมิได้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งด้วยเจตจำนงที่แท้จริงของตนเอง เนื่องจากมักถูกชักจูงหรือจูงใจด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การใช้อิทธิพล การซื้อเสียง เป็นต้น ทำให้การพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไม่มีความก้าวหน้าและขาดความต่อเนื่อง

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

- เข้าไปเกี่ยวข้องโดยตรงในลักษณะเป็นตัวการ ผู้ใช้ ผู้ชักจูง ผู้วางแผนหรือร่วมวางแผน ผู้ให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด เพื่อให้มีการซื้อสิทธิ การขายเสียงในการเลือกตั้ง (ปลดออก / ไล่ออก)

- การรับประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งที่ได้มีการเสนอให้เพื่อตอบแทนการลงคะแนนในการเลือกตั้งแก่ผู้สมัครรายใดรายหนึ่ง (ปลดออก / ไล่ออก)

- เป็นผู้ส่งเสริมหรือสนับสนุนให้ผู้อื่นทุจริตในการเลือกตั้ง (ปลดออก / ไล่ออก)

มาตรา 94 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องรักษาชื่อเสียงของตน และรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย โดยไม่กระทำการใดๆ อันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เสพยาเสพติดหรือสนับสนุนให้ผู้อื่นเสพยาเสพติด เล่นการพนันเป็นอาชญา หรือกระทำการล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เรียนหรือนักศึกษาไม่ว่าจะอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของตนหรือไม่ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

เป็นบทบัญญัติที่มุ่งควบคุมความประพฤติของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้อยู่ในแนวทางที่ดี เรื่องการประพฤติชั่วเป็นการพิจารณาถึงพฤติการณ์การกระทำและความรู้สึกของสังคมที่จะต้องพิจารณารายละเอียด ข้อเท็จจริง และพฤติการณ์เป็นเรื่องราว ไปว่ามีผลกระทบต่อเกียรติศักดิ์ของตำแหน่ง ความรู้สึกของสังคมหรือไม่ โดยไม่จำกัดว่าจะทำในตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือกระทำในฐานะส่วนตัว หากกระทบมากก็เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

คำว่า “**ประพฤติชั่ว**” หมายถึง การกระทำใดๆ อันเป็นการเสื่อมเสียต่อชื่อเสียงของตนเอง หรือเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์แห่งตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนเอง

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา 94 วรรคหนึ่ง

ในการพิจารณาเรื่องการประพฤติชั่ว มีองค์ประกอบ 3 ประการคือ

1. เกียรติของข้าราชการ
2. ความรู้สึกของสังคม
3. เจตนาที่กระทำ

องค์ประกอบทั้ง 3 ประการ สามารถแยกอธิบายได้ ดังนี้

1. เกียรติของข้าราชการ โดยพิจารณาจากตำแหน่งหน้าที่ราชการของผู้กระทำ ประกอบกับพฤติการณ์ในการกระทำของข้าราชการผู้นั้น โดยพิจารณาว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่ผิดแบบธรรมเนียมของข้าราชการที่ดี อันบุคคลที่อยู่ในฐานะและตำแหน่งเช่นนั้นควรประพฤติปฏิบัติเพียงใดหรือไม่ การพิจารณาว่าการกระทำอย่างใดจะทำให้เสื่อมเสียเกียรติของข้าราชการเพียงใดหรือไม่นั้น ต้องพิจารณาโดยคำนึงถึงตำแหน่งหน้าที่ที่ผู้นั้นดำรงอยู่ว่าอยู่ในฐานะที่ควรได้รับการยกย่องสรรเสริญ หรือเป็นที่นับถือของประชาชนเพียงใด

2. ความรู้สึกของสังคม โดยพิจารณาจากความรู้สึกของประชาชนทั่วไปหรือของทางราชการว่ามีความรังเกียจต่อการกระทำนั้นๆ หรือไม่เพียงใด

3. เจตนาที่กระทำ โดยพิจารณาว่าผู้กระทำรู้สำนึกในการกระทำและประสงค์ต่อผลหรือยอมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้นหรือไม่ หากไม่มีเจตนาที่ไม่เป็นการประพฤติชั่ว ตัวอย่างเช่น ข้าราชการคนโดยประมาท ถูกศาลพิพากษาลงโทษจำคุก 1 ปี ปรับ 5,000 บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด 2 ปี กรณีเช่นนี้ จะถือว่าเป็นการประพฤติชั่วหรือไม่นั้น คงไม่ได้พิจารณาที่ผลคือ ได้รับโทษสถานใดเพียงประการเดียว แต่ต้องพิจารณาที่เหตุของการกระทำผิดเป็นสำคัญ หากไม่ปรากฏว่าเหตุเกิดจากความเมินเมาในขณะที่ขับรถหรือเกิดจากการฝ่าฝืนกฎจราจร ก็ไม่เป็นการประพฤติชั่ว เพราะกระทำไปโดยไม่มีเจตนามุ่งร้ายต่อส่วนตัว ตามคำวินิจฉัยของ ก.ค. แต่ถ้าปรากฏข้อเท็จจริงว่าได้กระทำผิดฐานขับรถโดยประมาทเป็นอาชญา อันเป็นการทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ ก็อาจปรับเป็นความผิดฐานประพฤติชั่วได้

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

- กระทำความผิดอาญา ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดไม่ถึงจำคุก หรือจำคุกแต่ให้รอลงอาญาในความผิดที่ไม่ถึงกับเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง (ตัดเงินเดือน 5% เป็นเวลา 1 เดือน)
- ทะเลาะวิวาทหรือทำร้ายร่างกายผู้อื่นไม่ถึงบาดเจ็บสาหัส (ตัดเงินเดือน 5% เป็นเวลา 1 เดือน)
- เมาสุราอาละวาด (ตัดเงินเดือน 5% เป็นเวลา 1 เดือน)
- มีความประพฤติในทำนองชู้สาว (ภาคทัณฑ์)
- ปลอมเอกสารหรือปลอมลายมือชื่อผู้อื่นทำให้ราชการหรือผู้อื่นเสียหายไม่ถึงกับร้ายแรง (ตัดเงินเดือน 5% เป็นเวลา 1 เดือน)
- การเปิดเผยข้อสอบที่ไม่ได้อยู่ในความรับผิดชอบของตน โดยไม่ได้เรียกหรือรับผลประโยชน์ตอบแทน (ตัดเงินเดือน 5% เป็นเวลา 1 เดือน)

ตามมาตรา 94 วรรคสอง กำหนดความผิดวินัยอย่างร้ายแรงไว้ 2 ฐานคือ กรณีที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก หรือโทษที่หนักกว่าจำคุก (ไม่ใช่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือลหุโทษ) ซึ่งเป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง และกรณีกระทำความผิดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ซึ่งเป็นกรณีที่ผู้บังคับบัญชาต้องทำการสอบสวนก่อน ความผิดทั้ง 2 ฐาน ดังกล่าว คือ ฐานกระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุก และฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ซึ่งเป็นคนละกรณีความผิด หรือคนละฐานความผิด การพิจารณาความผิดและสั่งลงโทษจึงต้องอ้างให้ถูกต้องว่าลงโทษเพราะถูกจำคุก หรือเพราะประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา 94 วรรคสอง

1. กระทำความผิดอาญาและศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้รับโทษจำคุก หรือโทษที่หนักกว่าจำคุก
2. ไม่ใช่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือลหุโทษ หรือ
3. กระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

“ได้รับโทษจำคุก” ตามมาตรานี้หมายถึง ถูกจำคุกจริงๆ กรณีศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกแต่ให้รอลงอาญา ไม่เข้าลักษณะความผิดตามมาตรา 94 วรรคสอง และโทษจำคุกหรือโทษที่หนักกว่าจำคุกเป็นคำพิพากษาถึงที่สุดเท่านั้น

“โทษที่หนักกว่าจำคุก” หมายถึง โทษประหารชีวิต

“คำพิพากษาถึงที่สุด” หมายความว่า คำพิพากษาที่ไม่อาจอุทธรณ์หรือฎีกาต่อไปได้อีก หรือไม่ได้อุทธรณ์หรือฎีกาภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด หรือคำพิพากษาศาลฎีกา

กรณีต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ซึ่งความผิดยังไม่ถึงกับต้องถูกลงโทษปลดออกหรือไล่ออกผู้บังคับบัญชาอาจสั่งให้ออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทน ตามมาตรา 113 ได้

อนึ่ง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาถูกจำคุกตามคำสั่งศาลกรณีละเมิดอำนาจศาล ก.ค. เคยชี้ว่าไม่เข้าลักษณะความผิดตามมาตรานี้ที่ผู้บังคับบัญชาจะต้องลงโทษปลดออกหรือไล่ออก เพราะไม่ใช่กรณีกระทำความผิดอาญา แต่อาจเป็นการสั่งให้ออกตามมาตรา 113

สำหรับกรณีกระทำการอื่นได้อันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงนั้น การกระทำใดจะเป็นการประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ตามมาตรา 94 วรรคสอง หรือไม่นั้น กฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะเจาะจง ดังนั้น การใดที่จะถือว่าเป็นความประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงต้องพิจารณาจากความรู้สึกของวิญญูชนโดยทั่วไป หรือความรู้สึกของสังคมว่ารู้สึกถึงภัยต่อการกระทำนั้นว่าเป็นการประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงหรือไม่ ทั้งนี้ โดยพิจารณาจาก

- 1) เกียรติของข้าราชการ (ดูจากตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบ)
- 2) ความรู้สึกของสังคม และ
- 3) เจตนาในการกระทำ

กรณีใดจะถือว่าเป็นการประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง จึงต้องพิจารณาข้อเท็จจริงตามพฤติการณ์แห่งกรณีเป็นเรื่องๆ ไป โดยถือความร้ายแรงของแต่ละองค์ประกอบทั้ง 3 ประการดังกล่าว เป็นแนวทางพิจารณา โดยคำนึงถึงพฤติการณ์ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษานั้นว่า ได้กระทำการอันทำให้ข้าราชการได้รับความเสียหายกระทบต่อภาพพจน์ชื่อเสียงมากหรือไม่ กรณีของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นวิชาชีพชั้นสูง ได้รับการยกย่องว่าเป็นปูชนียบุคคล เป็นพ่อพิมพ์ - แม่พิมพ์ของชาติ มีหน้าที่ถ่ายทอดความรู้อบรมสั่งสอนลูกศิษย์ให้เป็นคนดี แต่กลับมีพฤติการณ์มีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับภรรยาหรือสามีของผู้อื่นยอมก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ และความรู้สึกของสังคมเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.354/2551)

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

- ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด กรณีกระทำผิดอาญา (ไล่ออก)
- ประพฤติผิดทางเพศ มีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวถึงขั้นร่วมประเวณีกับคู่สมรสของผู้อื่น (ไล่ออก)
- มีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวถึงขั้นร่วมประเวณีกับหญิงอื่น หรือคู่สมรสของผู้อื่น ทั้งนี้ตนมีคู่สมรสอยู่แล้ว (ไล่ออก)
- บังคับขืนใจผู้อื่นให้มีเพศสัมพันธ์ (ไล่ออก)
- กระทำอนาจารผู้เรียน (ไล่ออก)
- ปลอมเอกสารราชการจนเป็นเหตุให้ข้าราชการหรือบุคคลอื่นเสียหายอย่างร้ายแรง (ไล่ออก)
- ปลอมลายมือชื่อผู้อื่นหาประโยชน์ (ไล่ออก)
- ทุจริตการสอบบรรจุ หรือสอบเข้าทำงาน เช่น ไปสอบแทนผู้อื่น (ไล่ออก)
- หลอกหลวงเรียกร้อยเงินหรือทรัพย์สิน โดยอ้างว่าสามารถฝากเข้าทำงานหรือเข้าเรียนต่อ (ไล่ออก)
- ทำร้ายร่างกายผู้เรียนจนบาดเจ็บสาหัส (ปลดออก)
- ตีมีสุราขณะปฏิบัติหน้าที่ (ปลดออก)
- เมาสุราเสียราชการ (ปลดออก)
- เปิดเผยข้อสอบแล้วเรียกร้อยเงิน (ไล่ออก)
- ยักยอกเงินที่มีผู้ฝากไว้ (ปลดออก)

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา 94 วรรคสาม

1. เสพยาเสพติด หรือสนับสนุนให้ผู้อื่นเสพยาเสพติด
2. เล่นการพนัน เป็นการเล่นอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องจนติดเป็นนิสัย
3. กระทำการล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เรียน หรือนักศึกษา

“**การเสพยาเสพติด**” หมายถึง เสพของมีนเมาซึ่งต้องห้ามตามกฎหมาย เช่น เสพเฮโรอีน ฟีนกัญชา ยาบ้า เป็นต้น หรือส่งเสริมสนับสนุน รวมถึงชักชวน จำหน่ายให้ผู้อื่นเสพด้วยซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นความผิดในคดีอาญาด้วย

“**เล่นการพนัน**” หมายถึง เล่นการพนันเอาทรัพย์สินกัน การพนันมีทั้งประเภทที่กฎหมายห้ามขาดและประเภทที่จะเล่นได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากทางราชการ อย่างไรก็ดี กรณีจะเป็นความผิดตามวรรคสามต่อเมื่อเป็นการเล่นเป็นอาจिन กล่าวคือ เล่นอย่างสม่ำเสมอจนเป็นนิสัยเท่านั้น

คำว่า “**ล่วงละเมิดทางเพศ**” หมายถึง พฤติกรรมที่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นในเรื่องเพศ ไม่ว่าจะ เป็นคำพูด สายตา และการใช้ท่าทีรวมไปจนถึงการบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ หรือการข่มขืน

อย่างไรก็ดี การพิจารณาพฤติกรรมใดๆ ว่าเป็นการล่วงละเมิดทางเพศหรือไม่ จะต้องดูจากเจตนาของผู้กระทำเป็นสำคัญว่ามีความคิดเจตนาที่เป็นอกุศลจิตทางเพศหรือไม่ เช่น การโอบกอดนักเรียนด้วยความเอ็นดูในเวลา สถานที่ และโอกาสอันควร ย่อมแตกต่างกับการโอบกอดนักเรียนในที่ลับตาผู้คนหรือในปั๊บบาร์ หรือร้านอาหารที่จำหน่ายสุรา หรือในขณะดื่มสุรา เหล่านี้ต้องดูเจตนาของผู้กระทำและพฤติกรรมแวดล้อมประกอบด้วย

การล่วงละเมิดทางเพศ เป็นกรณีความผิดที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยมีมุ่งหมายที่จะวางกรอบความประพฤติของผู้มีวิชาชีพครูให้เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง ที่นอกจากจะมีหน้าที่อบรมสั่งสอนศิษย์ให้เป็นคนดีคนเก่งแล้ว ยังจะต้องเป็นผู้ที่พร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีของศิษย์ และชุมชนตามความคาดหวังของสังคมด้วย

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

- เล่นการพนันในสถานศึกษา หรือหน่วยงานที่ตนสังกัดอยู่ (ไล่ออก)
- เล่นการพนันในเวลาปฏิบัติหน้าที่ราชการ (ไล่ออก)
- เล่นการพนันกับเพื่อนร่วมงานหรือผู้เรียนหรือนักศึกษาในสถานศึกษาเดียวกัน (ไล่ออก)
- เป็นเจ้ามือ หรือร่วมเป็นผู้ดำเนินการจัดให้มีการเล่นการพนัน (ไล่ออก)
- การมีเพศสัมพันธ์ หรือการข่มขืนเพศสัมพันธ์ หรือการล่วงละเมิดทางเพศถึงขั้นพยายามมีเพศสัมพันธ์กับผู้เรียน หรือนักศึกษาที่อยู่ในสถานศึกษา (ไล่ออก)
- การมีพฤติกรรมทางกายที่เป็นการสัมผัสเนื้อตัว โดยสื่อให้เห็นถึงเจตนาหรือจุดมุ่งหมายที่จะดำเนินไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ (ปลดออก)

- การมีพฤติกรรมทางกายอันหนึ่งอันใดหรือหลายพฤติกรรมประกอบกัน แม้จะไม่มีสัมผัสเนื้อตัวแต่มีหรือส่งให้เป็นถึงเจตนาล่วงเกินความเป็นส่วนตัว หรือรู้สึกส่วนตัวในทางเพศ และมีผลทำให้ผู้ถูกกระทำได้รับความอับอาย ความอึดอัด ความคับข้องใจ (เช่นการมองในลักษณะถ้ามอง การมองด้วยเจตนาล่วงเกินทางเพศ การให้ดูสื่อลามกอนาจาร การสั่งให้นักเรียนแสดงท่าทางที่ไม่เหมาะสมหรือให้แต่งกายที่ไม่เหมาะสมในทางเพศ เป็นต้น (ปลดออก)

ตัวอย่างการกระทำที่ศาลวินิจฉัยว่าเป็น “ผู้ประพฤติก่อร้ายแรง” ตามมาตรา 94 วรรคสอง และวรรคสาม

- ใช้เอกสารหนังสือรับรองเงินเดือนปลอมไปประกันตัวจำเลยในคดีอาญา จนถูกศาลพิพากษาลงโทษฐานใช้เอกสารปลอมและละเมิดอำนาจศาล (คำพิพากษาศาลปกครองกลาง ที่ 1608/2547)
- มียาเสพติดให้โทษประเภทที่ 1 (ยาบ้า) ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย (คำพิพากษาศาลปกครองกลางที่ 1022/2548)
- กระทำอนาจารเด็กนักเรียนหญิงซึ่งเป็นศิษย์ของตน (คำพิพากษาศาลปกครองกลางที่ 1239/2546 และ ที่ 676/2547)
- ล่อลวงนักเรียนหญิงซึ่งเป็นศิษย์ไปข่มขืนกระทำชำเรา (คำพิพากษาศาลปกครองกลางที่ 1006/2547 และ 787/2548)
- มีความสัมพันธ์ฉันท์คู่สาวกับนักศึกษาหญิงซึ่งเป็นศิษย์ในขณะที่ตนเองมีภรรยาโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่แล้ว (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.96/2547)
- กระทำอนาจารและข่มขืนกระทำชำเราข้าราชการครูสตรีซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชา (คำพิพากษาศาลปกครองกลางที่ 679/2548)

มาตรา 95 ให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่เสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีวินัยป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย และดำเนินการทางวินัยแก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาซึ่งมีกรณีอันมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย

การเสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัยให้กระทำโดยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี การฝึกอบรม การสร้างขวัญและกำลังใจ การจูงใจ หรือการอื่นใดในอันที่จะเสริมสร้างและพัฒนาเจตคติ จิตสำนึก และพฤติกรรมของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาให้เป็นไปในทางที่มีวินัย

การป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย ให้กระทำโดยการเอาใจใส่สังเกตการณ์และขจัดเหตุที่อาจก่อให้เกิดการกระทำผิดวินัย ในเรื่องอันอยู่ในวิสัยที่จะดำเนินการป้องกันตามควรแก่กรณีได้

เมื่อปรากฏกรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดกระทำผิดวินัย โดยมีพยานหลักฐานในเบื้องต้นอยู่แล้ว ให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการทางวินัยทันที

เมื่อมีการกล่าวหาโดยปรากฏตัวผู้กล่าวหาหรือกรณีเป็นที่สงสัยว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดกระทำผิดวินัยโดยยังไม่มีพยานหลักฐานให้ผู้บังคับบัญชารับดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณาในเบื้องต้นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัยหรือไม่ ถ้าเห็นว่ากรณีไม่มีมูลที่

ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยจึงยุติเรื่องได้ ถ้าเห็นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยก็ให้ดำเนินการทางวินัยทันที

การดำเนินการทางวินัยแก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ซึ่งมีกรณีอันมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย ให้ดำเนินการตามที่บัญญัติไว้ในหมวด 7

ผู้บังคับบัญชาผู้ใดละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 7 หรือมีพฤติกรรมปกป้องช่วยเหลือเพื่อมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาถูกลงโทษทางวินัย หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวโดยไม่สุจริต ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัย

มาตรานี้กำหนดหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา ดังนี้

1. เสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัย
2. ป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย
3. ดำเนินการทางวินัยแก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาที่กระทำผิดวินัย

ทั้งนี้ ถ้าผู้บังคับบัญชาผู้ใดไม่ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว หรือปฏิบัติโดยไม่สุจริต ผู้บังคับบัญชาผู้นั้นจะมีความผิดทางวินัย

วิธีเสริมสร้างและพัฒนา ให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัยนั้น กฎหมายได้บัญญัติแนวทางดำเนินการไว้ ดังนี้

- 1) ผู้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาในการรักษาวินัย
- 2) การฝึกอบรมผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาให้มีวินัย
- 3) สร้างขวัญและกำลังใจให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัย
- 4) จูงใจให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัย
- 5) ดำเนินการอย่างอื่นใดที่จะเสริมสร้างและพัฒนา ทศนคติ จิตสำนึก และพฤติกรรมของผู้อยู่

ใต้บังคับบัญชาให้เป็นไปในทางที่มีวินัย

วิธีป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัยนั้น กฎหมายได้บัญญัติแนวทางดำเนินการไว้ ดังนี้

- 1) เอาใจใส่สังเกตการณ์ว่าจะมีเหตุอันอาจก่อให้เกิดการกระทำผิดวินัยอย่างไรใดขึ้นบ้างหรือไม่
- 2) ขจัดเหตุที่อาจก่อให้เกิดการกระทำผิดวินัย

วิธีดำเนินการทางวินัย กฎหมายได้บัญญัติแนวทางปฏิบัติก่อนดำเนินการทางวินัยไว้ ดังนี้

1) ถ้ามีมูลว่าผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาผู้ใดกระทำผิดวินัย โดยมีพยานหลักฐานในเบื้องต้นอยู่แล้ว ก็ให้ดำเนินการทางวินัยทันที

2) ถ้ามีผู้กล่าวหา (ต้องปรากฏตัวอยู่กล่าวหาไม่ใช่บัตรสนเท่ห์ หรือผู้บังคับบัญชาสงสัยว่าผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาผู้ใดกระทำผิดวินัย โดยยังไม่มีพยานหลักฐาน ผู้บังคับบัญชาต้องสืบสวนหรือพิจารณาว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาหรือไม่ ถ้าไม่มีมูลก็ยุติเรื่องได้ ถ้ามีมูลก็ให้ดำเนินการทางวินัยทันที

สำหรับการดำเนินการ มีข้อพึงสังเกตว่าผู้บังคับบัญชาจะเก็บเรื่องที่มีผู้กล่าวหาว่าผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาของตนไว้โดยไม่ดำเนินการอย่างไรหาได้ไม่ จะต้องสืบสวนหรือพิจารณาว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาหรือไม่ ถ้าสืบสวนหรือพิจารณาแล้วเห็นว่ากรณีไม่มีมูลจึงจะยุติเรื่องได้ อยากรู้คดีกรณีที่มีผู้

กล่าวหาซึ่งผู้บังคับบัญชาจะต้องสืบสวนหรือพิจารณาดังกล่าวนั้น หมายถึง การกล่าวหาโดยปรากฏตัวผู้กล่าวหาเท่านั้น ถ้าเป็นบัตรสนเท่ห์ก็ไม่จำเป็นต้องดำเนินการดังกล่าว

มีข้อพึงสังเกตอีกประการหนึ่งว่า เจตนาของกฎหมายไม่ต้องการให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการทางวินัยแก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาทั้งที่ยังไม่แน่ชัดว่าเป็นกรณีมีมูลจึงต้องให้ผู้บังคับบัญชาสืบสวนพิจารณาเสียก่อนว่ากรณีมีมูลหรือไม่ เมื่อเป็นว่ากรณีมีมูล จึงจะดำเนินการทางวินัยได้ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้ข้าราชการเสียชื่อเสียงหรือเสียสิทธิประโยชน์ไปโดยไม่สมควร

“กรณีมีมูล” หมายความว่า มีที่มาหรือมีต้นเหตุอันเป็นที่มาของเรื่องนั้นๆ

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา 95

1. เป็นผู้บังคับบัญชา
2. ไม่ดำเนินการทางวินัยทันทีเมื่อมีพยานหลักฐานเบื้องต้นอันมีมูลว่าผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำความผิดวินัย
3. ปกป้องช่วยเหลือผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา
4. ดำเนินการโดยไม่สุจริต

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

- เจตนาหรือละเลยไม่นำพาริเริ่มดำเนินทางวินัยเมื่อมีการกล่าวหาหรือร้องเรียนว่ามีการกระทำความผิดวินัย โดยมีพยานหลักฐานในเบื้องต้นแล้ว (ภาคทัณฑ์)
- กรณีที่เป็นการกล่าวหาโดยหน่วยงานของรัฐ เช่น สตง., ปปช. ซึ่งได้มีการตรวจสอบสืบสวนหรือสอบสวนมาก่อนแล้ว ผู้บังคับบัญชาไม่ได้ดำเนินการทางวินัยทันที (ภาคทัณฑ์)
- เมื่อมีผู้กล่าวหาหรือสงสัยว่าผู้ใดกระทำความผิดวินัยแต่ยังไม่มีพยานหลักฐาน ผู้บังคับบัญชาต้องสืบสวนหรือพิจารณาในเบื้องต้นว่าเป็นกรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยหรือไม่ (ภาคทัณฑ์)
- ไม่สั่งยุติเรื่องเมื่อพบว่าเป็นกรณีไม่มีมูล (ภาคทัณฑ์)
- พบว่าเป็นกรณีมีมูล แต่ผู้บังคับบัญชาไม่ดำเนินการต่อไป (ตัดเงินเดือน 5% เป็นเวลา 1 เดือน)
- กลับแก้งผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาในการกล่าวหาหรือดำเนินการทางวินัย (ตัดเงินเดือน 5% เป็นเวลา 1 เดือน)

มาตรา 96 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดฝ่าฝืนข้อห้ามหรือไม่ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติทางวินัยตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ ผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดวินัยจึงต้องได้รับโทษทางวินัย เว้นแต่มีเหตุอันควรงดโทษตามที่บัญญัติไว้ในหมวด 7

โทษทางวินัยมี 5 สถาน คือ

- (1) ภาคทัณฑ์
- (2) ตัดเงินเดือน
- (3) ลดขั้นเงินเดือน
- (4) ปลดออก

(5) ไล่ออก

ผู้ใดถูกลงโทษปลดออกให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญเสมือนว่าเป็นผู้ลาออกจากราชการ มาตรการนี้กำหนดโทษทางวินัยไว้ 5 สถานโทษ โทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน ลดขั้นเงินเดือน เป็นโทษวินัยไม่ร้ายแรง โทษปลดออก ไล่ออก เป็นโทษวินัยอย่างร้ายแรง และโทษปลดออกมีสิทธิได้รับ บำเหน็จบำนาญ

โทษ 5 สถานดังกล่าวข้างต้น อาจแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. โทษสำหรับการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ได้แก่ ไล่ออก ปลดออก ซึ่งหากมีเหตุอันควรลดหย่อนจะนำมาประกอบการพิจารณาลดโทษก็ได้ แต่ห้ามมิให้ลดโทษต่ำกว่าปลดออก (มาตรา 99)
2. โทษสำหรับความผิดวินัยที่ไม่ถึงขั้นร้ายแรง ได้แก่ ลดขั้นเงินเดือน หรือตัดเงินเดือน ซึ่งหากมีเหตุอันควรลดหย่อนจะนำมาประกอบการพิจารณาลดโทษจากลดขั้นเงินเดือนเป็นตัดเงินเดือน หรือจากโทษตัดเงินเดือนเป็นภาคทัณฑ์ก็ได้
3. โทษสำหรับความผิดวินัยเพียงเล็กน้อย ได้แก่ ภาคทัณฑ์ และหากเป็นความผิดวินัย ครั้งแรกจะงดโทษให้โดยวางกล่าวตักเตือน หรือให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือไว้ก็ได้

การลงโทษผู้กระทำผิดวินัยในแต่ละระดับนั้น ผู้มีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็นจะต้องใช้ดุลพินิจ ในการพิจารณาหรือการสั่งลงโทษให้เหมาะสมกับความผิดตามกฎหมายกำหนด และนอกจากนี้จะต้องนำ หลักมโนธรรม หลักความเป็นธรรม และนโยบายของทางราชการ มาประกอบการพิจารณาด้วย

อนึ่ง โทษลดขั้นเงินเดือนอาจไม่มีผลใช้บังคับ กับตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษา ตามมาตรา 38 ค. (2) ซึ่งนำระบบการเลื่อนเงินเดือนตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนมาใช้บังคับโดย อนุโลม และปัจจุบันไม่มีโทษให้ออก การให้ออกเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนไม่ใช่การลงโทษ อย่างไรก็ดี ถ้าผู้ถูกสั่งให้ออกเห็นว่าไม่ได้รับความเป็นธรรม ก็มีสิทธิร้องทุกข์ ต่อ ก.ค.ศ. ได้

มาตรา 97 การลงโทษข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้ทำเป็นคำสั่ง วิธีการ ออกคำสั่งเกี่ยวกับการลงโทษให้เป็นไปตามระเบียบของ ก.ค.ศ. ผู้สั่งลงโทษต้องสั่งลงโทษให้เหมาะสม กับความผิด และมีให้เป็นไปโดยพยาบาท โดยอคติ หรือโดยโทสจริต หรือลงโทษ ผู้ที่ไม่มีความผิด ในคำสั่ง ลงโทษให้แสดงว่าผู้ถูกลงโทษกระทำผิดวินัยในกรณีใด ตามมาตราใด และมีเหตุผลอย่างไรใด ในการกำหนดสถานโทษเช่นนั้น

มาตรการนี้กำหนดวิธีการสั่งลงโทษโดยต้องทำเป็นหนังสือและมีรายละเอียดของคำสั่ง ดังนี้

1. ทำเป็นคำสั่ง
2. วิธีการออกคำสั่งเป็นไปตามระเบียบ ก.ค.ศ.
3. สั่งลงโทษให้เหมาะสมกับความผิด
4. ต้องไม่เป็นการลงโทษโดยพยาบาท อคติ หรือโดยโทสจริต หรือลงโทษผู้ที่ไม่มีความผิด
5. คำสั่งลงโทษให้ระบุกรณีกระทำผิดมาตราที่ปรับบทความผิดเหตุผลในการกำหนดสถานโทษ

มติ ก.ค.ศ.

โดย อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ (ที่ทำการแทน ก.ค.ศ.)
ในคราวประชุมครั้งที่ 1/2552 เมื่อวันที่ 23 มกราคม 2552

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาชาย ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนและข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาหญิง ตำแหน่งครู ได้ร่วมกันสร้างหลักฐานเท็จเพื่อขอรับเงินค่าให้บริการสอน เสริมนักเรียนพิเศษเรียนร่วมของโรงเรียน น. จากศูนย์การศึกษาพิเศษจำนวน 525 ฉบับ ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2548 ถึงวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2549 เป็นจำนวนเงิน 42,000 บาท โดยไม่ได้ทำการสอน จริง พฤติการณ์ของข้าราชการครูชายเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา 84 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 กรณีปฏิบัติหรือละเว้นการ ปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์ที่มิควรได้ เป็นการทุจริตต่อหน้าที่ ราชการ การที่ผู้บังคับบัญชามีคำสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการนั้นเหมาะสมกับกรณีความผิดแล้ว พฤติการณ์ของข้าราชการครูหญิงเป็นเพียงความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ตามมาตรา 94 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 กรณีไม่รักษาชื่อเสียงและ เกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการครุตนมิให้เสื่อมเสีย โดยกระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว การที่ผู้บังคับบัญชามีคำสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการนั้นหนักเกินกว่ากรณีความผิด จึงให้ลดโทษจากโทษ ไล่ออกจากราชการเป็นโทษลดขั้นเงินเดือน 1 ขั้น

ข้อเท็จจริง

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า นาย ฉ. ผู้อำนวยการโรงเรียน ข. ได้ดำเนินการจัดการศึกษาให้แก่เด็กพิเศษ เรียนร่วม โดยในปีการศึกษา 2548 นาย ฉ. ได้คัดเลือกนาง ส. ภรรยาของตนซึ่งเป็นข้าราชการครู อีกโรงเรียนหนึ่งเป็นผู้ให้บริการนักเรียนพิเศษที่รับบริการการศึกษาพิเศษเรียนร่วมให้การว่าไม่เคยเห็น นาง ส. มาสอนหนังสือแต่อย่างใด นาย ฉ. ได้เรียกให้นักเรียนมาลงลายมือชื่อผู้รับบริการในแบบบันทึก ให้บริการคนพิการ และใช้เป็นหลักฐานในการขอรับค่าบริการจากศูนย์การศึกษาพิเศษ

คณะกรรมการสอบสวนพิจารณาแล้วเห็นว่า พฤติการณ์เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา 84 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 กรณี ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์ที่มิควรได้ เป็นการ ทุจริตต่อหน้าที่ราชการ สมควรลงโทษไล่นาย ฉ. และนาง ส. ออกจากราชการ

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิจารณาแล้วเห็นชอบ และสั่งการให้นำเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา พิจารณา

อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา พิจารณาแล้ว มีมติให้ลงโทษไล่นาย ฉ. และนาง ส. ออกจาก ราชการ

นาย ฉ. และนาง ส. อุทธรณ์ต่อ ก.ค.ศ.

อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ (ที่ทำการแทน ก.ค.ศ.) พิจารณาแล้ว
วินิจฉัยตามลำดับ ดังนี้

ปัญหาข้อกฎหมาย

1.1 ผู้อุทธรณ์ อุทธรณ์โต้แย้งว่า ตามที่ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา อ่างหนังสือ
สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร 0205/ว 234 ลงวันที่ 24 ธันวาคม 2536 ซึ่งกำหนดว่าการ
ลงโทษผู้กระทำผิดวินัยฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ควรลงโทษไล่ออกจาก
ราชการนั้น มิได้หมายความว่าหากเป็นการทุจริตจะต้องไล่ออกทุกกรณี การที่คณะรัฐมนตรีมีมติโดยใช้คำ
ว่า “ควร” นั้น แสดงให้เห็นว่าการกำหนดโทษกรณีดังกล่าวเป็นดุลพินิจของผู้มีอำนาจที่จะต้องใช้
ดุลพินิจอีกครั้งหนึ่ง

พิจารณาแล้วเห็นว่า มติคณะรัฐมนตรีแจ้งตามหนังสือสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ที่ นร 0205/ว 234 ลงวันที่ 24 ธันวาคม 2536 ข้อ 1.2 กำหนดว่า “การลงโทษผู้กระทำผิดวินัย
ฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ หรือละทิ้งหน้าที่ราชการ ตามข้อ 1.1 เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง
ซึ่งควรลงโทษเป็นไล่ออกจากราชการ การนำเงินที่ทุจริตไปแล้วมาคืนหรือมีเหตุอันควรปรานีอื่นใดไม่เป็น
เหตุผลหย่อนโทษลงเป็นปลดออกจากราชการ” แม้มติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวจะใช้คำว่า “ควรลงโทษเป็น
ไล่ออกจากราชการ” ก็ตาม แต่มติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวเป็นนโยบายของทางราชการที่กำหนดขึ้นโดยมี
วัตถุประสงค์ที่จะป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดฐานทุจริต และประพฤตินอกขอบในวงราชการ
โดยไม่ให้ผู้กระทำผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการอยู่ในราชการต่อไป และเมื่อได้ลงโทษข้าราชการผู้ใดฐาน
นี้ไปแล้ว ทางราชการก็ไม่ประสงค์ที่จะเลี้ยงดูโดยให้ผู้กระทำความผิดมีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญเพื่อปอง
ปรามมิให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่ข้าราชการอื่น ทั้งเมื่อพิจารณาข้อความที่กำหนดว่า “การนำเงินที่ทุจริตไปแล้ว
มาคืนหรือมีเหตุอันควรปรานีอื่นใดไม่เป็นเหตุผลหย่อนโทษลงเป็นปลดออกจากราชการ” ประกอบด้วยแล้ว
แสดงให้เห็นว่า เมื่อผู้บังคับบัญชาพิจารณาแล้วเห็นว่ากรกระทำของผู้ถูกกล่าวหาเป็นความผิดวินัยฐาน
ทุจริตต่อหน้าที่ราชการแล้ว แม้ผู้กระทำผิดจะเยียวยาความเสียหายโดยการนำเงินที่ทุจริตไปแล้วมาคืน
หรือแม้มีเหตุอันควรปรานีอื่นใด ผู้บังคับบัญชาก็ไม่อาจใช้ดุลพินิจลดหย่อนผ่อนโทษเป็นปลดออกจาก
ราชการได้ ดังนั้น เพื่อพิจารณาข้อความทั้งหมดรวมกัน และวัตถุประสงค์ของมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว
เห็นว่า เมื่อการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาเป็นความผิดวินัยกรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการแล้ว จึงต้องลงโทษ
ไล่ออกจากราชการสถานเดียว ผู้บังคับบัญชาไม่อาจใช้ดุลพินิจลงโทษเป็นปลดออกจากราชการได้
อุทธรณ์ในข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

1.2 ผู้อุทธรณ์ อุทธรณ์โต้แย้งว่า การดำเนินการทางวินัยซึ่งปรากฏตามรายงานการ
สอบสวน (สว.6) ซึ่งรายงานว่าได้ทำการสอบสวนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วย
การสอบสวนพิจารณา พ.ศ. 2550 มิชอบด้วยกฎหมาย เพราะมูลกรณีที่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ
สอบสวนผู้อุทธรณ์ กฎ ก.ค.ศ. ดังกล่าวยังมีได้ประกาศใช้ และเมื่อมีการประกาศใช้กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วย
การสอบสวนพิจารณา เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2550 ข้อ 48 ของกฎ ก.ค.ศ. ดังกล่าวได้กำหนดไว้ว่า
การดำเนินการสอบสวนก่อนที่กฎ ก.ค.ศ. นี้ใช้บังคับ ให้คณะกรรมการดำเนินการตามหลักเกณฑ์และ
วิธีการที่ใช้อยู่ในขณะนั้นจนกว่าจะเสร็จสิ้น ดังนั้น การดำเนินการสอบสวนกรณีของผู้อุทธรณ์จึงต้อง
ดำเนินการตามกฎ ก.พ. ฉบับที่ 18 (พ.ศ. 2540) ประกอบมาตรา 133 ของพระราชบัญญัติระเบียบ
ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547

พิจารณาแล้วเห็นว่า กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. 2550 ข้อ 48 กำหนดว่า “การดำเนินการสอบสวนก่อนที่กฎ ก.ค.ศ. นี้ใช้บังคับ ให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ใช้อยู่ในขณะนั้นจนกว่าจะแล้วเสร็จ ส่วนการพิจารณาสั่งการของผู้มีอำนาจตาม มาตรา 53 มาตรา 98 หรือมาตรา 104 อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี ให้ดำเนินการตามกฎหมาย ก.ค.ศ. นี้” บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติในบทเฉพาะกาลซึ่ง บัญญัติขึ้นโดยมีเจตนารมณ์เพื่อให้การสอบสวนที่อยู่ในระหว่างดำเนินการ ในขณะที่กฎ ก.ค.ศ.๗ มีผลใช้ บังคับเกิดความชัดเจนในกรณีที่มีข้อโต้แย้งว่าภายหลังจากที่กฎ ก.ค.ศ.๗ มีผลใช้บังคับแล้ว การดำเนินการ สอบสวนต่อไปจะต้องดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายใด และไม่เกิดความสับสนในการสอบสวนทำให้ การสอบสวนในเรื่องเดียวกันได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามกฎหมายฉบับเดียวกันตลอดทั้งเรื่อง แม้ว่าภายหลังวันที่ 13 กันยายน 2550 คณะกรรมการสอบสวนจะมีได้ดำเนินการสอบสวนตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดตามกฎหมาย ก.พ. ฉบับที่ 18 (พ.ศ. 2540) ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณาต่อไป แต่กลับ ดำเนินการสอบสวนตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามกฎหมาย ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. 2550 ไม่ต้องด้วยบทบัญญัติดังกล่าวก็ตาม แต่กฎ ก.พ. ฉบับที่ 18 (พ.ศ. 2540) ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา และกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. 2550 นอกจากจะมีหลักเกณฑ์และวิธีการอันเป็นการ ค้ำครองสิทธิของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่ถูกกล่าวหาหรือเป็นผู้เสียหายตลอดจนพยาน ที่ให้ถ้อยคำในการสอบสวนและกำหนดระยะเวลาในสาระสำคัญเหมือนกันแล้ว กฎ ก.ค.ศ.๗ ฉบับดังกล่าว ยังได้มีบทบัญญัติที่เป็นการคุ้มครองสิทธิแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่ถูกกล่าวหาหรือ เป็นผู้เสียหายตลอดจนพยานที่ให้ถ้อยคำในการสอบสวน และกำหนดระยะเวลาการดำเนินการในทุก ขั้นตอนของการสอบสวน เพื่อมิให้กระบวนการสอบสวนล่าช้าและให้ความคุ้มครองแก่ผู้ถูกกล่าวหา ยิ่งกว่า แม้ภายหลังวันที่ 13 กันยายน 2550 คณะกรรมการสอบสวน ได้ดำเนินการสอบสวนผู้ถูกร้องทั้งสองราย ตามกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. 2550 แต่การดำเนินการตามกฎหมาย ก.ค.ศ.๗ ดังกล่าว ก็เป็นการดำเนินการตามหลักเกณฑ์เดียวกันกับที่บัญญัติไว้ในข้อ 15 ของกฎ ก.พ. ฉบับที่ 18 (พ.ศ. 2540) ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา โดยมีการแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาตาม แบบ สว.3 ให้ผู้ถูกร้องทั้งสองรายทราบและผู้ถูกร้องทั้งสองรายในโอกาสชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและนำ พยานหลักฐานมาสู้แก้ข้อกล่าวหาตามสิทธิของตนอย่างเต็มที่แล้ว การที่คณะกรรมการสอบสวน ดำเนินการสอบสวนภายหลังวันที่ 13 กันยายน 2550 โดยดำเนินการตามกฎหมาย ก.ค.ศ. ว่าด้วยการ สอบสวนพิจารณา พ.ศ. 2550 จึงมิได้ทำให้ผู้ถูกร้องทั้งสองรายไม่ได้รับความเป็นธรรม อันจะถือว่าเป็น การสอบสวนที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายแต่อย่างใด อุทธรณ์ปัญหาข้อกฎหมายในข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

1.3 ผู้อุทธรณ์ อุทธรณ์โต้แย้งว่า ในการพิจารณาผลการสอบสวนตามรายงานการ สอบสวน (สว.6) ผู้ซึ่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนคือ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะต้อง ดำเนินการตามกฎหมาย ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. 2550 ข้อ 40 ประกอบข้อ 48 เพื่อวินิจฉัย ว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำผิดหรือไม่ประการใด ก่อนที่จะเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณา ซึ่งข้อเท็จจริง ไม่ปรากฏการดำเนินการตามขั้นตอนดังกล่าวซึ่งเป็นสาระสำคัญของการพิจารณา จึงเป็นการสอบสวนที่ไม่ชอบ พิจารณาแล้วเห็นว่า ในการดำเนินการสอบสวนปรากฏว่า เมื่อคณะกรรมการสอบสวน ได้ดำเนินการสอบสวนและจัดทำรายงานการสอบสวนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ได้มีการเสนอรายงานผลการ สอบสวนต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจารณา และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาพิจารณาแล้วเห็นชอบตามที่คณะกรรมการสอบสวนเสนอให้ลงโทษไล่ผู้ถูกร้องทั้งสองออกจาก

ราชการ และสั่งการให้นำเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาอันเป็นการดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนฯ โดยชอบแล้วอุทธรณ์ในข้อนี้ฟังไม่ขึ้นเช่นกัน

ปัญหาข้อเท็จจริง

พิจารณาแล้วข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนวัด น. ได้ดำเนินการจัดการศึกษาให้แก่นักเรียนพิเศษเรียนร่วม นาย ฉ. (ผู้อุทธรณ์ที่ 1) ได้คัดเลือกนาง ส. (ผู้อุทธรณ์ที่ 2) ครูโรงเรียนอนุบาล บ. ซึ่งเป็นภริยาของตนเป็นผู้ให้บริการ นาย ฉ. และนาง ส. จัดทำเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินการสอนและส่งต่อศูนย์การศึกษาพิเศษ เพื่อขอรับเงินค่าให้บริการ และได้รับเงินค่าให้บริการไปแล้ว แต่ในทางสอบสวนครูในโรงเรียนและนักเรียนพิเศษ (ผู้รับบริการ) ให้การว่า นาง ส. ไม่เคยมาสอนแต่อย่างใดในชั้นอุทธรณ์ ผู้อุทธรณ์ที่ 1 (นาย ฉ.) และผู้อุทธรณ์ที่ 2 (นาง ส.) อุทธรณ์ว่าในการสอนเสริมนักเรียนพิเศษ ผู้อุทธรณ์ที่ 2 เป็นผู้ให้บริการตามเอกสารที่ขอเบิกเงินจากศูนย์การศึกษาพิเศษจริง แต่ในการทำการสอนในบางครั้งผู้อุทธรณ์ที่ 2 ไม่ได้ไปทำการสอนด้วยตนเอง แต่มอบหมายให้ผู้อุทธรณ์ที่ 1 ให้ผู้รับบริการ (นักเรียนพิเศษ) ได้ทำแบบฝึกหัดตามแผนการสอน หลังจากนั้นผู้อุทธรณ์ที่ 2 จะไปอธิบายเสริม

กรณีมีปัญหาต้องวินิจฉัยว่า ผู้อุทธรณ์ทั้งสองรายร่วมกันดำเนินการจัดทำเอกสารหลักฐานเท็จเพื่อขอรับเงินค่าให้บริการในการสอนเสริม โดยไม่ได้ทำการสอนจริงหรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงจากคำให้การพยานซึ่งเป็นนักเรียนพิเศษ จำนวน 8 ราย ต่างให้การสอดคล้องต้องกันว่า ผู้อุทธรณ์ที่ 2 ไม่เคยสอนพิเศษแก่พยาน รวมทั้งผู้อุทธรณ์ที่ 1 ไม่เคยให้ใบงานหรือแบบฝึกกลับไปทำที่บ้านแต่อย่างใด ข้อที่อุทธรณ์ทั้งสองกล่าวอ้างว่าผู้อุทธรณ์ที่ 2 มาสอนนักเรียนหรือมอบหมายให้ผู้อุทธรณ์ที่ 1 นำแบบฝึกมาให้ให้นักเรียนทำในบางครั้ง ในกรณีที่ผู้อุทธรณ์ที่ 2 ไม่อาจมาทำการสอนด้วยตนเองได้แล้ว ผู้อุทธรณ์ที่ 2 จะไปอธิบายเสริมในภายหลังจึงขัดกับคำให้การของนักเรียนจำนวน 8 คนดังกล่าว และลักษณะการสอนของผู้อุทธรณ์ที่ 2 เป็นการสอนเป็นกลุ่มๆ ละ 5 คน นอกเวลาราชการ โดยปกติวิสัยในการดำเนินการสอนก็น่าจะนัดนักเรียนในกลุ่มมาเรียนพร้อมกันที่โรงเรียนหลังเลิกเรียน และมีระยะเวลาในการสอนเป็นเวลานานตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2548 – 3 กุมภาพันธ์ 2549 หากผู้อุทธรณ์ที่ 2 มาสอนนักเรียน ครูในโรงเรียนก็น่าจะพบเห็นผู้อุทธรณ์ที่ 2 มาทำการสอนบ้าง แต่ครูในโรงเรียนต่างให้การสอดคล้องกันกับเด็กนักเรียนว่าพยานไม่เคยเห็นผู้อุทธรณ์ที่ 2 มาสอนนักเรียนที่โรงเรียน น. แต่อย่างใด พยานเหล่านี้เป็นเด็กนักเรียน และครูในโรงเรียนไม่มีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้อุทธรณ์ทั้งสองมาก่อน ทั้งพยานเด็กนักเรียนไม่มีส่วนได้เสียกับผู้อุทธรณ์ ถือเป็นพยานคนกลาง มีน้ำหนักน่าเชื่อถือ ที่ผู้อุทธรณ์ทั้งสองกล่าวอ้างบันทึกการให้บริการแก่คนพิการและคู่มือผู้รับบริการ ซึ่งปรากฏลายมือชื่อของนักเรียนพิเศษ ผู้รับบริการเป็นพยานหลักฐานเพื่อสนับสนุนให้เห็นว่าผู้อุทธรณ์ที่ 2 ได้ทำการสอนนักเรียนจริงนั้น เห็นว่าแม้พยานเอกสารดังกล่าวปรากฏมีลายมือชื่อของนักเรียนพิเศษอยู่จริงตามข้อต่อสู้ แต่เมื่อพิจารณาพยานเอกสารดังกล่าวแล้วเห็นว่า เอกสารดังกล่าวผู้อุทธรณ์ที่ 1 เป็นผู้จัดทำขึ้นเอง นอกจากจะขัดแย้งกับข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามทำให้การของเด็กนักเรียน และครูในโรงเรียนที่ให้การว่าผู้อุทธรณ์ที่ 2 ไม่ได้มาทำการสอนนักเรียนแล้ว ยังปรากฏข้อเท็จจริงอีกด้วยว่า เหตุที่มีลายมือชื่อของนักเรียนพิเศษในเอกสารนั้น เพราะผู้อุทธรณ์ที่ 1 ได้เรียกนักเรียนพิเศษเรียนร่วมมาลงลายมือชื่อที่ห้องทำงาน เชื่อว่าพยานเอกสารดังกล่าวผู้อุทธรณ์ที่ 1 จัดทำขึ้น และให้เด็กนักเรียนมาลงลายมือชื่อในภายหลัง ไม่มีน้ำหนักให้เชื่อได้ว่าผู้อุทธรณ์ที่ 2 ได้ทำการสอนนักเรียนจริงตามข้อต่อสู้ แต่อย่างไรก็ดีนักเรียนที่ให้การว่าผู้อุทธรณ์ไม่ได้ทำการสอนนั้น เป็นเพียงส่วนหนึ่งของนักเรียนทั้งหมดจำนวน 21 คน ข้อเท็จจริงยังไม่แน่ชัด ว่า ก ร ี ย น จ ำ น ว น ที่ เ ท ลี อ

ผู้อุทธรณ์ได้ทำการสอนมาบ้างหรือไม่ จากการสอบถามค่านักเรียนพิเศษจำนวน 9 คน มีเด็กชาย ก. และนางสาว จ. (มารดาของเด็กชาย ก.) ให้การเชื่อมกับข้อต่อสู้ของผู้อุทธรณ์ว่า ผู้อุทธรณ์ที่ 1 เคยสอนวิชาภาษาไทยตอนพักกลางวันเป็นบางครั้งและเคยนำใบงานวิชาภาษาไทยมาให้ที่บ้าน 2-3 ครั้ง และมีครูผู้หญิงซึ่งมีใช้ครูของโรงเรียน น. นำแบบฝึกมาให้เด็กชาย ก. ที่บ้านพักและอธิบายให้ฟังทั้งวันธรรมดาและวันเสาร์-อาทิตย์ สัปดาห์ละ 3-4 วันๆ ละ 1 ครั้ง เป็นเวลา 3-4 เดือน แสดงว่าในบางส่วนผู้อุทธรณ์ทั้งสองก็ได้ทำการสอนจริงบ้าง และในชั้นแถลงการณ์ด้วยวาจาจากผู้อุทธรณ์ที่ 1 ได้แถลงยอมรับต่อที่ประชุมว่า ผู้อุทธรณ์ที่ 1 ทำการสอนจริง แต่ก็ไม่ครบจำนวนชั่วโมงตามที่จัดทำเอกสารขอเบิกเงิน ส่วนผู้อุทธรณ์ที่ 2 ไม่ได้ทำการสอนทุกครั้ง แต่ก็ได้ไปทำการสอนบ้าง ตามพฤติการณ์เชื่อว่าผู้อุทธรณ์ที่ 1 ดำเนินการจัดทำเอกสารหลักฐานอันเป็นที่จบบางส่วน เพื่อขอรับค่าให้บริการในการสอนเสริมโดยไม่ได้ทำการสอนจริงทุกชั่วโมง ในการจัดการศึกษาพิเศษเรียนร่วม

ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นว่า

1) **ผู้อุทธรณ์ที่ 1** ในฐานะที่เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน ซึ่งทำหน้าที่เป็นหน่วยบริการมีหน้าที่โดยตรงในการคัดเลือกผู้ให้บริการ อาศัยอำนาจหน้าที่ของตนคัดเลือกผู้อุทธรณ์ที่ 2 ซึ่งเป็นภริยาของตนเป็นผู้ให้บริการ ทั้งๆ ที่ยังมีครูในโรงเรียนที่ตนเป็นผู้บริหารมีคุณสมบัติเป็นผู้ให้บริการได้แต่หาได้รับการคัดเลือกจากผู้อุทธรณ์ที่ 1 ไม่ และผู้อุทธรณ์ที่ 1 ยังเป็นผู้ดำเนินการเบิกเงินจากศูนย์การศึกษาพิเศษ ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ข้อ 3 (7) การดำเนินการจัดการศึกษาพิเศษเรียนร่วมของผู้อุทธรณ์ที่ 1 จึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการ การที่ผู้อุทธรณ์ที่ 1 ไม่ได้ทำการสอนให้ครบจำนวนชั่วโมง แต่กลับจัดทำเอกสารบันทึกการสอนอันเป็นเท็จ เพื่อเป็นหลักฐานในการขอรับค่าให้บริการครบจำนวนชั่วโมงทั้งหมด โดยอาศัยโอกาสที่ตนมีหน้าที่ในการบริหารจัดการและขอเบิกเงินค่าให้บริการ จนได้รับเงินค่าให้บริการไปแล้ว จึงเป็นการกระทำโดยมีเจตนาทุจริต เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย พฤติการณ์ของผู้อุทธรณ์ที่ 1 เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา 84 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 กรณีปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์ที่มิควรได้ เป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ กรณีต้องด้วยมติคณะรัฐมนตรี ตามนัยหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร 0205/ว 234 ลงวันที่ 24 ธันวาคม 2536 ที่กำหนดว่า การลงโทษผู้กระทำผิดวินัยฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงการนำเงินที่ทุจริตไปแล้วมาคืนหรือมีเหตุอันควรปรานีอื่นใด ไม่เป็นเหตุลดหย่อนโทษ ลงเป็นปลดออกจากราชการ การที่ผู้บังคับบัญชาไม่คำสั่งลงโทษใส่ผู้อุทธรณ์ที่ 1 ออกจากราชการ ตามมติ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษานั้น เหมาะสมกับกรณีความผิดแล้ว อุทธรณ์ฟังไม่ขึ้น ทั้งในปัญหาข้อกฎหมายและปัญหาข้อเท็จจริง จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ให้ยกอุทธรณ์ผู้อุทธรณ์ที่ 1

2) **ผู้อุทธรณ์ที่ 2** ไม่ได้ทำการสอนนักเรียนครบจำนวนชั่วโมง แต่ได้ลงลายมือชื่อในแบบบันทึกการให้บริการแก่คนพิการครบจำนวนชั่วโมงอันเป็นเท็จ แม้ในชั้นแถลงการณ์ด้วยวาจาประกอบการพิจารณาผู้อุทธรณ์ที่ 2 จะแถลงต่อที่ประชุมว่า ผู้อุทธรณ์ที่ 2 มิได้รู้เรื่องการเบิกเงินโดยผู้อุทธรณ์ที่ 1 เป็นผู้ดำเนินการเองทั้งหมด และการลงลายมือชื่อดังกล่าวก็ทำตามผู้อุทธรณ์ที่ 1 ซึ่งเป็นสามี บอกให้ผู้อุทธรณ์ที่ 2 ลงลายมือชื่อ โดยมีเจตนาาร่วมกับผู้อุทธรณ์ที่ 1 ดำเนินการจัดทำเอกสารหลักฐานอันเป็นเท็จ เพื่อเป็นหลักฐานในการขอรับเงินค่าให้บริการก็ตาม การที่ผู้อุทธรณ์ที่ 2 ลงลายมือชื่อบันทึก

การให้บริการอันเป็นเท็จ แต่ไม่มีหน้าที่ในการขอเบิกเงินค่าบริการโดยตรง จึงไม่เป็นความผิดกรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ถือได้ว่าเป็นการกระทำผิดฐานประพฤตชั่ว พฤติการณ์เป็นเพียงความผิดวินัยไม่ร้ายแรงตามมาตรา 94 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 กรณีไม่รักษาชื่อเสียงเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย โดยการกระทำ อันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤตชั่ว การที่ผู้บังคับบัญชามีคำสั่งลงโทษไล่อุทธธรณ์ที่ 2 ออกจากราชการ ตามมติ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษานั้น หนักเกินกว่ากรณีความผิด อุทธธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงฟังขึ้นบางส่วน ส่วนอุทธธรณ์ในปัญหาข้อกฎหมายฟังไม่ขึ้น สมควรลดโทษให้แก่ผู้อุทธธรณ์ที่ 2 จากโทษไล่ออกจากราชการเป็นโทษลดขั้นเงินเดือน 1 ขั้น และให้ผู้บังคับบัญชามีคำสั่งให้ผู้อุทธธรณ์ที่ 2 กลับเข้ารับราชการให้เหมาะสมกับกรณีความผิดต่อไป

มติ ก.ค.ศ.

โดย อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ (ที่ทำการแทน ก.ค.ศ.)
ในคราวประชุมครั้งที่ 21/2550 เมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2550

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาชาย ตำแหน่งครูวิทยฐานะชำนาญการ ได้ข่มขืนกระทำชำเราภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายของผู้อื่น และได้ข่มขืนมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับผู้เสียหายเรื่อยมา จนต่อมาสามีของผู้เสียหายจับได้ว่าข้าราชการครูรายนี้มีพฤติการณ์ฉันชู้สาวกับภริยาของตน พฤติการณ์เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา 94 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 กรณีกระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง การที่ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษปลดผู้อุทธรณ์ออกจากราชการนั้น เหมาะสมกับกรณีความผิดแล้ว

ข้อเท็จจริง

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า นายอ่างและนายไก่อเป็นเพื่อนสนิทกัน ส่วนนางลิ่ง (ผู้เสียหาย) เป็นภริยา โดยชอบด้วยกฎหมายของนายไก่อ วันเกิดเหตุนายอ่าง นายไก่อ และนางลิ่งไปร่วมงานฉลองมงคลสมรสที่โรงแรมในตัวเมือง ระหว่างงานนางลิ่งดื่มเบียร์มากนายไก่อโกรธและกลับบ้านไปก่อนโดยฝากนายอ่างให้ไปส่งนางลิ่งกลับบ้านด้วย มีเพื่อนติตรถยนต์นายอ่างกลับบ้านหลายคน นายอ่างส่งนางลิ่งเป็นคนสุดท้าย และพานางลิ่งซึ่งอยู่ในสภาพมึนเมาอย่างมากเข้าโรงแรมและกระทำการล่วงละเมิดทางเพศจนสำเร็จความใคร่ หลังจากนั้นนายอ่างข่มขู่ให้นางลิ่งไปร่วมหลับนอนอีก หากไม่ไปจะเปิดเผยเรื่องให้นายไก่อสามีของนางลิ่งทราบ จนทำให้นางลิ่งต้องจำยอมไปร่วมหลับนอนด้วย ภายหลังจากนายไก่อทราบเรื่องจึงร้องเรียนต่อผู้บังคับบัญชาของนายอ่าง

คณะกรรมการสอบสวน พิจารณาเห็นว่า พฤติการณ์ของนายอ่างเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา 94 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 สมควรลงโทษไล่นายอ่างออกจากราชการ

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิจารณาแล้วเห็นชอบจึงสั่งการให้นำเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา พิจารณา

อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา พิจารณาแล้วมีมติให้ลงโทษปลดนายอ่างออกจากราชการ

นายอ่าง อุทธรณ์ต่อ ก.ค.ศ.

อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ (ที่ทำการแทน ก.ค.ศ.) พิจารณาแล้วเห็นว่าผู้อุทธรณ์ อุทธรณ์ทั้งปัญหาข้อกฎหมายและปัญหาข้อเท็จจริงเห็นสมควรวินิจฉัยตามลำดับ ดังนี้
ปัญหาข้อกฎหมาย

ผู้อุทธรณ์ยกข้อต่อสู้ในชั้นอุทธรณ์ว่าในการแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา ตามแบบ สว. 3 คณะกรรมการสอบสวนไม่ให้บันทึกถ้อยคำพยานบุคคล จำนวน 16 ปากแก่ผู้อุทธรณ์เป็นเหตุให้ผู้อุทธรณ์ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาไม่เป็นตามข้อเท็จจริง ผู้อุทธรณ์ได้อ้างพยานบุคคลของผู้อุทธรณ์ไปตรงกับพยานบุคคลของฝ่ายกล่าวหาทำให้เกิดความเสียหายอย่างมากกับผู้อุทธรณ์ การกระทำของคณะกรรมการสอบสวนเป็นการไม่ถือปฏิบัติตาม กฎ ก.พ. ฉบับที่ 18 (พ.ศ. 2540) ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พิเคราะห์แล้วเห็นว่ากฎ ก.พ. ฉบับที่ 18 (พ.ศ. 2540) ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา ข้อ 15 บัญญัติว่า “เมื่อได้ดำเนินการตามข้อ 14 แล้ว...ให้คณะกรรมการสอบสวนเรียกผู้ถูกกล่าวหามาพบเพื่อแจ้งข้อกล่าวหาโดยระบุ ข้อกล่าวหาที่ปรากฏตามพยานหลักฐานว่าเป็นความผิดวินัยกรณีใดตามมาตราใด หรือหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการครบพร้อมในหน้าที่ราชการหรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการตามมาตรา 115 อย่างไร และสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ทราบ โดยระบุวัน เวลา สถานที่ และการกระทำที่มีลักษณะเป็นการสนับสนุนข้อกล่าวหา สำหรับพยานบุคคลจะระบุหรือไม่ระบุชื่อพยานก็ได้...”

พิจารณาแล้วเห็นว่า การแจ้งข้อหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาตามกฎ ก.พ. ฉบับที่ 18 (พ.ศ. 2540) ข้อ 15 ดังกล่าวมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบว่ากรกระทำใดของผู้ถูกกล่าวหาที่กล่าวหาว่าเป็นความผิดวินัยและมีพยานหลักฐานใดบ้างที่สนับสนุนข้อกล่าวหา เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาได้มีโอกาสนำพยานหลักฐานมาสืบหักล้างแก้ข้อกล่าวหา เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้เรียกผู้ถูกกล่าวหามาพบเพื่อแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ผู้อุทธรณ์ทราบแล้ว โดยที่ผู้อุทธรณ์ก็ได้ลงลายมือชื่อรับแบบ สว. 3 ว่าได้รับทราบข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาแล้วโดยมิได้โต้แย้งแต่ประการใด กอปรกับผู้อุทธรณ์สามารถแสวงหาพยานหลักฐานใดๆ มาสืบหักล้างแก้ข้อกล่าวหาอย่างเต็มที่ เมื่อผู้อุทธรณ์ได้ให้การแก้ข้อกล่าวหา โดยนำพยานหลักฐานต่างๆ มาสืบพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตน โดยมิได้หลงต่อสู้แต่ประการใดแล้ว เชื่อว่าคณะกรรมการสอบสวนดำเนินการแก่ผู้อุทธรณ์โดยชอบหาได้เป็นการสอบสวนที่มีชอบแต่ประการใดไม่

ที่ผู้อุทธรณ์ยกข้อต่อสู้ตามคำสั่งลงโทษปลดออกจากราชการ แจ้งว่า อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา มีมติเรื่องของผู้อุทธรณ์ในคราวประชุมครั้งที่ 5/2550 เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2550 แต่ปรากฏว่าในคราวประชุมของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาครั้งดังกล่าวไม่ได้พิจารณาเรื่องของผู้อุทธรณ์ นั้น เป็นความเข้าใจผิดของผู้อุทธรณ์เอง เพราะข้อเท็จจริงปรากฏชัดแจ้งตามเอกสารรายงานการประชุม ก.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา ในคราวประชุม ครั้งที่ 5/2550 เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2550 ว่าที่ประชุมพิจารณาเรื่องการดำเนินการทางวินัย ผู้อุทธรณ์แล้ว ในระเบียบวาระที่ 5 เรื่องที่ 5.7

อุทธรณ์ในปัญหาข้อกฎหมายทุกข้อฟังไม่ขึ้น

ปัญหาข้อเท็จจริง

พิจารณาพยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวนประกอบอุทธรณ์ของผู้อุทธรณ์แล้ว เห็นว่ากรณีมีปัญหาต้องวินิจฉัยในชั้นอุทธรณ์ว่า ผู้อุทธรณ์ได้ข่มขืนกระทำชำเราผู้เสียหาย และมีความสัมพันธ์ทางชู้สาวกับผู้เสียหายเรื่อยมาหรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่าผู้อุทธรณ์จะข่มขืนกระทำชำเราผู้เสียหายหรือไม่ นั้น ประจักษ์พยานในเรื่องนี้มีเพียงผู้เสียหายในฐานะพยานและคำให้การปฏิเสธของผู้อุทธรณ์ ซึ่งขัดแย้งกัน จึงจำต้องพิจารณาพฤติการณ์แวดล้อมประกอบด้วย ซึ่งได้ความว่าในคืนเกิดเหตุเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2547 งานเลี้ยงเลิกเวลาประมาณ 4 ทุ่ม ผู้อุทธรณ์ได้ขับรถพานางเสื่อ นายม้า และนางลิ่ง ผู้เสียหายไปส่ง โดยส่งนางเสื่อ เป็นคนแรก และส่งนายม้าและภริยาเป็นคนที่สอง และส่งผู้เสียหายเป็นคนสุดท้าย โดยเวลา

ประมาณ 5 ทุ่ม นายม้าได้ถึงบ้านของตนแล้วผู้เสียหายและผู้อุทธรณ์ซึ่งอยู่บ้านดงดอยเช่นเดียวกันกับ นายม้าก็ควรจะไปบ้านในเวลาไล่เสียกัน แต่ปรากฏจากคำให้การของผู้เสียหายว่า วันเกิดเหตุผู้เสียหายถึง บ้านเวลาประมาณเที่ยงคืน ส่วนผู้อุทธรณ์ นางแหวน ภริยาของผู้อุทธรณ์ให้การว่าในวันเกิดเหตุผู้ อุทธรณ์ก็กลับถึงบ้านประมาณเที่ยงคืนเช่นเดียวกัน จึงสอดคล้องกันตามที่ผู้เสียหายกล่าวอ้างว่าหลังจากที่ เพื่อนร่วมทางคนอื่นลงจากรถไปหมดแล้ว ผู้อุทธรณ์มิได้ส่งผู้เสียหายกลับถึงบ้านในทันที แม้วานายม้า ซึ่งผู้อุทธรณ์กล่าวอ้างเป็นพยานจะให้การว่าในคืนวันเกิดเหตุเวลาประมาณ 5 ทุ่ม พยานได้โทรศัพท์ สอบถามผู้อุทธรณ์ว่าได้ส่งผู้เสียหายแล้วหรือไม่ และผู้อุทธรณ์ตอบว่าได้ส่งแล้ว แต่ก็เป็นเพียงการบอก กล่าวของผู้อุทธรณ์ฝ่ายเดียวทางโทรศัพท์ โดยพยานมิได้เห็นด้วยตาตนเองว่าผู้เสียหายกลับถึงบ้านแล้ว จริงหรือไม่ ส่วนพยานอีกคนหนึ่งเป็นช่างเสริมสวยและในคืนวันเกิดเหตุ ได้ไปเอาเครื่องสำอางที่ลืมไว้ใน รถยนต์ของผู้อุทธรณ์นั้น พยานไปเอาเครื่องสำอางในเวลาประมาณเกือบตีหนึ่ง ซึ่งเป็นเวลาภายหลังเที่ยง คืน หลังจากผู้เสียหายและผู้อุทธรณ์ได้ไปส่งผู้เสียหายถึงบ้านเวลาประมาณ 5 ทุ่มได้ รับฟังได้ว่า ระหว่างเวลาประมาณ 23.00 – 24.00 น. ผู้อุทธรณ์และผู้เสียหายอยู่ด้วยกันสองต่อสองซึ่งในขณะนั้น ผู้เสียหายมีอาการเมามาก โดยผู้เสียหายให้การว่าผู้อุทธรณ์ได้ฉวยโอกาสตอนที่ตนเมาเบียร์ขณะที่ไม่มี สติสัมปชัญญะพอที่จะช่วยเหลือนตนเองได้พาเข้าโรงแรมและใช้กำลังข่มขืนใจล่วงละเมิดทางเพศ เมื่อ พิจารณาด้านตัวผู้เสียหายเป็นหญิงมีลูกและสามีแล้ว การกล่าวหาว่าถูกชายอื่นข่มขืนกระทำชำเรา นั้น นับว่าเป็นเรื่องร้ายแรงที่มิได้มีผลให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงเฉพาะทางฝ่ายผู้อุทธรณ์แต่เพียงฝ่ายเดียว เท่านั้น แต่ยังทำให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงของครอบครัวของผู้เสียหายด้วย และฝ่ายผู้กล่าวหา ก็ ไม่ได้เรียกร้องเงินหรือได้รับผลประโยชน์อื่นใด จากการกล่าวหาผู้อุทธรณ์การกล่าวหาผู้อุทธรณ์เช่นนี้จึงไม่ ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ฝ่ายผู้กล่าวหาไม่ว่าในด้านใด ทั้งผู้อุทธรณ์และสามีของผู้เสียหายก็เป็นเพื่อนที่สนิท สนมไปมาหาสู่กันในช่วงสองครอบครัว ไม่เคยมีเรื่องบาดหมางใจกันมาก่อน ซึ่งตัวผู้เสียหายนั้นก่อน เกิดเหตุก็ได้มีปัญหาด้านครอบครัว หรือมีพฤติกรรมทางชู้สาวกับผู้อุทธรณ์มาก่อน คบหากับผู้อุทธรณ์ใน ฐานะที่ผู้อุทธรณ์เป็นเพื่อนของสามีเท่านั้น จึงเห็นว่าไม่มีมูลเหตุจูงใจอื่นใดที่ผู้เสียหายจะต้องให้การ ปรีกปรีาผู้อุทธรณ์ให้ต้องรับผิด ประกอบกับภายหลังเกิดเหตุได้ความสอดคล้องตรงกันตามคำให้การของ เพื่อนสนิทของผู้เสียหายว่าผู้เสียหายได้พบกับพยานในลักษณะระบายความในใจให้ฟังว่าถูกผู้อุทธรณ์พาไป ข่มขืนกระทำชำเรา โดยพยานซึ่งเป็นพี่สะใภ้ของผู้เสียหายก็ให้การสอดคล้องตรงกันว่าผู้เสียหายได้ โทรศัพท์มาบอกเล่าให้ฟังโดยตรงภายหลังเกิดเหตุพร้อมร้องให้ไปด้วยว่าถูกผู้อุทธรณ์พาไปข่มขืนในโรงแรม ในขณะที่อยู่ในสภาพมึนเมาอย่างหนัก ด้านตัวผู้อุทธรณ์ก็มีความพึงพอใจในตัวผู้เสียหาย โดยเคยยอมรับ กับบิดามารดา และพี่สะใภ้ของผู้เสียหายว่าผู้อุทธรณ์รักผู้เสียหาย และก่อนเกิดเรื่องร้องเรียนก็เคย ยอมรับกับนายศาลา ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของผู้อุทธรณ์และสามีของผู้เสียหายว่าในวันงานเลี้ยงแต่งงานผู้ อุทธรณ์ได้พาผู้เสียหาย ซึ่งในขณะนั้นมีอาการเมาสุราไปเข้าโรงแรมและได้เสียกัน ตามพฤติการณ์เห็นว่า พยานหลักฐานฝ่ายกล่าวหาสอดคล้องเชื่อมโยงมีน้ำหนักน่ารับฟัง น่าเชื่อว่า ผู้อุทธรณ์กระทำผิดจริง

ส่วนประเด็นเรื่องความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับผู้เสียหายภายหลังวันที่ 5 มีนาคม 2547 (วันไปงาน แต่งงาน) พิจารณาแล้วเห็นว่า พยานหลักฐานฝ่ายกล่าวหาต่างให้การสอดคล้องกันเกี่ยวกับพฤติกรรมของ ผู้อุทธรณ์นั้นตั้งแต่เด็กหญิง ช. บุตรสาวของผู้เสียหาย จับได้ว่าผู้อุทธรณ์โทรศัพท์มาหาผู้เสียหายบ่อยครั้ง บางครั้งเด็กหญิง ช. ก็ได้พูดทางโทรศัพท์กับผู้อุทธรณ์ด้วยตนเองและในช่วงที่ผู้อุทธรณ์มายุ่งเกี่ยวกับ ผู้เสียหาย ผู้เสียหายมักจะออกไปนอกบ้านบ่อยครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับคำให้การของสามีผู้เสียหายว่า ประมาณปี พ.ศ. 2547 ผู้เสียหายมักจะออกนอกบ้านบ่อยๆ ในช่วงวันจันทร์ - ศุกร์ ในการออกไปนอกบ้าน

ผู้เสียหายจะไปในลักษณะลักลอบโดยนิตให้เพื่อนมารับออกจากบ้าน หรือบางครั้งผู้เสียหายจะขับรถจักรยานยนต์ไปจอดไว้ในสถานที่ต่างๆ เช่น ปั้มน้ำมัน, ร้านอาหาร แล้วผู้อุทธรณ์จะขับรถยนต์มารับผู้เสียหายไปด้วยกันสองคน ส่วนเวลากลับก็จะให้เพื่อนขับรถไปส่งบ้าน นอกจากการแอบไปพบกันดังกล่าวแล้ว สามีของผู้เสียหายก็เคยพบเห็นพฤติกรรมที่สื่อพิรุชของบุคคลทั้งสองด้วยตนเองที่บ้าน โดยผู้อุทธรณ์และผู้เสียหายปิดบ้านอยู่ด้วยกันสองต่อสอง เมื่อสามีของผู้เสียหายเปิดประตูเข้ามาเห็นผู้อุทธรณ์กับผู้เสียหายนอนอยู่บนโซฟาในบ้าน เมื่อรู้ว่าสามีเข้ามาบุคคลทั้งสองก็ผล่อออกจากกัน โดยผู้อุทธรณ์แก้ตัวว่าจะมาทำผม การลักลอบคบหากันระหว่างผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงที่มีสามีแล้วกับผู้อุทธรณ์ในลักษณะเช่นนี้ ย่อมเป็นเหตุให้ระวางสงสัยในเบื้องต้นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของบุคคลทั้งสองในทางชู้สาว นอกจากนี้ยังได้ความชัดเจนตามคำให้การของประจักษ์พยานที่ให้การว่าผู้อุทธรณ์และผู้เสียหายไปเยี่ยมพยานที่ร้าน และทั้งสองได้ไปพักนอนด้วยกันในโรงแรมและผู้อุทธรณ์ได้กลับบ้านไปก่อน แต่ผู้เสียหายไม่กล้ากลับบ้าน จึงขอให้พยานไปนอนเป็นเพื่อนเป็นการบังหน้าไม่ให้สามีเกิดความสงสัย การลักลอบไปนอนในโรงแรมด้วยกันสองต่อสอง และผู้เสียหายต้องให้เพื่อนไปนอนเป็นเพื่อนเป็นการบังหน้า เพื่อปกปิดมิให้สามีทราบหรือสงสัยเช่นนี้ ย่อมแสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าผู้อุทธรณ์และผู้เสียหายได้กระทำในสิ่งที่ไม่ดีงามขึ้น ประกอบกับได้ความตามคำให้การของนายศาลา ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของทั้งสองฝ่ายกันนับว่าเป็นพยานที่มีความเป็นกลางมากที่สุด รวมถึงคำให้การของบิดา - มารดา พี่สะใภ้ของผู้เสียหาย ต่างให้การสอดคล้องกันว่า ผู้อุทธรณ์รับสารภาพกับพยานว่ารักผู้เสียหาย และมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับผู้เสียหายมานานแล้ว การที่ผู้อุทธรณ์และผู้เสียหายลักลอบคบหา การพากันเข้าไปพักนอนในโรงแรมด้วยกันสอง ต่อสอง รวมถึงการยอมรับของผู้อุทธรณ์ต่อบุคคลใกล้ชิดว่าผู้อุทธรณ์มีความสัมพันธ์ชู้สาวกับผู้เสียหายนั้น เป็นพฤติการณ์ที่สอดคล้องกันและพยานให้การเชื่อมโยงกันอย่างไม่มีพิรุชสงสัย จึงมีน้ำหนักให้รับฟัง ที่ผู้อุทธรณ์กล่าวอ้างว่าผลจากการทำหมันชายและหมอนรองกระดูกทับเส้นประสาทเมื่อปี 2542 ประกอบกับมีโรคแทรกซ้อนคือเบาหวานและไมเกรน ทำให้ร่างกายของผู้อุทธรณ์ทรุดลงเรื่อยๆ และมีอาการหมดสมรรถภาพทางเพศนั้น แสดงว่าภายหลังจากปี 2542 ผู้อุทธรณ์ไม่อาจมีเพศสัมพันธ์ได้อีก ข้อกล่าวอ้างดังกล่าวขัดกับถ้อยคำของผู้อุทธรณ์เองที่ยอมรับกับเพื่อนว่า ผู้อุทธรณ์ได้เสียกับผู้เสียหายในคืนวันที่ไปงานแต่งงาน เมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2547 และมีพยานเห็นผู้อุทธรณ์ได้ไปร่วมหลับนอนกับผู้เสียหายที่โรงแรม เมื่อประมาณเดือนพฤษภาคม 2548 ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายหลังจากที่ผู้อุทธรณ์กล่าวอ้างว่าหมดสมรรถภาพทางเพศแล้วทั้งสิ้น จึงเป็นที่พิรุชสงสัยไม่มีน้ำหนักให้รับฟัง ตามพฤติการณ์เชื่อว่า ภายหลังวันที่ 5 มีนาคม 2547 (วันไปช่วยงานแต่งงาน) ผู้อุทธรณ์และผู้เสียหายมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกันมาตลอด

ที่ผู้อุทธรณ์ยกข้อต่อสู้ในชั้นอุทธรณ์ว่า หากผู้อุทธรณ์พาผู้เสียหายเข้าโรงแรม ผู้เสียหายไม่ยินยอมต้องร้องขอความช่วยเหลือ และควรจะแจ้งความดำเนินคดีอาญากับผู้อุทธรณ์ทันทีไม่ควรรอไว้นานหลายปีจึงร้องเรียน และพยานบุคคลของฝ่ายกล่าวหาเป็นพยานบอกเล่าไม่เห็นเหตุการณ์ว่าผู้อุทธรณ์กับผู้เสียหายมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวหรือได้เสียกันจริงหรือไม่ นั้น เห็นว่า ในทางสอบสวนไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าขณะที่ผู้อุทธรณ์พาผู้เสียหายเข้าโรงแรม ผู้เสียหายได้ร้องขอความช่วยเหลือหรือไม่ แต่เมื่อพิจารณาจากสภาพของผู้เสียหายในขณะนั้น ซึ่งมีสภาพมีเมมา ไม่มีสติสัมปชัญญะ หากผู้เสียหายไม่ได้ร้องขอความช่วยเหลือจริงดังที่ผู้อุทธรณ์กล่าวอ้าง ก็ถือมิได้ว่าเป็นเรื่องผิดปกติแต่อย่างใด และในความผิดอาญาเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศ ซึ่งเป็นความผิดอันยอมความได้ บุคคลผู้กล่าวล่วงละเมิดทางเพศจะร้องทุกข์ดำเนินคดีกับผู้ต้องหาหรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้เสียหายแต่ละราย การที่

ผู้เสียหายมิได้แจ้งความร้องทุกข์ทันทีมิใช่เป็นข้อบ่งชี้ว่าผู้อุทธรณ์มิได้กระทำความผิดตามข้อกล่าวหาโดยเด็ดขาดแต่อย่างใดไม่ ในกรณีของผู้เสียหายการที่ผู้เสียหายมิได้แจ้งความร้องทุกข์ เป็นเพราะเกิดความอับอายไม่ต้องการให้ผู้อื่นล่วงรู้ถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นกับตน และคิดว่าการไม่ขอเอาความจะทำเรื่องยุติลงโดยมิ ผู้อุทธรณ์และผู้เสียหายรู้จักกันเพียงสองคนเท่านั้น และการลักลอบร่วมประเวณีกับภริยาของผู้อื่นย่อมต้องกระทำในที่มืดซิดเป็นการยากที่จะมีประจักษ์พยานรู้เห็นเหตุการณ์โดยตรงว่า ผู้อุทธรณ์และผู้เสียหายร่วมประเวณีกันจริงหรือไม่ แม้พยานบุคคลฝ่ายกล่าวหาส่วนใหญ่เป็นพยานบอกเล่า ไม่รู้เห็นเหตุการณ์โดยตรงแต่มิใช่จะต้องห้ามมิให้รับฟัง เมื่อคำให้การของฝ่ายกล่าวหา ให้การเชื่อมโยงสอดคล้องกันอย่างไม่มีพิรุณสงสัย ย่อมรับฟังประกอบกันและมีน้ำหนักให้น่าเชื่อถือได้

ที่ผู้อุทธรณ์ยกข้อต่อสู้ว่าผู้เสียหายเป็นหญิงที่มีสามีแล้ว จะไม่ยินยอมไปมีความสัมพันธ์ทางเพศกับชายอื่นที่ไม่ใช่สามีตนหรือการข่มขู่ให้มีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวนั้นไม่มีทางเป็นไปได้ เพราะการมีความสัมพันธ์ต่อกันไม่ว่าจะฉันชู้สาวหรือฉันใด ๆ จะต้องไม่มีการข่มขู่ หรือผู้เสียหายและสามียังเป็นสามีภริยาเช่นเดิม หากผู้เสียหายกระทำตามที่ร้องเรียนในสภาพบุคคลย่อมยินยอมไม่ได้จะต้องเลิกร้างกันไปหรือพยานถูกสอนให้พูดหรือให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการสอบสวนหรือผู้เสียหายกล่าวหาว่าถูกผู้อุทธรณ์ข่มขืนกระทำชำเราและถูกบังคับให้ไปร่วมประเวณี เพราะเพื่อใช้อ้างเป็นเหตุมิให้ญาติผู้ใหญ่และสามีโกรธผู้เสียหายที่แอบหนีไปเที่ยวนั้น เห็นว่า เป็นข้อต่อสู้ที่เป็นความเห็นของผู้อุทธรณ์ลอยๆ ขัดต่อเหตุผลและข้อเท็จจริงที่ปรากฏในการสอบสวนไม่อาจรับฟังหักล้างพยานหลักฐานฝ่ายกล่าวหาที่มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกันได้ อุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงทุกข้อฟังไม่ขึ้น

ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นว่า พฤติการณ์ของผู้อุทธรณ์เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรา 94 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 กรณีกระทำอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง การที่ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษปลดผู้อุทธรณ์ออกจากราชการ ตามมติ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา นั้น เหมาะสมกับกรณีความและเป็นคุณกับผู้อุทธรณ์แล้ว อุทธรณ์ฟังไม่ขึ้นทั้งในปัญหาข้อกฎหมายและปัญหาข้อเท็จจริง จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ให้ยกอุทธรณ์

มติ ก.ค.ศ.

โดย อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ (ที่ทำการแทน ก.ค.ศ.)
ในคราวประชุมครั้งที่ 5/2551 เมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2551

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาชายและหญิง ตำแหน่งครู ประพฤติตนไม่เหมาะสม โดยมีความสัมพันธ์สนิทสนมกันเกินสมควรเป็นที่ครหาแก่ผู้พบเห็น แต่พยานหลักฐานไม่อาจรับฟังได้ชัดเจน โดยปราศจากข้อสงสัยว่าข้าราชการครูทั้งสองมีความสัมพันธ์ถึงขั้นประพฤติผิดประเวณีในลักษณะอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยาอย่างเปิดเผย พฤติการณ์เป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ตามมาตรา 94 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 กรณีไม่รักษาชื่อเสียงและเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย โดยกระทำการอันได้ชื่อว่าเป็น ผู้ประพฤติชั่ว การที่ผู้บังคับบัญชามีคำสั่งลดโทษจากโทษปลดออกจากราชการ (ทั้งสองราย) นั้นหนักเกินกว่ากรณีความผิด จึงมีมติให้ผู้บังคับบัญชามีคำสั่งลดโทษจากโทษปลดออกจากราชการเป็นโทษลดขั้นเงินเดือน 1 ขั้น (ทั้งสองราย) ให้เหมาะสมกับกรณีความผิดและสั่งให้กลับข้าราชการต่อไป

ข้อเท็จจริง

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า นายปลาและนางสาวลิ่งมีความสนิทสนมกันและไปไหนมาไหนด้วยกันบ่อยๆ ทั้งโดยรถยนต์ และรถจักรยานยนต์ ทั้งในเวลากลางวันและกลางคืน นางสาวลิ่งจะไปรับประทานอาหารที่บ้านพักของนายปลา และอยู่บ้านพักของนายปลาจนติดเป็นประจำ รวมถึงการกระทำกิจกรรมอื่นๆ ร่วมกัน เช่น ช่วยกันปรับที่ดินและปลูกสร้างบ้าน ช่วยกันซักผ้าที่บ้านพักครูในโรงเรียน ในวันเสาร์ อาทิตย์ อยู่ในห้องเรียนอนุบาลด้วยกันในเวลาราชการบ่อยๆ แต่ไม่ปรากฏพยานหลักฐานชัดเจนว่า นายปลา และนางสาวลิ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาอย่างเปิดเผย

คณะกรรมการสอบสวน พิจารณาแล้วเห็นว่า พฤติการณ์เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา 94 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 กรณีกระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง สมควรลงโทษปลดออกจากราชการทั้งสองราย

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิจารณาแล้วเห็นชอบจึงสั่งการให้นำเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา พิจารณา

อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา พิจารณาแล้วมีมติให้ลงโทษปลดออกจากราชการทั้งสองราย

นายปลาและนางสาวลิ่งอุทธรณ์ ต่อ ก.ค.ศ.

อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ (ที่ทำการแทน ก.ค.ศ.) พิจารณาพยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวน ประกอบเอกสารการอุทธรณ์ของผู้อุทธรณ์และให้โอกาสผู้อุทธรณ์ทั้งสองแถลงการณ์ด้วยวาจาอย่างเต็มที่ ส่วนผู้ส่งลงโทษไม่มาแถลงแก้ แล้วเห็นว่ากรณีมีปัญหาต้อง

วินิจฉัยว่าผู้ถูกระบุทั้งสองมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาว โดยมีพฤติการณ์อยู่กินกันฉันสามีภริยาอย่างเปิดเผยหรือไม่ ในชั้นอุทธรณ์นายปลา ผู้ถูกระบุที่ 1 ยอมรับว่าไปไหนมาไหนและสนิทสนมกับนางสาวลิ่ง ผู้ถูกระบุที่ 2 เกินกว่าความเป็นเพื่อนร่วมงานจริง ส่วนผู้ถูกระบุที่ 2 ก็ยอมรับว่าไปไหนมาไหนกับผู้ถูกระบุที่ 1 จริง และปฏิเสธว่าไม่ได้ไปกันเพียงลำพังสองต่อสอง และไม่ได้มีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวไม่ว่าจะเป็นการกอด จูบ หรือถึงขั้นล่วงประเวณีกัน และผู้ถูกระบุทั้งสองอ้างบันทึกข้อความของพยานบุคคลที่ให้ถ้อยคำว่าผู้ถูกระบุทั้งสองไม่มีพฤติกรรมฉันชู้สาวเป็นพยานหลักฐาน แต่พยานบุคคลทั้งที่เป็นครูในโรงเรียนและชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงกับโรงเรียนต่างให้การสอดคล้องกันว่า ผู้ถูกระบุทั้งสองไปไหนมาไหนด้วยกันบ่อยๆ ทั้งโดยรถยนต์ และรถจักรยานยนต์ ทั้งในเวลากลางวันและกลางคืน ผู้ถูกระบุที่ 2 จะไปรับประทานอาหารเย็นที่บ้านพักของผู้ถูกระบุที่ 1 และอยู่ที่บ้านพักของผู้ถูกระบุที่ 1 จนตึกเป็นประจำ รวมถึงการกระทำกิจกรรมอื่นๆ ร่วมกัน เช่น ช่วยกันปรับที่ดินและปลูกสร้างบ้าน ช่วยกันซักผ้าที่บ้านพักครูในโรงเรียน ในวันเสาร์ - อาทิตย์ อยู่ในห้องเรียนอนุบาลด้วยกันในเวลาราชการบ่อยๆ ซึ่งพยานบุคคลดังกล่าวให้การไปในแนวเดียวกันว่าบุคคลทั้งสองน่าจะมีความสัมพันธ์เกินเลยกว่าความเป็นเพื่อนร่วมงานหรือพี่น้อง ซึ่งก็ขัดแย้งกับพยานเอกสารบันทึกข้อความของบุคคลที่ให้ถ้อยคำที่ผู้ถูกระบุอ้างดังกล่าว

ส่วนประเด็นว่าผู้ถูกระบุทั้งสองมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาว โดยมีพฤติการณ์อยู่กินกันฉันสามีภริยาหรือไม่ เห็นว่า การที่ผู้ถูกระบุทั้งสองมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมโดยแสดงความสนิทสนมกันเกินสมควร โดยเฉพาะการไปไหนมาไหนด้วยกันสองต่อสองหรือการอยู่ด้วยกันที่บ้านพักครูในเวลากลางวันบ่อยๆ ย่อมเป็นเหตุที่ทำให้คิดหรือคาดเอาไปได้ว่าผู้ถูกระบุทั้งสองอาจมีความสัมพันธ์เกินเลยกว่าความเป็นเพื่อนหรืออาจมีความสัมพันธ์ถึงขั้นล่วงประเวณีกันแล้ว แต่ในเรื่องนี้เห็นว่า ไม่ปรากฏพยานหลักฐานชัดเจนว่าผู้ถูกระบุทั้งสองอยู่กินกันฉันสามีภริยาอย่างเปิดเผย เพราะต่างคนต่างพักอยู่บ้านพักครูคนละหลัง และข้อเท็จจริงฟังยติได้เพียงว่าผู้ถูกระบุทั้งสองมักจะไปไหนมาไหนด้วยกันทั้งในเวลากลางวันและกลางคืนในตอนหัวค่ำ ผู้ถูกระบุที่ 2 จะไปรับประทานอาหารเย็นที่บ้านพักครูของผู้ถูกระบุที่ 1 และอยู่ด้วยกันจนตึก ส่วนเวลากลางคืนพยานให้การแตกต่างกัน กลุ่มหนึ่งมีนายม้า - นางแหวน สามีภริยา ซึ่งพักอยู่บ้านพักครูหลังเดียวกับผู้ถูกระบุที่ 2 ให้การว่าผู้ถูกระบุที่ 2 จะไปหาผู้ถูกระบุที่ 1 ที่บ้านพักทุกวัน และจะกลับเข้าบ้านพักของตนเองในเวลาประมาณตี 4 ตี 5 ของวันรุ่งขึ้น ซึ่งเจือสมกับคำให้การของนายยักษ์ - นางนก สามีภริยา ซึ่งพักอยู่บ้านพักครูอีกหลังหนึ่งในบริเวณใกล้เคียงกัน ให้การได้ความว่าเห็นผู้ถูกระบุที่ 1 มานอนค้างที่บ้านพักครูของผู้ถูกระบุที่ 2 บ่อยครั้งและจะกลับตอนสายของวันรุ่งขึ้น และเคยเห็นผู้ถูกระบุที่ 2 เดินไปบ้านพักครูของผู้ถูกระบุที่ 1 ในเวลากลางคืนสองครั้งและเห็นกลับจากบ้านพักครูของผู้ถูกระบุที่ 1 อีกทีเวลาประมาณตี 1 และตี 5 ของวันรุ่งขึ้น แต่พยานอีกกลุ่มหนึ่งมีนายเสือ ซึ่งพักอยู่บ้านพักครูหลังเดียวกับผู้ถูกระบุที่ 1 และนายปู ซึ่งพักอยู่บ้านพักครูหลังเดียวกับผู้ถูกระบุที่ 2 เช่นเดียวกับพยานกลุ่มดังกล่าวข้างต้นกลับให้การขัดแย้งว่า เห็นผู้ถูกระบุที่ 2 กลับบ้านพักของตนเอง เวลาประมาณ 4 - 5 ทุ่ม การที่พยานซึ่งพักอาศัยอยู่ในบ้านพักครูร่วมกับผู้ถูกระบุทั้งสองให้การแตกต่างกันเช่นนี้ เป็นเหตุประการหนึ่งที่ทำให้ไม่อาจรับฟังได้มั่นคงว่าผู้ถูกระบุทั้งสองได้นอนค้างคืนด้วยกันหรือไม่ และหากจะรับฟังว่าผู้ถูกระบุทั้งสองอยู่ในบ้านพักครูด้วยกันจนถึงรุ่งเช้าของวันถัดมา ข้อเท็จจริงมีน้ำหนักให้รับฟังได้ทั้งสองทางว่าผู้ถูกระบุทั้งสองอาจมีความสัมพันธ์ถึงขั้นล่วงประเวณีกันหรืออาจไม่มีก็เป็นได้ เพราะขาดพยานหลักฐานที่ชี้ชัดไปในทางหนึ่งทางใด พยานบุคคลก็ไม่มีรายใดให้การยืนยันอย่างชัดเจน เป็นเพียงพยานบอกเล่าหรือพยานที่แสดงความเห็นของแต่ละบุคคลโดยดูจาก

พฤติกรรมของผู้อุทธรณ์ทั้งสองที่มีความสนิทสนมกันเกินสมควรว่า ผู้อุทธรณ์ทั้งสองน่าจะมีความสัมพันธ์เกินเลยกว่าความเป็นเพื่อนร่วมงานหรือพี่น้องเท่านั้น ไม่ใช่ประจักษ์พยาน แม้ว่าการกระทำความผิดฐานมีความสัมพันธ์ฉ้อฉลขึ้นสู่ศาลถึงขั้นการมีเพศสัมพันธ์กันปกติจะกระทำในที่ลับตาคนยากที่จะหาประจักษ์พยานได้ก็ตาม แต่ก็จำเป็นต้องรับฟังด้วยความระมัดระวัง ซึ่งผู้อุทธรณ์ทั้งสองก็ปฏิเสธตลอดมาทั้งต่อเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา คณะกรรมการสอบสวน และในชั้นอุทธรณ์ว่ามีได้มีความสัมพันธ์ถึงขั้นล่วงประเวณีกันแต่อย่างใด ผู้อุทธรณ์ทั้งสองได้คบกันอย่างเปิดเผย และผู้อุทธรณ์ที่ 1 ก็เคยพาผู้อุทธรณ์ที่ 2 ไปที่บ้านให้ครอบครัวรู้จักตั้งแต่แรกและผู้อุทธรณ์ทั้งสองรู้จักและมีความสนิทสนมกัน ผู้อุทธรณ์ทั้งสองต่างอาศัยอยู่บ้านพักครอบครัวหลัง และภายหลังผู้อุทธรณ์ที่ 2 ก็ได้ย้ายออกจากบ้านพักครอบครัวไปอยู่บ้านของตนเองที่ปลูกสร้างใหม่นอกโรงเรียนแล้ว ตามพฤติกรรมเห็นว่า ผู้อุทธรณ์ทั้งสองประพฤติตนไม่เหมาะสม โดยมีความสัมพันธ์สนิทสนมกันเกินสมควรเป็นที่ครหาแก่ผู้พบเห็น แต่พยานหลักฐานไม่อาจรับฟังได้ชัดเจนโดยปราศจากข้อสงสัยว่า ผู้อุทธรณ์ทั้งสองมีความสัมพันธ์ถึงขั้นประพฤติผิดประเวณีในลักษณะอยู่กินร่วมกัน ฉะนั้นสามารถขยายอย่างเปิดเผยตามข้อกล่าวหา สมควรให้โอกาสแก่ผู้อุทธรณ์ทั้งสอง โดยพิจารณาในทางที่เป็นคุณ

ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นว่า พฤติการณ์ของผู้อุทธรณ์ทั้งสองเป็นเพียงความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ตามมาตรา 94 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 กรณีไม่รักษาชื่อเสียงและเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสียโดยกระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว ทั้งเทียบเคียงกับกรณีตัวอย่างที่ ก.ค.ศ. ได้พิจารณาวินิจฉัยแล้ว ซึ่งลงโทษเพียงลดขั้นเงินเดือน 1 ขั้น ดังนั้น การที่ผู้บังคับบัญชามีความสั่งให้ลงโทษปลดผู้อุทธรณ์ทั้งสองออกจากราชการ ตามมติ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา นั้น หนักเกินกว่ากรณีความผิด อุทธรณ์ของผู้อุทธรณ์ทั้งสองฟังขึ้นบางส่วน จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ให้ผู้บังคับบัญชามีคำสั่งลดโทษให้แก่ผู้อุทธรณ์ทั้งสองจากโทษปลดออกจากราชการเป็นโทษลดขั้นเงินเดือน 1 ขั้น ให้เหมาะสมกับกรณีความผิด และสั่งให้กลับเข้ารับราชการต่อไป

มติ ก.ค.ศ.

โดย อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ (ที่ทำการแทน ก.ค.ศ.)
ในคราวประชุมครั้งที่ 3/2551 เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2551

ข้าราชการครูชาย ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน ไม่มาปฏิบัติหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่าสิบห้าวันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร และมีพฤติการณ์อันเป็นการจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ พฤติการณ์เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา 87วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 กรณีละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่าสิบห้าวันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรและมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ การที่ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการ นั้นเหมาะสมกับกรณีความผิดแล้ว

ข้อเท็จจริง

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2547 – กรกฎาคม 2548 นายสำเภาละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเกินกว่าสิบห้าวันโดยไม่มีสาเหตุอันสมควร ในวันที่มาปฏิบัติราชการเพียงแค่มาลงปฏิบัติราชการและอยู่โรงเรียนประมาณ 1 - 2 ชั่วโมงก็ออกจากโรงเรียนไป โดยไม่แจ้งให้คณะครูทราบ การบริหารจัดการในโรงเรียนเป็นภาระหน้าที่ของครูวิชาการและคณะครู

คณะกรรมการสอบสวน พิจารณาแล้วเห็นว่า พฤติการณ์เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรา 87 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 สมควรลงโทษไล่ออกจากราชการ

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิจารณาแล้วเห็นชอบและสั่งการให้นำเสนอ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณา

อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา พิจารณาแล้วมีมติให้ลงโทษไล่ออกจากราชการ

นายสำเภาอุทธรณ์ต่อ ก.ค.ศ.

อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์ร้องทุกข์ (ที่ทำการแทน ก.ค.ศ.) พิจารณาพยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวนประกอบเอกสารการอุทธรณ์ของผู้อุทธรณ์แล้ว ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2547 เป็นต้นมา ผู้อุทธรณ์จะไม่ค่อยเอาใจใส่ในการปฏิบัติราชการส่วนมากจะไม่ไปปฏิบัติราชการ ในวันที่ไปโรงเรียนก็ไม่ทำการสอนหรือสั่งการในการปฏิบัติหน้าที่แต่อย่างใด เพียงแค่ไปลงเวลาปฏิบัติราชการ และอยู่โรงเรียนประมาณ 1 - 2 ชั่วโมงก็ออกจากโรงเรียนไป โดยไม่แจ้งให้คณะครูทราบ การบริหารจัดการในโรงเรียนเป็นภาระหน้าที่ของครูวิชาการและคณะครู ถ้ามีงานราชการเร่งด่วนผู้รักษาการแทน

แจ้งและเสนอเพื่อทราบและพิจารณาที่บ้านผู้อุทธรณ์ไม่ไปปฏิบัติราชการระหว่างเดือนธันวาคม 2547 ถึงเดือนกรกฎาคม 2548 ดังนี้

1. ธันวาคม 2547 ละทิ้งหน้าที่ราชการระหว่างวันที่ 13 - 30 ธันวาคม 2547 รวม 18 วันติดต่อกัน

2. มกราคม 2548 ละทิ้งหน้าที่ราชการ ครั้งที่ (1) วันที่ 3 - 19 มกราคม 2548 รวม 17 วันติดต่อกัน ครั้งที่ (2) วันที่ 24 - 31 มกราคม 2548 รวม 8 วันติดต่อกัน

3. กุมภาพันธ์ 2548 ละทิ้งหน้าที่ราชการตลอดทั้งเดือน รวม 28 วัน

4. มีนาคม 2548 ละทิ้งหน้าที่ราชการ ครั้งที่ (1) วันที่ 1 - 4 มีนาคม 2548 รวม 4 วันติดต่อกัน ครั้งที่ (2) วันที่ 9 - 31 มีนาคม 2548 รวม 23 วันติดต่อกัน

5. มิถุนายน 2548 ละทิ้งหน้าที่ราชการระหว่างวันที่ 10 - 30 มิถุนายน 2548 รวม 21 วันติดต่อกัน

6. กรกฎาคม 2548 ละทิ้งหน้าที่ราชการตลอดทั้งเดือน รวม 31 วัน

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวพิจารณาแล้วว่า กรณีปัญหาต้องวินิจฉัยว่าผู้อุทธรณ์ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่าสิบห้าวัน โดยไม่มีเหตุอันสมควร และมีพฤติการณ์อันเป็นการจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการหรือไม่ ในชั้นอุทธรณ์ ผู้อุทธรณ์กล่าวอ้างว่า เหตุที่ผู้อุทธรณ์ไม่มาปฏิบัติราชการเพราะเจ็บป่วยด้วยโรคหัวใจโต กล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือด และได้มาปฏิบัติราชการตามปกติ แต่เนื่องจากสุขภาพไม่ดีอาจจะมีได้ปฏิบัติราชการตลอดทั้งวัน จึงไม่ได้มีเวลา เห็นว่า ข้อเท็จจริงปรากฏชัดแจ้งตามหลักฐานการลงเวลาปฏิบัติราชการของโรงเรียน และสอดคล้องกับคำให้การพยาน ซึ่งเป็นครูและผู้นำชุมชนว่า ระหว่างเดือนธันวาคม 2547 - กรกฎาคม 2548 ผู้อุทธรณ์ไม่ไปปฏิบัติราชการติดต่อกันหลายวัน และในบางช่วงไม่มาปฏิบัติราชการติดต่อกันในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่าสิบห้าวัน ในวันที่มาโรงเรียนก็ได้เข้าสอนนักเรียน จะอยู่โรงเรียนประมาณ 1 - 2 ชั่วโมง ก็กลับไป หรือบางวันก็มีอาการมีเมาสุราในโรงเรียน กรณีที่ผู้อุทธรณ์อ้างว่าป่วยนั้นมีหลักฐานการรักษาในช่วงเดือนธันวาคม 2547 เท่านั้น และต่อมาประมาณเดือนกุมภาพันธ์, มีนาคม 2548 อาการก็ดีขึ้นแล้วและมีสภาพปกติเหมือนคนทั่วไป และมีพยานเห็นผู้อุทธรณ์สามารถทำกิจกรรมต่างๆ เช่น ขับรถยนต์ไปตลาดหรือไปทำธุระต่างๆ ช่างนอกบ้านได้ จึงเชื่อว่าผู้อุทธรณ์น่าจะสามารถไปปฏิบัติราชการได้แล้ว แต่ผู้อุทธรณ์ก็ยังขาดราชการเรื่อยมา ส่วนที่อ้างว่าระหว่างวันที่ 14 - 17 กุมภาพันธ์ 2548 (3 วัน) วันที่ 20 - 21 มิถุนายน 2548 (2 วัน) วันที่ 18 - 29 กรกฎาคม 2548 (10 วัน) ผู้อุทธรณ์ได้รับอนุญาตการลาจากผู้บังคับบัญชานั้น ไม่ปรากฏหลักฐานว่าได้รับอนุญาตการลาจากผู้บังคับบัญชาแต่อย่างใด และที่อ้างว่าผู้อุทธรณ์มาปฏิบัติราชการตามปกติแต่ไม่ลงเวลาปฏิบัติราชการนั้น ก็เป็นข้ออ้างที่เลื่อนลอย ชัดต่อเหตุผล และขัดกับคำให้การของพยานที่ต่างให้การว่าผู้อุทธรณ์ไม่มาปฏิบัติราชการเลย ข้อกล่าวอ้างของผู้อุทธรณ์เห็นว่าไม่มีน้ำหนักรับฟังให้เป็นคุณแก่ผู้อุทธรณ์ได้

ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นว่า พฤติการณ์ของผู้อุทธรณ์เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา 87 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 กรณีละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่าสิบห้าวันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร และมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ การที่ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษไล่ออกผู้อุทธรณ์ออกจากราชการตามมติ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษานั้นเหมาะสมกับกรณีความผิดแล้ว อุทธรณ์ฟังไม่ขึ้น จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ให้ยกอุทธรณ์

มติ ก.ค.ศ.

โดย อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ (ที่ทำการแทน ก.ค.ศ.)
ในคราวประชุมครั้งที่ 8/2551 เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2551

เจ้าหน้าที่บริหารการเงินอุดหนุนรายหัวนักเรียนโรงเรียนเอกชนไปให้ผู้บังคับบัญชาเยี่ยมเพราะอยู่ในภาวะจำยอมต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา โดยตนมิได้เก็บเงินส่วนที่เหลือไว้กับตนเองหรือนำไปใช้ประการอื่น จนไม่สามารถส่งเงินให้โรงเรียนเอกชนได้ทั้งจำนวนเป็นพฤติการณ์ไม่มีเจตนาทุจริต แต่การเป็นเจ้าหน้าที่แต่ผู้อุทธรณ์เป็นเจ้าหน้าที่บริหารงานการเงินย่อมต้องทราบถึงระเบียบของทางราชการ ดีว่าเงินของทางราชการจะต้องปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ ซึ่งไม่สามารถนำเงินไปให้ผู้ใดเยี่ยมได้ พฤติการณ์ของผู้อุทธรณ์จึงเป็นเพียงความผิดวินัยไม่ร้ายแรงตามมาตรา 85 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 กรณีไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ การที่ผู้บังคับบัญชาสั่งเพิ่มโทษผู้อุทธรณ์ จากโทษลดขั้นเงินเดือน 1 ขั้น เป็นโทษไล่ออกจากราชการนั้น หนักเกินกว่ากรณีความผิด จึงให้ผู้บังคับบัญชามีคำสั่งลดโทษให้แก่ผู้อุทธรณ์ จากโทษไล่ออกจากราชการเป็นโทษลดขั้นเงินเดือน 1 ขั้น และสั่งให้ผู้อุทธรณ์กลับเข้ารับราชการต่อไป

ข้อเท็จจริง

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2545 สำนักงบประมาณได้โอนเงินอุดหนุนจำนวนเงิน 3,859,165 บาท ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนในโรงเรียนเอกชนระหว่างเดือนตุลาคม - ธันวาคม 2545 ให้คลังจังหวัดสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ มีหนังสือถึงคลังจังหวัด (อำเภอ) แจ้งการเบิกเงินงบประมาณแทนกันโดยสำนักงานศึกษาธิการอำเภอรวยเกล้าเบิกเงินจากคลังเป็นจำนวน 3 ฎีกาดังนี้ ฎีกาที่ 1 เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2545 ฎีกาที่ 2 เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2546 และฎีกาที่ 3 เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2546 โดยมีนาง ส. เป็นผู้ลงลายมือชื่อผู้เบิกเงินจากคลังทั้ง 3 ฎีกา หลังจากนั้นนาย พ. นาง ส. และนาง อ. ลงลายมือชื่อในฐานะผู้ส่งจ่ายเช็คจำนวนทั้งสิ้น 48 ฉบับ จ่ายให้กับโรงเรียนเอกชนที่มีสิทธิรับเงิน เมื่อย้ายมาปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นาย พ. ได้ทำหนังสือลงวันที่ 29 กรกฎาคม 2546 ถึงธนาคารกรุงไทย ขอปิดบัญชีเงิน ซึ่งเป็นบัญชีที่เกี่ยวข้องกับเงินจำนวนนี้แล้วสำหรับโรงเรียน ข. มีสิทธิได้รับเงินจำนวน 648,024 บาท แต่ได้รับเงินจากนาง อ. เพียง 305,503 บาท ตามใบฝากเงินจำนวน 3 ฉบับ ฉบับที่ 1 เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2546 เป็นเงิน 102,521 บาท ฉบับที่ 2 เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2546 เป็นเงิน 113,487 บาท และฉบับที่ 3 เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2546 เป็นเงิน 89,495 บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 305,503 บาท สำหรับเงินที่หายไปจำนวน 342,521 บาท คณะกรรมการสอบสวนได้ตรวจสอบจากธนาคารกรุงไทย ทราบว่ามีการเบิกจ่ายเงินจำนวนนี้ออกไปจากธนาคารหมดแล้ว

คณะกรรมการสอบสวน พิจารณาแล้วเห็นควรลงโทษปลดออกจากราชการ

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิจารณาแล้ว เห็นชอบและให้นำเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณา

อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา พิจารณาแล้ว มีมติให้ลดโทษนาย พ. จากโทษลดขั้นเงินเดือน 1 ขั้น เป็นโทษตัดเงินเดือน 5% เป็นเวลา 2 เดือน ให้ลงโทษลดขั้นเงินเดือนนาง ช. 1 ขั้น และมีมติให้ลดโทษปลดนาง ส. และนาง ก. ออกจากราชการ

อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับวินัยและการออกจากราชการ ซึ่งทำการแทน ก.ค.ศ. พิจารณาแล้วมีมติรับทราบ รายงาน นาย พ. และแนะนำให้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา พิจารณาทบทวนมติรายงาน ส. นาง ช. และนาง ก. โดยให้เพิ่มโทษจากโทษเดิม เป็นโทษไล่ออกจากราชการ ทั้ง 3 ราย

อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา พิจารณาแล้วมีมติเพิ่มโทษ นาง ส. นาง ช. และนาง ก. เป็นโทษไล่ออกจากราชการ ทั้ง 3 ราย

นาง ช. อุทธรณ์ ต่อ ก.ค.ศ.

อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ (ที่ทำการแทน ก.ค.ศ.) พิจารณาแล้วเห็นว่าผู้อุทธรณ์ อุทธรณ์ทั้งในปัญหาข้อกฎหมายและปัญหาข้อเท็จจริง จึงพิจารณาวินิจฉัยโดยลำดับ ดังนี้

ปัญหาข้อกฎหมาย

ผู้อุทธรณ์ได้กล่าวอ้างว่ากรณีของผู้อุทธรณ์เป็นกรณีที่ถูกสั่งลงโทษลดขั้นเงินเดือน 1 ขั้น ตามคำสั่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ลงวันที่ 1 กันยายน 2549 อันเป็นการสั่งตามมติของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งตามมาตรา 104 (2) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ถือเป็นที่สุด โดยไม่จำเป็นต้องรายงานมาที่ ก.ค.ศ. การที่ ก.ค.ศ. พิจารณาและมีมติแนะนำให้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา ทบทวนในเรื่องการกำหนดโทษว่าผู้อุทธรณ์กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ระดับโทษต้องเป็นไล่ออกจากราชการโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 19 (12) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 นั้นเห็นว่าไม่ชอบด้วยกฎหมายเนื่องจากผู้อุทธรณ์อ้างว่าพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 เป็นการกระจายอำนาจไปยังเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา และมีการพิจารณาโดยองค์คณะบุคคล คือ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง ดังนั้น การใช้มาตรา 19 (12) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ในการแนะนำเพื่อกำหนดโทษผู้อุทธรณ์เป็นโทษไล่ออกจากราชการกรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ตามคำสั่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ที่ 497/2550 ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน 2550 นั้น จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งเมื่อพิจารณาจากคำอุทธรณ์ข้อกฎหมายของผู้อุทธรณ์แล้วเห็นว่า ตามที่ผู้อุทธรณ์หยิบยกพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ว่าเป็นพระราชบัญญัติที่กระจายอำนาจไปยังเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษานั้น ถูกต้องตามที่ผู้อุทธรณ์กล่าวอ้าง แต่นั่นก็ได้หมายความว่า ก.ค.ศ. ซึ่งเป็นองค์กรกลางบริหารงานบุคคล จะสิ้นอำนาจในการกำกับดูแลโดยสิ้นเชิง ซึ่งจะเห็นได้จากมาตรา 19 (12) และ (13) บัญญัติว่า “ให้ ก.ค.

ศ. มีอำนาจดังต่อไปนี้...(12) กำหนดมาตรฐาน พิจารณา และให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการ การอุทธรณ์และการร้องทุกข์ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้” และ (13) กำกับ ดูแล ติดตามและประเมินผลการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อรับความเป็นธรรม...” เมื่อพิจารณาจากอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ทั้ง (12) และ (13) แล้ว จะเห็นว่าแม้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 จะมีจุดมุ่งหมายในการกระจายอำนาจไปยังเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามที่อุทธรณ์กล่าวอ้างก็ตาม แต่อำนาจของ ก.ค.ศ. ก็ยังคงมีอยู่ในการกำกับดูแลและตรวจสอบเพื่อรักษาความเป็นธรรมและมาตรฐานในด้านบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จะเห็นได้จาก (12) ได้บอกไว้ชัดเจนว่า กำหนดมาตรฐาน...และให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการ...ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้...” ดังนั้น เมื่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาการดำเนินการทางวินัยบางครั้งอาจไม่ได้มาตรฐานโทษตามพระราชบัญญัติ ก.ค.ศ. จึงมีอำนาจในการใช้มาตรา 19 (12) ในการแนะนำการดำเนินการทางวินัยให้เป็นไปตามมาตรฐานในพระราชบัญญัตินี้ ดังนั้น การที่ อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับวินัยและออกจากราชการ มีมติแนะนำให้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาทบทวนเกี่ยวกับการกำหนดโทษผู้อุทธรณ์ว่ากรณีเป็นความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการนั้น ระดับโทษต้องไล่ออกจากราชการ นั้น อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับวินัยและการออกจากราชการ มีอำนาจแนะนำได้ตามมาตรา 19 (12) และ (13) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ตามที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น และคำสั่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ 497/2550 ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน 2550 จึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย อุทธรณ์ข้อกฎหมายดังกล่าวฟังไม่ขึ้น

ปัญหาข้อเท็จจริง

พิจารณาแล้วข้อเท็จจริงฟังได้ว่า สำนักงานประมาณได้โอนเงินอุดหนุน ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับโรงเรียนเอกชน ซึ่งโรงเรียน ช. มีสิทธิได้รับเงินจำนวน 648,024 บาท ผู้อุทธรณ์ได้ตั้งฎีกาเบิกเงินอุดหนุนจำนวนดังกล่าวออกมาแล้ว นาง ส. และนาง ก. ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของผู้อุทธรณ์ได้มาขอใช้เงินที่จะเตรียมจัดให้โรงเรียน ม. จากผู้อุทธรณ์จำนวน 342,521 บาท ในการยืมดังกล่าวนาง ส. และนาง ก. ทำหนังสือการขอใช้เงินของโรงเรียน ช. ไว้เป็นหลักฐาน ซึ่งเอกสารฉบับดังกล่าวลงวันที่ 12 ธันวาคม 2545 ซึ่งระยะเวลาของ 3 เดือน ที่ผู้อุทธรณ์ไม่ได้นำเงินอุดหนุนตั้งแต่เดือนตุลาคม 2545 - ธันวาคม 2545 จัดส่งให้แก่โรงเรียน ช. นอกจากนั้นในหนังสือขอใช้เงินดังกล่าวยังปรากฏอีกว่า บุคคลทั้งสองยังยืมเงินผู้อุทธรณ์อีกด้วยเป็นเงิน 30,000 บาท และให้คำมั่นกับผู้อุทธรณ์ว่า 2 - 3 วันจะนำมาคืน อาจเห็นได้ว่า การที่ผู้อุทธรณ์กระทำไปเช่นนั้นเพราะนาง ส. เป็นผู้บังคับบัญชาของผู้อุทธรณ์ ผู้อุทธรณ์จึงต้องกระทำไปด้วยความจำยอม หากไม่กระทำตามย่อมมีผลต่อตำแหน่งหน้าที่การงานและอีกประการหนึ่งผู้อุทธรณ์เชื่อใจ นาง ส. ว่าจะสามารถหาเงินมาใช้ให้ผู้อุทธรณ์ได้ทันภายใน 2 - 3 วันตามที่รับปากไว้ ผู้อุทธรณ์ได้มาแถลงการณ์ด้วยวาจาด้วยว่านาง ส. มักจะขอยืมเงินผู้อุทธรณ์บ่อยครั้งและทุกครั้งผู้อุทธรณ์ก็จำต้องให้ บางครั้งได้คืนบ้าง ไม่ได้คืนบ้าง ส่วนเงินที่เหลืออีกจำนวน 305,503 บาท ผู้อุทธรณ์ได้เก็บไว้ในตู้รับรษณีย์ชั้นนอกซึ่งผู้อุทธรณ์เป็นผู้ถือกุญแจแต่เพียงผู้เดียว ผู้อุทธรณ์ได้เก็บเงินไว้เป็นประโยชน์ส่วนตัว หรือเก็บไว้ที่ตนเองแต่อย่างใดเมื่อผู้อุทธรณ์ทวงถามเงินจำนวน 342,521 บาท คืนจากบุคคลทั้งสอง แต่บุคคลทั้งสองบอกว่ายังไม่สามารถหาแหล่งเงินกู้ได้ แต่เมื่อโรงเรียน ช. ทวงถามเงินส่วนที่ขาดผู้อุทธรณ์ก็ได้รับนำเงินจำนวน 305,503 บาท โอนให้แก่โรงเรียน ช.

จึงเห็นได้ว่าผู้อุทธรณ์ไม่มีเจตนาทุจริตร่วมกับนาง ส. และนาง ก. แต่การที่ผู้อุทธรณ์เป็นเจ้าหน้าที่บริหารงานการเงินย่อมต้องทราบถึงระเบียบของทางราชการที่ว่า เงินของทางราชการจะต้องปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการไม่สามารถนำไปให้ผู้ใดยืมได้ พฤติการณ์ของผู้อุทธรณ์จึงเป็นเพียงความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ตามมาตรา 85 วรรคหนึ่ง

แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 กรณีไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบของทางราชการ การที่ผู้บังคับบัญชาสั่งเพิ่มโทษผู้อุทธรณ์จากโทษลดขั้นเงินเดือน 1 ชั้น เป็นโทษไล่ออกจากราชการ นั้น หนักเกินกว่ากรณีความผิด อุทธรณ์ฟังขึ้นบางส่วนสมควรให้ผู้บังคับบัญชามีคำสั่งลดโทษให้แก่ผู้อุทธรณ์จากโทษไล่ออกจากราชการเป็นโทษลดขั้นเงินเดือน 1 ชั้น และสั่งให้ผู้อุทธรณ์กลับเข้ารับราชการต่อไป

ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นว่า การที่ผู้อุทธรณ์นำเงินอุดหนุนรายหัวนักเรียนโรงเรียน ช. จำนวน 342,521 บาท ไปให้โรงเรียน ส. และนาง ก. ผู้บังคับบัญชาของผู้อุทธรณ์ยืมเนื่องจากอยู่ในภาวะจำยอมต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา จนเกิดเรื่องทำให้ไม่สามารถส่งเงินให้โรงเรียนได้ทั้งจำนวน และผู้อุทธรณ์มิได้เก็บเงินส่วนที่เหลือไว้กับตนเอง หรือนำไปใช้เป็นประโยชน์ส่วนตนจึงเห็นว่าผู้อุทธรณ์ได้มีเจตนาทุจริต แต่ผู้อุทธรณ์เป็นเจ้าหน้าที่บริหารงานการเงินย่อมต้องทราบถึงระเบียบของทางราชการที่ว่า เงินของทางราชการจะต้องปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ ซึ่งไม่สามารถนำเงินไปให้ผู้ใดยืมได้ พฤติการณ์ของผู้อุทธรณ์จึงเป็นเพียงความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ตามมาตรา 85 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 กรณีไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ การที่ผู้บังคับบัญชาสั่งเพิ่มโทษผู้อุทธรณ์ จากโทษลดขั้นเงินเดือน 1 ชั้น เป็นโทษไล่ออกจากราชการ นั้น หนักเกินกว่ากรณีความผิด อุทธรณ์ขึ้นบางส่วน จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ให้ผู้บังคับบัญชามีคำสั่งลดโทษให้แก่ผู้อุทธรณ์ จากโทษไล่ออกจากราชการเป็นโทษลดขั้นเงินเดือน 1 ชั้น และสั่งให้ผู้อุทธรณ์กลับเข้ารับราชการต่อไป และเป็นกรณีที่อยู่ในหลักเกณฑ์ได้รับการล้างมลทิน ตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติล้างมลทินในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมีพระชนมพรรษา 80 พรรษา พ.ศ. 2550

มติ ก.ค.ศ.

โดย อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ (ที่ทำการแทน ก.ค.ศ.)
ในคราวประชุมครั้งที่ 9/2551 เมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2551

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาชาย ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนอนุมัติให้ถอนเงินไปจัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์โดยไม่ทำหลักฐานการจ่ายเงินไว้เป็นหลักฐาน พิจารณาทุนการศึกษาและพิจารณาความดีความชอบไม่ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด พฤติการณ์เป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ตามมาตรา 85 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 กรณีไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ การที่ผู้บังคับบัญชาเพิ่มโทษจากโทษตัดเงินเดือน 5% เป็นเวลา 1 เดือน เป็นโทษตัดเงินเดือน 5% เป็นเวลา 2 เดือนหนักเกินกว่ากรณีความผิด จึงให้ลดโทษเป็นโทษภาคทัณฑ์แต่มีเหตุอันควรงดโทษเนื่องจากผู้อุทธรณ์เป็นผู้ปฏิบัติราชการด้วยดีมาโดยตลอดและไม่เคยถูกลงโทษทางวินัยมาก่อน จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ให้ผู้บังคับบัญชาสั่งงดโทษ

ข้อเท็จจริง

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า

(1) กรณีการเบิก – จ่ายงบประมาณค่าใช้จ่ายรายหัว การจัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์ของโรงเรียนบ้านแสงใต้ดำเนินการตามขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้างทุกอย่าง แต่โรงเรียนได้มีการอนุมัติให้ถอนเงินสดไปทำการจัดซื้อ โดยไม่ทำหลักฐานการจ่าย (สัญญายืมเงิน) ไว้เป็นหลักฐานก่อนการจ่ายเงิน

(2) การพิจารณาทุนการศึกษาโรงเรียนไม่ได้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด ทำการประกาศผลการคัดเลือกก่อนสิ้นการรับสมัคร เป็นการไม่ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามประกาศ กฎหมายระเบียบแบบแผนของทางราชการ

(3) การพิจารณาความดีความชอบผู้บริหารไม่ได้ดำเนินการตามประกาศของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่องหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนข้าราชการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2547 ข้อ 9.2.1 แต่ผู้บริหารได้ใช้ผลการประเมินที่ข้าราชการครูประเมินตนเอง และประเมินเพื่อนร่วมงานทุกคน เป็นแนวทางในการเสนอเลื่อนขั้นประจำปี และได้ปรึกษารื้อกับข้าราชการครูในโรงเรียนบางคน เพื่อพิจารณาความดีความชอบของข้าราชการครูในโรงเรียน ซึ่งเป็นการไม่ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ

คณะกรรมการสอบสวน พิจารณาแล้วเห็นว่า พฤติการณ์ของนาย ป. เป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ตามมาตรา 85 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 กรณีไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของทางราชการสมควรลงโทษตัดเงินเดือนนาย ป. 5% เป็นเวลา 1 เดือน

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิจารณาแล้วเห็นชอบตามที่คณะกรรมการสอบสวนเสนอ จึงสั่งลงโทษตัดเงินเดือนนาย ป. 5% เป็นเวลา 1 เดือน

อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา พิจารณาแล้วมีมติให้เพิ่มโทษนาย ป. จากโทษตัดเงินเดือน 5% เป็นเวลา 1 เดือน เป็นโทษตัดเงินเดือน 5% เป็นเวลา 2 เดือน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจึงสั่งเพิ่มโทษตามนัยมติดังกล่าว

นาย ป. อุทธรณ์ต่อ ก.ค.ศ.

อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และร้องทุกข์ (ที่ทำการแทน ก.ค.ศ.) พิจารณาแล้วเห็นว่า

(1) กรณีการเบิก - จ่ายงบประมาณค่าใช้จ่ายรายหัว การจัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์ของโรงเรียนบ้านแสงได้ดำเนินการตามขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้างทุกอย่าง แต่โรงเรียนได้มีการอนุมัติให้ถอนเงินสดไปดำเนินการจัดซื้อ โดยไม่ทำหลักฐานการจ่าย (สัญญาอีมเงิน) ไว้เป็นหลักฐานก่อนการจ่ายเงินซึ่งผู้อุทธรณ์ได้ให้การแก้ข้อกล่าวหาโดยขัดแย้งว่าได้บริหารงบประมาณโดยยึดระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุและกฎหมายที่เกี่ยวข้องทุกประการ สอดคล้องกับคำให้การของพยานซึ่งต่างก็ให้การว่าการจัดซื้อจัดจ้างของโรงเรียนได้ดำเนินการตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีเป็นเพียงความบกพร่องที่ไม่ทำเป็นสัญญาอีมเงินไว้เป็นหลักฐานก่อนการจ่ายเงิน แต่เชื่อว่ามีหลักฐานว่าจ่ายให้ผู้ใดไปจัดซื้อและคงเป็นเพียงการจัดซื้อเล็กน้อยที่ใช้งบเงินไม่มากนัก และจัดซื้อทันทีในวันที่เบิกเงินไป โดยไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าได้เบิกเงินไปเก็บไว้กับตนเองเป็นเวลานาน หรือมีการนำเงินของทางราชการไปหมุนใช้เป็นประโยชน์ส่วนตัวแต่ประการใดไม่แต่ถ้าหากเป็นเงินงบประมาณจำนวนมากผู้อุทธรณ์ก็ได้จัดให้มีการทำสัญญาอีมเงิน ซึ่งปรากฏหลักฐานสัญญาอีมเงินโครงการอาหารกลางวันในสำนวนการสอบสวนที่ผู้อุทธรณ์ดำเนินการให้นางทองปักษ์ทำสัญญาอีมเงินจำนวน 6,336 บาท ข้อกล่าวหาประเด็นนี้คณะกรรมการสอบสวนก็ได้สอบสวนให้สิ้นกระแสความว่าผู้อุทธรณ์กระทำผิดจริงหรือไม่ แต่อย่างไรก็ตามเห็นว่าไม่จำเป็นต้องสอบสวนเพิ่มเติมอีกเพราะไม่มีผลเปลี่ยนแปลงใดๆ ในทางที่เป็นโทษได้อีกเนื่องจากกรณีของผู้อุทธรณ์อยู่ในหลักเกณฑ์ได้รับการล้างมลทินตามนัยมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติล้างมลทินในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมีพระชนมพรรษา 80 พรรษา พ.ศ. 2550 จึงถือว่าเป็นความผิดวินัย อันเป็นเพียงความผิดเล็กน้อยเท่านั้น

(2) กรณีการพิจารณาทุนการศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่า โรงเรียนได้ดำเนินการจัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ ประกาศรับสมัครนักเรียน ตามหลักเกณฑ์การขอรับทุน ซึ่งพยานทั้งที่เป็นครูและนักเรียนต่างให้การว่า ในการจัดสรรทุนได้แจ้งให้ครูประจำชั้นคัดเลือกเด็กโดยยึดหลักความจำเป็นคือ เด็กที่ยากจน นิสัยดี เคยได้รับหรือไม่เคยได้รับทุนมาก่อน เสนอเจ้าหน้าที่ทุนและคณะกรรมการพิจารณาแล้วรวบรวมส่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต่อไป ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวนับว่าโปร่งใส ไม่มีข้อพิรุธสงสัยว่าจะเป็น การดำเนินการโดยไม่เป็นธรรมแต่ประการใด เมื่อมีการดำเนินการแล้วเสร็จโดยเร็วและทำการประกาศผลการคัดเลือกก่อนสิ้นการรับสมัคร จึงเห็นว่าไม่เป็นความผิดวินัยแต่อย่างใด และ (3) กรณีการพิจารณาความดีความชอบ พิจารณาแล้วเห็นว่า พยานต่างให้การว่าผู้อุทธรณ์ปฏิบัติอย่างโปร่งใสตามขั้นตอนโดยประชุมครูชี้แจง แล้วแจกแบบประเมินที่จัดทำขึ้นให้ครูทุกคนได้ประเมินตนเอง และเพื่อนร่วมงานเสร็จแล้วส่งคืนผู้อุทธรณ์ ผู้อุทธรณ์แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินความดีความชอบ พยานให้การว่าเป็นวิธีการที่ดีที่สุดเนื่องจากครูทุกคนได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วยตนเอง การพิจารณายึดหลักความถี่ห่าง

ประกอบด้วย คณะกรรมการมีหน้าที่จัดเรียงลำดับและผู้อุทธรณ์นำผลการพิจารณาเสนอต่อศูนย์ฯ และยังมี พ ย า น ไ ห้ ก า ร ว า า สำหรับนางทองปักษ์ได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนกรณีพิเศษเกินกว่า 1 ขั้น บ่อยเหมือนกัน แต่การ เลื่อนขั้นเงินเดือนครั้งที่นี้เป็นปัญหานี้พยานให้การว่า การส่งรายชื่อสำรองไปศูนย์นั้นทราบว่าผู้อุทธรณ์ส่งชื่อ นายธราวุธไปเท่านั้น ส่วนนางทองปักษ์ผู้อุทธรณ์ได้แจ้งในที่ประชุมว่าให้นางทองปักษ์จัดส่งเอกสาร หลักฐานที่เกี่ยวกับการดำเนินการโครงการทัศนศึกษาและโครงการอาหารกลางวันให้เรียบร้อย ผู้อุทธรณ์ จะเสนอสำรองไปให้ศูนย์ ดังนี้ เห็นว่าเป็นดุลพินิจของผู้อุทธรณ์ในฐานะผู้บังคับบัญชาชั้นต้นที่ชอบจะ เสนอชื่อผู้ที่สมควรได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนกรณีพิเศษสำรองไปให้ผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือ พิจารณาหรือไม่ และกรณีก็มีใช่เป็นการพิจารณาเสร็จเด็ดขาด โดยอำนาจของผู้อุทธรณ์แต่เพียงผู้เดียว กอปรกับการพิจารณาดังกล่าวครูในโรงเรียนต่างเห็นว่าเป็นวิธีการที่ดีที่สุด โปร่งใส และเป็นธรรมแล้ว หาได้ มีพยานหลักฐานใดบ่งชี้ว่า ผู้อุทธรณ์กระทำการพิจารณาโดยไม่สุจริตแต่อย่างใดไม่ จึงยังไม่อาจถือได้ว่า ผู้อุทธรณ์ไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ

กล่าวโดยสรุป การที่ผู้อุทธรณ์ถูกผู้บังคับบัญชาสั่งเพิ่มโทษมีมูลเหตุจากความขัดแย้ง ที่ผู้อุทธรณ์ พยายามดำเนินการให้นางทองปักษ์และนายธราวุธ ผู้ถูกดำเนินการทางวินัยจัดส่งเอกสารล้างหนี้เกี่ยวกับ เงินโครงการทัศนศึกษา และโครงการอาหารกลางวันให้เรียบร้อย เมื่อผู้ถูกดำเนินการทางวินัยทั้งสองคน ไม่ดำเนินการ ผู้อุทธรณ์จึงตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงเพื่อดำเนินการทางวินัยตามอำนาจหน้าที่ แต่กลับถูกนางทองปักษ์ร้องเรียนกล่าวหา จึงถูกผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือคือ ผู้อำนวยการสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา ดำเนินการทางวินัยแก่ทั้งผู้อุทธรณ์และนางทองปักษ์, นายธราวุธ, ผู้ถูกดำเนินการทางวินัย แต่ภายหลังผู้ถูกดำเนินการทางวินัย กลับไม่ได้รับโทษแต่อย่างใด หากแต่ผู้อุทธรณ์ได้รับโทษแต่เพียงผู้เดียว โดยถูกเพิ่มโทษเป็นตัดเงินเดือน 5% เป็นเวลา 2 เดือน ทั้งที่เป็นเรื่องขัดแย้งกันเล็กน้อย สมควรที่ผู้อุทธรณ์ จะได้รับความเป็นธรรมโดยการว่ากล่าวตักเตือนเช่นเดียวกับผู้ถูกดำเนินการทางวินัย อุทธรณ์ฟังขึ้น บางส่วน สมควรลดโทษโดยว่ากล่าวตักเตือน

ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นว่า พฤติการณ์ของผู้อุทธรณ์เป็นเพียงความผิดวินัยเล็กน้อยตามมาตรา 85 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 กรณีไม่ปฏิบัติ ตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ การที่ผู้บังคับบัญชาสั่งเพิ่มโทษผู้อุทธรณ์จากโทษตัดเงินเดือน 5% เป็นเวลา 1 เดือน เป็นโทษตัดเงินเดือน 5% เป็นเวลา 2 เดือน ตามมติ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา นั้น หนักเกินกว่ากรณีความผิด อุทธรณ์ฟังขึ้นบางส่วนสมควรลดโทษให้แก่ผู้อุทธรณ์จากโทษตัดเงินเดือน 5% เป็นเวลา 2 เดือน เป็นโทษภาคทัณฑ์แต่มีเหตุอันควรลดโทษเนื่องจากผู้อุทธรณ์เป็นผู้ปฏิบัติราชการดีโดยตลอด และไม่เคยถูกลงโทษทางวินัยมาก่อน จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ให้ผู้บังคับบัญชาสั่งลดโทษให้แก่ผู้อุทธรณ์โดย ว่ากล่าวตักเตือน

มติ ก.ค.ศ.

โดย อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ (ที่ทำการแทน ก.ค.ศ.)
ในคราวประชุมครั้งที่ 3/2552 เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2552

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาชาย ตำแหน่งครูโรงเรียนวัดแม่ทะ มีกรณีหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ ประพฤติตัวไม่เหมาะสมกับความเป็นครู ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอนได้ บกพร่องในหน้าที่ราชการ ถ้าให้รับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ราชการ พฤติการณ์ต้องด้วยมาตรา 111 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 การที่ผู้บังคับบัญชามีคำสั่งให้ร้องทุกข์ออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนเหมาะสมกับกรณีแล้ว

ข้อเท็จจริง

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า เมื่อปี พ.ศ. 2546 ผู้บังคับบัญชาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนปรากฏว่าผู้ร้องทุกข์เป็นผู้หย่อนสมรรถภาพในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ประพฤติตัวไม่เหมาะสมกับความเป็นครู ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอนได้ มีสุขภาพจิตไม่ปกติเกรงว่าจะทำร้ายเด็กนักเรียนควรรักษาทางป้องกันไว้ก่อนที่จะเกิดเหตุร้าย

คณะกรรมการสอบสวน พิจารณาแล้วว่า ผู้ร้องทุกข์เป็นผู้ป่วยทางจิต มีจิตบกพร่องไม่สามารถปฏิบัติงานการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพได้ เป็นผู้หย่อนความสามารถตามข้อกล่าวหาจริง เห็นสมควรให้ผู้ร้องทุกข์ออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนต่อไป

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิจารณาแล้วเห็นชอบ

อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา พิจารณาแล้วมีมติให้ผู้ร้องทุกข์ออกจากราชการ

นายกร้อร้องทุกข์ต่อ ก.ค.ศ.

อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ (ที่ทำการแทน ก.ค.ศ.) พิจารณาแล้วเห็นว่า พยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวนที่เป็นครูทั้งโรงเรียนบ้านวังหลวง, ครูโรงเรียนวัดแม่ทะ และนักเรียนต่างให้การสอดคล้องตอกันว่า ผู้ร้องทุกข์ประพฤติตนไม่เหมาะสม มีพฤติกรรมก้าวร้าว พูดจาไม่สุภาพกับเพื่อนร่วมงาน (อี่, ไอ้, กู, มึง) แต่งกายไม่เรียบร้อย ไม่รักษาความสะอาดของร่างกายเป็นที่รังเกียจของนักเรียนและเพื่อนร่วมงาน หลบหลีกเลี่ยงงานสอน แอบไปนอนในระหว่างเวลาราชการ ออกนอกบริเวณโรงเรียนบ่อยครั้ง หย่อนความสามารถในการปฏิบัติงาน ไม่สามารถทำการสอนได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ ควบคุมนักเรียนไม่ได้ นักเรียนไม่เชื่อฟัง ไม่ยอมรับ สมควรให้ผู้ร้องทุกข้อออกไปพักผ่อนและรักษาตัวอยู่ที่บ้านจะดีกว่า นอกจากนี้พยานที่เป็นศึกษานิเทศก์ก็ยังไม่ให้การยืนยันว่าหลังจากได้เข้าตรวจเยี่ยม การปฏิบัติการสอน และสังเกตพฤติกรรมอื่นๆ โดยภาพรวมของการปฏิบัติงานของผู้ร้องทุกข้อแล้ว ถือว่าไม่ได้มาตรฐาน และเชื่อว่าไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 10 โดยที่พยานดังกล่าวมิได้มีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้ร้องทุกข้อมาก่อนแต่อย่างใด เชื่อว่าต่างก็ให้การไปตามความเป็นจริงที่ตนรู้เห็นทำให้น้ำหนักรับฟังได้มั่นคง

ในชั้นร้องทุกข์ ผู้ร้องทุกข์ ร้องทุกข์เพียงว่าผู้ร้องทุกข์ไม่หย่อนยาน สุขภาพร่างกายของผู้ร้องทุกข์ เป็นปกติสามารถที่จะสอนหนังสือหรือทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ตามปกติโดยมิได้มีพยานหลักฐานอื่นใด สนับสนุนคำร้องทุกข์ของผู้ร้องทุกข์ให้เห็นจริง ไม่มีน้ำหนักรับฟังหักล้างพยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวนได้ ซึ่งระหว่างเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 จนกระทั่งผู้ร้องทุกข์ถูกสั่งให้ออกจากราชการ เห็นว่าผู้บังคับบัญชาของผู้ร้องทุกข์แต่ละระดับชั้นได้ให้การดูแลผู้ร้องทุกข์เพื่อให้ปรับปรุงพัฒนาตนเองด้วยดีมาโดยตลอด หากแต่ระยะเวลาล่วงเลยไปนานพอสมควรผู้ร้องทุกข์ก็ไม่อาจพัฒนาตนเองได้ดีขึ้นได้ ดังนั้น ถ้าให้ผู้ร้องทุกข์รับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ราชการหลายประการ เช่น นักเรียนขาดโอกาสในการเรียนรู้ เสื่อมเสียชื่อเสียงเกียรติคุณและศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ และเสื่อมเสียภาพลักษณ์ขององค์กรครูโดยรวม เสียหายต่อระบบการบริหารงานภายในและปฏิบัติงานไม่คุ้มค่ากับเงินเดือนค่าจ้างที่รัฐต้องจ่ายแก่ผู้ร้องทุกข์พฤติการณ์ของผู้ร้องทุกข์ต้องด้วยมาตรา 111 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 กรณีหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการบกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ ถ้าให้ผู้นั้นรับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ทางราชการ การที่ผู้บังคับบัญชามีคำสั่งให้ผู้ร้องทุกข์ออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทน ตามมติ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา นั้น เหมาะสมกับกรณีแล้ว คำร้องทุกข์ฟังไม่ขึ้น สมควรยกคำร้องทุกข์

อนึ่ง คำสั่งโรงเรียนวัดแม่ทะ ที่ 32/2551 ลงวันที่ 1 พฤศจิกายน 2551 ได้ระบุอ้างถ้อยคำในตัวบทกฎหมาย ตามมาตรา 111 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ไว้โดยไม่ครบถ้วน แต่กรณีก็ได้ทำให้คำสั่งดังกล่าวเสียไป หากแต่เป็นคำสั่งทางปกครองที่มีข้อผิดพลาดเล็กน้อยหรือผิดพลาดเล็กน้อยที่อาจแก้ไขเพิ่มเติมได้ ตามนัยมาตรา 43 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 สมควรแจ้งให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ดำเนินการให้ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดแม่ทะ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระบุข้อกล่าวหา “ถ้าให้นายกร รับราชการต่อไป จะเป็นการเสียหายแก่ทางราชการ” ให้ถูกต้องต่อไป

ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ร้องทุกข์หย่อนความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ราชการไม่สามารถทำการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพจริง และประพฤติตนไม่เหมาะสมมีพฤติการณ์ก้าวร้าวถ้าให้ผู้ร้องทุกข์รับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ทางราชการ พฤติการณ์ของผู้ร้องทุกข์ต้องด้วยกฎหมาย มาตรา 111 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 กรณีหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ บกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ ถ้าให้ผู้ร้องทุกข์รับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ทางราชการ การที่ผู้บังคับบัญชามีคำสั่งให้ผู้ร้องทุกข์ออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทน ตามมติ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา นั้น เหมาะสมกับกรณีแล้ว คำร้องทุกข์ฟังไม่ขึ้น จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ให้ยกคำร้องทุกข์ และให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ดำเนินการให้ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดแม่ทะ แก้ไข

เพิ่มเติมคำสั่งโรงเรียนวัดแม่ทะ ที่ 32/2551 ลงวันที่ 1 พฤศจิกายน 2551 โดยให้ระบุข้อความว่า “ถ้าให้นายกร รับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ทางราชการ” ให้ถูกต้องต่อไป

ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

พ.ศ. ๒๕๔๗

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๗

เป็นปีที่ ๕๙ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ

ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากร
ทางการศึกษา

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอม
ของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและ
บุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗”

มาตรา ๒^๑ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุ
เบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. ๒๕๒๓

(๒) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

(๓) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๘

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับการบรรจุ
และแต่งตั้งตามพระราชบัญญัตินี้ให้รับราชการโดยได้รับเงินเดือนจากเงินงบประมาณแผ่นดิน งบประมาณ
ที่จ่ายในลักษณะเงินเดือนในกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงวัฒนธรรม
หรือกระทรวงอื่นที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

“ข้าราชการครู” หมายความว่า ผู้ที่ประกอบวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการ
เรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาของรัฐ

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๑/ตอนพิเศษ ๗๙ ก/หน้า ๒๒/๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๗

“คณาจารย์” หมายความว่า บุคลากรซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการสอนและการวิจัย ในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับปริญญาของรัฐ

“บุคลากรทางการศึกษา” หมายความว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษารวมทั้งผู้สนับสนุนการศึกษาซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ให้บริการ หรือปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศ การบริหารการศึกษา และปฏิบัติงานอื่นในหน่วยงานการศึกษา “วิชาชีพ” หมายความว่า วิชาชีพครู วิชาชีพบริหารการศึกษา และวิชาชีพบุคลากรทางการศึกษาอื่น

“เขตพื้นที่การศึกษา” หมายความว่า เขตพื้นที่การศึกษาตามประกาศกระทรวง

“หน่วยงานการศึกษา” หมายความว่า

- (๑) สถานศึกษา
- (๒) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- (๓) สำนักงานการศึกษานอกโรงเรียน
- (๔) แหล่งการเรียนรู้ตามประกาศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- (๕) หน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ

หรือตามประกาศกระทรวง หรือหน่วยงานที่คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กำหนด

“สถานศึกษา” หมายความว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ศูนย์การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย ศูนย์การเรียนรู้ วิทยาลัย วิทยาลัยชุมชน สถาบัน หรือสถานศึกษาที่เรียกชื่ออย่างอื่นของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติและตามประกาศกระทรวง

“ส่วนราชการ” หมายความว่า หน่วยงานของรัฐที่มีฐานะเป็นกรมหรือเทียบเท่ากรม

“หัวหน้าส่วนราชการ” หมายความว่า ปลัดกระทรวง เลขาธิการ อธิบดี หรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่า

“กระทรวง” หมายความว่า กระทรวงศึกษาธิการ

“รัฐมนตรีเจ้าสังกัด” หมายความว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงในกระทรวงที่มีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอยู่ในสังกัด

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ บรรดาคำว่า “ข้าราชการพลเรือน” ที่มีอยู่ในกฎหมาย ประกาศ ระเบียบ และข้อบังคับอื่นใด ให้มีความรวมถึงข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาด้วย เว้นแต่จะมีกฎหมาย ประกาศ ระเบียบ หรือข้อบังคับอื่นใดที่บัญญัติไว้สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยเฉพาะ

มาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ในกรณีที่มีปัญหาขัดแย้งหรือการที่จะต้องตีความในปัญหาเกี่ยวกับข้าราชการครู ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. ๒๕๒๓ และข้าราชการพลเรือนในสังกัดกระทรวงซึ่ง ตามพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้เป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ยกเว้นข้าราชการครู และข้าราชการพลเรือนสามัญในสังกัดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มหาวิทยาลัยราชภัฏ สถาบัน

เทคโนโลยีปัจจุบัน และเป็นกรณีที่พระราชบัญญัตินี้มีได้กำหนดให้คณะกรรมการบริหารงานบุคคล
ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาหรือองค์กรใดเป็นผู้กำหนดหรือวินิจฉัยชี้ขาด ให้เป็น
อำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีเป็นผู้กำหนดหรือวินิจฉัยชี้ขาด

หมวด ๑
คณะกรรมการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

มาตรา ๗ ให้มีคณะกรรมการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากร
ทางการศึกษาคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา” เรียกโดย
ย่อว่า “ก.ค.ศ.” ประกอบด้วย

(๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานกรรมการ

(๒) ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นรองประธานกรรมการ

(๓)^๑ กรรมการโดยตำแหน่งจำนวนแปดคน ได้แก่ ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและ
กีฬา ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม เลขาธิการ ก.พ. เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา เลขาธิการ ก.ค.ศ.
และเลขาธิการคุรุสภา

(๔)^๒ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนเก้าคนซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลที่มี
ความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์สูงทางด้านการศึกษา ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านกฎหมาย
ด้านการบริหารการจัดการภาครัฐ ด้านการบริหารองค์กร ด้านการศึกษาพิเศษ ด้านการบริหารธุรกิจ
หรือด้านเศรษฐศาสตร์ ด้านการผลิตและพัฒนาครู และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศหรือด้านการบริหาร
จัดการความรู้หรือด้านการวิจัยและประเมินผล ด้านละหนึ่งคน

(๕)^๓ กรรมการผู้แทนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งมาจากการเลือกตั้ง
จำนวนสิบสองคน ประกอบด้วย ผู้แทนผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและ
มัธยมศึกษาฝ่ายละหนึ่งคน ผู้แทนผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษาที่เรียกชื่ออย่างอื่น
ในหน่วยงานการศึกษาตามที่ ก.ค.ศ. กำหนดซึ่งสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษาฝ่ายละหนึ่งคน ผู้แทนข้าราชการครู
จำนวนห้าคน ซึ่งเลือกจากข้าราชการครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจำนวนสามคน ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐานในเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาจำนวนหนึ่งคน และข้าราชการครูสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการอาชีวศึกษาจำนวนหนึ่งคน ผู้แทนข้าราชการครูสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวง
ศึกษาธิการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา หรือ

^๑ มาตรา ๗ (๓) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

^๒ มาตรา ๗ (๔) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

^๓ มาตรา ๗ (๕) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
(ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓

สังกัดกระทรวงวัฒนธรรมจำนวนหนึ่งคนและผู้แทนบุคลากรทางการศึกษาอื่นสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษาฝ่ายละหนึ่งคน
 หลักเกณฑ์ และวิธีการได้มาของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตาม (๔) และกรรมการผู้แทน
 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตาม (๕) ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ.

ให้เลขาธิการ ก.ค.ศ. เป็นเลขานุการและให้เลขาธิการ ก.ค.ศ. แต่งตั้งข้าราชการใน
 สำนักงาน ก.ค.ศ. เป็นผู้ช่วยเลขานุการไม่เกินสองคน

มาตรา ๘ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม

ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์ และไม่เกินเจ็ดสิบปีบริบูรณ์
- (๓) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
- (๔) ไม่เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
- (๕) ไม่เป็นเจ้าหน้าที่ ที่ปรึกษา หรือผู้มีตำแหน่งบริหารในพรรคการเมือง
- (๖) เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับในเรื่องความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม และไม่เคยมีประวัติ

เสื่อมเสียทางจริยธรรม จรรยาบรรณ และการประกอบอาชีพ

มาตรา ๙ กรรมการผู้แทนผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องมี
 คุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

- (๑) มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ และไม่เคยถูกพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาต
 ประกอบวิชาชีพมาก่อน
- (๒) เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับในเรื่องความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม และไม่เคยมีประวัติ

เสื่อมเสียทางจริยธรรม จรรยาบรรณ และการประกอบอาชีพ

มาตรา ๑๐ กรรมการผู้แทนผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษาที่เรียกชื่อ
 อย่างเป็นทางการอื่นในหน่วยงานการศึกษา ตามที่ ก.ค.ศ. กำหนดต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

- (๑) มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ และไม่เคยถูกพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาต
 ประกอบวิชาชีพมาก่อน
- (๒) มีประสบการณ์ด้านการบริหารในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้บริหาร
 สถานศึกษาที่เรียกชื่ออย่างอื่นในหน่วยงานการศึกษาเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี

- (๓) เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับในเรื่องความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม และไม่เคยมีประวัติ

เสื่อมเสียทางจริยธรรม จรรยาบรรณ และการประกอบอาชีพ

มาตรา ๑๑ กรรมการผู้แทนข้าราชการครูต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

- (๑) มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ และไม่เคยถูกพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาต
 ประกอบวิชาชีพมาก่อน
- (๒) มีประสบการณ์ด้านปฏิบัติการสอนในวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าครูชำนาญการหรือ

เทียบเท่าหรือมีประสบการณ์การสอนเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบห้าปี

(ก) เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับในเรื่องความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม และไม่เคยมีประวัติเสื่อมเสียทางจริยธรรม จรรยาบรรณ และการประกอบอาชีพ

มาตรา ๑๒ กรรมการผู้แทนบุคลากรทางการศึกษาอื่นต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

- (๑) มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี
- (๒) มีประสบการณ์ด้านสนับสนุนการศึกษาซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ให้บริการ หรือปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศ การบริหารการศึกษา และปฏิบัติงานอื่นในหน่วยงานการศึกษา เป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบห้าปี

(ก) เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับในเรื่องความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม และไม่เคยมีประวัติเสื่อมเสียทางจริยธรรม จรรยาบรรณ และการประกอบอาชีพ

มาตรา ๑๓ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และกรรมการผู้แทนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับแต่งตั้งหรือเลือกตั้งใหม่ได้อีก แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินกว่าสองวาระมิได้

ถ้ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิหรือกรรมการผู้แทนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาว่างลงให้ดำเนินการแต่งตั้งหรือเลือกตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างภายในหกสิบวัน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในมาตรา ๗ วรรคสอง เว้นแต่การดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้นั้นเหลือไม่ถึงเก้าสิบวันจะไม่ดำเนินการแต่งตั้งหรือเลือกตั้งกรรมการแทนก็ได้ และให้กรรมการซึ่งแทนกรรมการในตำแหน่งที่ว่างลงมีวาระอยู่ในตำแหน่งเท่ากับระยะเวลาที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน ในระหว่างที่ยังมิได้ดำเนินการให้มีกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างลงตามวรรคสอง และยังมีกรรมการที่เหลืออยู่เกินกึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมด ให้กรรมการที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้

เมื่อครบกำหนดตามวาระในวรรคหนึ่ง หากยังไม่มีกรรมการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และเลือกตั้งกรรมการผู้แทนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาขึ้นใหม่ ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและกรรมการผู้แทนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งได้รับแต่งตั้งหรือเลือกตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

มาตรา ๑๔ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออกโดยยื่นหนังสือลาออกต่อประธานกรรมการ
- (๓) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๔) เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๕) ขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๘
- (๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิด

ที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

- (๗) คณะรัฐมนตรีมีมติให้ออก

มาตรา ๑๕ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้แทนข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออกโดยยื่นหนังสือลาออกต่อประธานกรรมการ

(๓) พ้นจากการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

(๔) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๙ มาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ หรือมาตรา ๑๒

(๕) ถูกถอดถอนโดยรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๕ ก.ค.ศ. ด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสาม ของจำนวนกรรมการทั้งหมด เมื่อปรากฏว่ามีความประพฤติไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ที่ส่งไปในทาง จุริตต่อหน้าที่ หรือมีเจตนากระทำการโดยไม่ถูกต้องหรือไม่ยุติธรรม หรือใช้อำนาจหน้าที่ที่ขัดต่อ กฎหมาย ทั้งนี้ ก่อนมีการถอดถอน ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนขึ้นสอบสวน

(๖)^๕ มิได้เป็นผู้ดำรงตำแหน่งหรือเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ผู้สอนในหน่วยงานการศึกษา หรือบุคลากรทางการศึกษาอื่นตามที่ตนได้รับเลือก

มาตรา ๑๖ การประชุม ก.ค.ศ. ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของ จำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการทำหน้าที่แทน ถ้าไม่มีรองประธานกรรมการหรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุม

ในการประชุมถ้ามีการพิจารณาเรื่องเกี่ยวกับตัวกรรมการผู้ใดโดยเฉพาะ หรือเมื่อมี กรณีเข้าข่ายที่กฎหมายกำหนดว่ากรรมการผู้นั้นมีส่วนได้เสีย กรรมการผู้นั้นไม่มีสิทธิเข้าประชุม การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีหนึ่งเสียง ในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียง ชี้ขาด

มาตรา ๑๗ ก.ค.ศ. มีอำนาจตั้งคณะอนุกรรมการวิสามัญ เรียกโดยย่อว่า “อ.ก.ค.ศ. วิสามัญ” เพื่อทำการใด ๆ แทน ก.ค.ศ. หรือทำหน้าที่เช่นเดียวกับคณะอนุกรรมการอื่นที่กำหนดตาม พระราชบัญญัตินี้ได้

ในกรณีที่ตั้ง อ.ก.ค.ศ. วิสามัญ เพื่อทำหน้าที่พิจารณาเรื่องการดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการ การอุทธรณ์และการร้องทุกข์ ให้ตั้งจากกรรมการ ก.ค.ศ. ที่เป็นกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อยสองคน และกรรมการ ก.ค.ศ. ที่เป็นผู้แทนข้าราชการครูและบุคลากรทางการ ศึกษา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนอนุกรรมการทั้งหมด และให้นำมาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๘^๖ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๗ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจะ เป็นกรรมการใน ก.ค.ศ. อนุกรรมการใน อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรืออนุกรรมการอื่นตาม พระราชบัญญัตินี้ในขณะเดียวกันมิได้ เว้นแต่การเป็นกรรมการหรืออนุกรรมการโดยตำแหน่ง

^๕ มาตรา ๑๕ (๖) เพิ่มโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา มาตรา ๑๙ ให้ ก.ค.ศ. มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๑) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายการผลิตและการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติ^๖

(๒) กำหนดนโยบาย วางแผน และกำหนดเกณฑ์อัตรากำลังของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งให้ความเห็นชอบจำนวนและอัตราตำแหน่งของหน่วยงานการศึกษา

(๓) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีในกรณีที่ค่าครองชีพเปลี่ยนแปลงไปมาก หรือการจัดสวัสดิการหรือประโยชน์เกื้อกูลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ยังไม่เหมาะสมเพื่อให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาในอันที่จะปรับปรุงเงินเดือน เงินวิทยฐานะ เงินประจำตำแหน่ง เงินเพิ่มค่าครองชีพ สวัสดิการ หรือประโยชน์เกื้อกูลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เหมาะสม

(๔) ออกกฎ ก.ค.ศ. ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กฎ ก.ค.ศ. เมื่อได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีและประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

(๕) พิจารณาวินิจฉัยตีความปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากการใช้บังคับพระราชบัญญัติ^๖ เมื่อ ก.ค.ศ. มีมติเป็นประการใดแล้วให้หน่วยงานการศึกษาปฏิบัติตามนั้น

(๖) พัฒนาหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรฐานการบริหารงานบุคคล รวมทั้งการพิทักษ์ระบบคุณธรรมของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

(๗) กำหนดวิธีการและเงื่อนไขการจ้างเพื่อบรรจุและแต่งตั้งบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งครูและบุคลากรทางการศึกษาในหน่วยงานการศึกษา รวมทั้งกำหนดอัตราเงินเดือนหรือค่าตอบแทน

(๘) ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนา การเสริมสร้างขวัญกำลังใจ และการยกย่องเชิดชูเกียรติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

(๙) ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์เกื้อกูลอื่นแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

(๑๐) พิจารณาตั้ง อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา และคณะอนุกรรมการอื่นเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่ ก.ค.ศ. มอบหมาย

(๑๑) ส่งเสริม สนับสนุน ประสานงาน ให้คำปรึกษา แนะนำและชี้แจงด้านการบริหารงานบุคคลแก่หน่วยงานการศึกษา

(๑๒) กำหนดมาตรฐาน พิจารณา และให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการ การอุทธรณ์และการร้องทุกข์ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ^๖

(๑๓) กำกับ ดูแล ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อรักษาความเป็นธรรมและมาตรฐานด้านการบริหารงานบุคคล ตรวจสอบและปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ^๖ ในการนี้ให้มีอำนาจเรียกเอกสารและหลักฐานจากหน่วยงานการศึกษาให้ผู้แทนของหน่วยงานการศึกษา ข้าราชการ หรือบุคคลใด มาชี้แจงข้อเท็จจริง และให้มีอำนาจออกระเบียบข้อบังคับ รวมทั้งให้ส่วนราชการ หน่วยงานการศึกษา

^๖ มาตรา ๑๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

ข้าราชการหรือบุคคลใดรายงานเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ไปยัง ก.ค.ศ.

(๑๔)^๗ ในกรณีที่ปรากฏว่าส่วนราชการ หน่วยงานการศึกษา อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา คณะอนุกรรมการหรือผู้มีหน้าที่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือปฏิบัติการโดยไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสม หรือปฏิบัติการโดยขัดหรือแย้งกับกฎหมาย กฎ ก.ค.ศ. ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด ให้ ก.ค.ศ. มีอำนาจยับยั้งการปฏิบัติการดังกล่าวไว้เป็นการชั่วคราว เมื่อ ก.ค.ศ. มีมติเป็นประการใดแล้ว ให้ส่วนราชการหน่วยงานการศึกษา อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา คณะอนุกรรมการหรือผู้มีหน้าที่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ปฏิบัติไปตามนั้น

(๑๕) พิจารณารับรองคุณวุฒิของผู้ได้รับปริญญา ประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือคุณวุฒิอย่างอื่นเพื่อประโยชน์ในการบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และการกำหนดอัตราเงินเดือนหรือค่าตอบแทนที่ควรได้รับ

(๑๖) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในเรื่องการปฏิบัติการต่าง ๆ ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

(๑๗) พิจารณาจัดระบบทะเบียนประวัติและแก้ไขทะเบียนประวัติเกี่ยวกับวัน เดือน ปีเกิด และควบคุมการเกษียณอายุของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

(๑๘) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามกฎหมายอื่น

มาตรา ๒๐ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน ก.ค.ศ.” โดยมีเลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เรียกโดยย่อว่า “เลขาธิการ ก.ค.ศ.” ซึ่งมีฐานะเป็นอธิบดีเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและบริหารราชการของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

สำนักงาน ก.ค.ศ. มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานในหน้าที่ของ ก.ค.ศ.
- (๒) วิเคราะห์และวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและการจัดระบบบริหารราชการในหน่วยงานการศึกษา
- (๓) ศึกษา วิเคราะห์เกี่ยวกับมาตรฐาน หลักเกณฑ์และวิธีการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- (๔) พัฒนาระบบข้อมูล และจัดทำแผนกำลังคนสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- (๕) ศึกษา วิเคราะห์ เสนอแนะนโยบาย ประสานงานและดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- (๖) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และบริหารเงินทุน ตลอดจนสวัสดิการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- (๗) กำกับ ติดตาม และตรวจสอบการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ของหน่วยงานการศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา

^๗ มาตรา ๑๙ (๑๔) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

(๘) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเสนอ ก.ค.ศ. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๙) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ กฎหมายอื่น หรือตามที่ ก.ค.ศ. มอบหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๒๑^๕ (ยกเลิก) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๒๒^๕ การประชุมของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา ให้นำความในมาตรา ๑๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๒๓ ให้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณากำหนดนโยบายการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งการกำหนดจำนวนและอัตราตำแหน่งและเลื่อนอัตรากำลังให้สอดคล้องกับนโยบาย การบริหารงานบุคคล ระเบียบ หลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๒) พิจารณาให้ความเห็นชอบการบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๓) ให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการพิจารณาความดีความชอบของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา และข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๔) พิจารณาเกี่ยวกับเรื่องการดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๕) ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนา การเสริมสร้างขวัญกำลังใจ การปกป้องคุ้มครองระบบคุณธรรม การจัดสวัสดิการ และการยกย่องเชิดชูเกียรติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๖) กำกับ ดูแล ติดตามและประเมินผลการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๗) จัดทำและพัฒนาฐานข้อมูลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๘) จัดทำรายงานประจำปีที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาเพื่อเสนอ ก.ค.ศ. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๙) พิจารณาให้ความเห็นชอบเรื่องการบริหารงานบุคคลในเขตพื้นที่การศึกษาที่ไม่อยู่ในอำนาจและหน้าที่ของผู้บริหารของหน่วยงานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^๕ มาตรา ๒๑ ยกเลิกโดยผลของคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๐/๒๕๕๙ เรื่อง การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค

^๕ มาตรา ๒๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๑๐) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ กฎหมายอื่น หรือตามที่ ก.ค.ศ. มอบหมาย

มาตรา ๒๔ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้บริหารราชการ ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา และมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) รับผิดชอบในการปฏิบัติงานราชการที่เป็นอำนาจและหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ. เขต พื้นที่การศึกษาและตามที่ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่ศึกษามอบหมาย

(๒) เสนอแนะการบรรจุและแต่งตั้ง และการบริหารงานบุคคลในเรื่องอื่นที่อยู่ใน อำนาจและหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา

(๓) พิจารณาเสนอความดีความชอบของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ในหน่วยงานการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา และข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

(๔) จัดทำแผนและส่งเสริมการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในหน่วยงานการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(๕) จัดทำทะเบียนประวัติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่ การศึกษา

(๖) จัดทำมาตรฐานคุณภาพงาน กำหนดภาระงานขั้นต่ำ และเกณฑ์การประเมินผลงาน สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

(๗) ประเมินคุณภาพการบริหารงานบุคคลและจัดทำรายงานการบริหารงานบุคคล เสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาเพื่อเสนอ ก.ค.ศ. ต่อไป

(๘) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ กฎหมายอื่น หรือตามที่ ก.ค.ศ. มอบหมาย

มาตรา ๒๕ ในส่วนราชการอื่นนอกจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ ก.ค.ศ. ตั้ง อ.ก.ค.ศ. เพื่อทำหน้าที่บริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในส่วนราชการนั้น ทั้งนี้ การตั้ง การพ้นจากตำแหน่งและขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด

บรรดาบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้หรือในกฎหมายอื่นที่อ้างถึง อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่ การศึกษาให้หมายถึง อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้งตามวรรคหนึ่งด้วย เว้นแต่ ก.ค.ศ. จะกำหนดเป็นอย่างอื่น ให้นำบทบัญญัติในวรรคหนึ่งและวรรคสอง มาใช้บังคับกับหน่วยงานการศึกษาอื่นใด ที่จำเป็นต้องมี อ.ก.ค.ศ. ของหน่วยงานการศึกษานั้นโดยเฉพาะด้วย

ในกรณีที่ส่วนราชการตามวรรคหนึ่งมิใช่ส่วนราชการในกระทรวง ให้ ก.ค.ศ. มีอำนาจ กำหนดหลักเกณฑ์การบริหารงานบุคคลเพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิบัติราชการของข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษาในส่วนราชการนั้น

มาตรา ๒๖ ให้คณะกรรมการสถานศึกษา มีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงาน บุคคลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ดังต่อไปนี้

(๑) กำกับ ดูแลการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการตามที่ ก.ค.ศ. และ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษากำหนด

(๒) เสนอความต้องการจำนวนและอัตราตำแหน่งของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาเพื่อเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณา

(๓) ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาต่อผู้บริหารสถานศึกษา

(๔) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ กฎหมายอื่น หรือตามที่ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่ศึกษามอบหมาย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ให้นำความในมาตรา ๑๖ มาใช้บังคับแก่คณะกรรมการสถานศึกษา โดยอนุโลม

มาตรา ๒๗ ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา และมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ควบคุม ดูแลให้การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสอดคล้องกับนโยบาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการตามที่ ก.ค.ศ. และ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษากำหนด

(๒) พิจารณาเสนอความดีความชอบของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา

(๓) ส่งเสริม สนับสนุนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

(๔) จัดทำมาตรฐาน ภาระงานสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา

(๕) ประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา

(๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ กฎหมายอื่นหรือตามที่ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาหรือคณะกรรมการสถานศึกษามอบหมาย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๒๘ ให้ผู้บริหารหน่วยงานการศึกษาที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด เป็นผู้บังคับบัญชาและบริหารหน่วยงาน และให้นำมาตรา ๒๗ มาใช้บังคับแก่ผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวโดยอนุโลม

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

หมวด ๒

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานบททั่วไปการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๒๙ การดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยยึดถือระบบคุณธรรม ความเสมอภาคระหว่างบุคคล และหลักการได้รับการปฏิบัติและการคุ้มครองสิทธิอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันในเรื่องอื่น ๆ จะกระทำมิได้

มาตรา ๓๐ ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยสภาครูและบุคลากรทางการศึกษาสำหรับการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ซึ่งจะเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ต้องมีคุณสมบัติทั่วไป ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์
- (๓) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
- (๔) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น
- (๕) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือเป็นโรคตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ.
- (๖) ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักราชการ ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่น หรือถูกสั่งพัก หรือเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎหมายองค์การวิชาชีพนั้น ๆ
- (๗) ไม่เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดีสำหรับการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา
- (๘) ไม่เป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง
- (๙) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๑๐) ไม่เป็นผู้เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (๑๑) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากรัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือองค์การระหว่างประเทศ
- (๑๒) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกเพราะกระทำผิดวินัยตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่น
- (๑๓) ไม่เป็นผู้เคยกระทำการทุจริตในการสอบเข้ารับราชการหรือเข้าปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ

มาตรา ๓๑ อัตราเงินเดือน เงินวิทยฐานะ และเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยเงินเดือน เงินวิทยฐานะ และเงินประจำตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

อัตราเงินเดือน เงินประจำตำแหน่งสำหรับบุคลากรทางการศึกษาตามมาตรา ๓๘ ค. (๒) ให้นำบัญชีอัตราเงินเดือน และเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการพลเรือนมาใช้บังคับโดยอนุโลม
เงินวิทยฐานะและเงินประจำตำแหน่งไม่ถือเป็นเงินเดือน

มาตรา ๓๒ เพื่อประโยชน์ในการออมทรัพย์ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะรัฐมนตรีอาจวางระเบียบและวิธีการให้กระทรวงการคลังหักเงินเดือนของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นเงินสะสมก็ได้ โดยคิดดอกเบี้ยเงินสะสมนั้นให้อัตราไม่ต่ำกว่าดอกเบี้ยเงินฝากประจำของธนาคารพาณิชย์

เงินสะสมและดอกเบี้ยนี้จะจ่ายคืนหรือให้กู้ยืมเพื่อดำเนินการตามโครงการสวัสดิการสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามระเบียบที่กระทรวงกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๓๓ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอาจได้รับเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษตามระเบียบที่ ก.ค.ศ. กำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๓๔ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อาจได้รับเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวตามภาวะเศรษฐกิจ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๓๕ วันเวลาทำงาน วันหยุดราชการตามประเพณี วันหยุดราชการประจำปี และการลาหยุดราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นไปตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด ในกรณี ก.ค.ศ. ยังมีได้กำหนดให้นำหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวที่ใช้กับข้าราชการพลเรือน มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๖ เครื่องแบบของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและระเบียบการแต่งเครื่องแบบให้เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบว่าด้วยการนั้น

มาตรา ๓๗ บำเหน็จบำนาญข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

หมวด ๓

การกำหนดตำแหน่ง

วิทยฐานะ และการให้ได้รับเงินเดือน เงินวิทยฐานะ และเงินประจำตำแหน่ง

มาตรา ๓๘ ตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามี ๓ ประเภท ดังนี้ ก. ตำแหน่งซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้สอนในหน่วยงานการศึกษา ได้แก่ ตำแหน่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ครูผู้ช่วย

(๒) ครู

(๓) อาจารย์

(๔) ผู้ช่วยศาสตราจารย์

(๕) รองศาสตราจารย์

(๖) ศาสตราจารย์

ตำแหน่งใน (๑) และ (๒) จะมีในหน่วยงานการศึกษาใดก็ได้ ส่วนตำแหน่งใน (๓) ถึง (๖) ให้มีในหน่วยงานการศึกษาที่สอนระดับปริญญา

ข.^{๑๐} ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษา ได้แก่ ตำแหน่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) รองผู้อำนวยการสถานศึกษา
- (๒) ผู้อำนวยการสถานศึกษา
- (๓) รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- (๔) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- (๕) ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด

ตำแหน่งผู้บริหารใน (๑) และ (๒) ให้มีในสถานศึกษาและหน่วยงานการศึกษาตามประกาศกระทรวง ตำแหน่งผู้บริหารใน (๓) และ (๔) ให้มีในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ตำแหน่งผู้บริหารในหน่วยงานการศึกษาที่สอนระดับปริญญา การกำหนดระดับตำแหน่ง การให้ได้รับเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง ให้นำกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษามาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่ ก.ค.ศ. จะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

ค. ตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาอื่น มีดังต่อไปนี้

- (๑) ศึกษานิเทศก์
- (๒) ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด หรือตำแหน่งของข้าราชการที่ ก.ค.ศ. นำมาใช้กำหนดให้เป็นตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติ^{๑๑}

การกำหนดระดับตำแหน่ง และการให้ได้รับเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาอื่นตาม ค. (๒) ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. โดยให้นำกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดตำแหน่ง และการให้ได้รับเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการพลเรือนสามัญมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๙ ให้ตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาดังต่อไปนี้ เป็นตำแหน่งที่มีวิทยฐานะ ได้แก่

ก. ตำแหน่งครู มีวิทยฐานะ ดังต่อไปนี้

- (๑) ครูชำนาญการ
- (๒) ครูชำนาญการพิเศษ
- (๓) ครูเชี่ยวชาญ
- (๔) ครูเชี่ยวชาญพิเศษ

ข. ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา มีวิทยฐานะ ดังต่อไปนี้

- (๑) รองผู้อำนวยการชำนาญการ
- (๒) รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
- (๓) รองผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
- (๔) ผู้อำนวยการชำนาญการ
- (๕) ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ

^{๑๐} มาตรา ๓๘ ข แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

(๖) ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ

(๗) ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญพิเศษ

ค. ตำแหน่งผู้บริหารการศึกษา มีวิทยฐานะ ดังต่อไปนี้

(๑) รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชำนาญการพิเศษ

(๒) รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชี่ยวชาญ

(๓) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชี่ยวชาญ

(๔) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชี่ยวชาญพิเศษ

ง. ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ มีวิทยฐานะ ดังต่อไปนี้

(๑) ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ

(๒) ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ

(๓) ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ

(๔) ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญพิเศษ

จ. ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามที่ ก.ค.ศ. กำหนดให้มีวิทยฐานะ

มาตรา ๔๐^{๑๑} ให้ตำแหน่งคณาจารย์ดังต่อไปนี้ เป็นตำแหน่งทางวิชาการ

(ก) อาจารย์

(ข) ผู้ช่วยศาสตราจารย์

(ค) รองศาสตราจารย์

(ง) ศาสตราจารย์

การกำหนดระดับตำแหน่ง และการให้ได้รับเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง ให้นำกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษามาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๔๑ ตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จะมีในหน่วยงานการศึกษาใดจำนวนเท่าใด และต้องใช้คุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งอย่างไร ให้เป็นไปตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด

มาตรา ๔๒ ให้ ก.ค.ศ. จัดทำมาตรฐานตำแหน่ง มาตรฐานวิทยฐานะและมาตรฐานตำแหน่งทางวิชาการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาไว้เป็นบรรทัดฐานทุกตำแหน่งทุกวิทยฐานะเพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงมาตรฐานวิชาชีพ คุณวุฒิการศึกษา การอบรม ประสบการณ์ ระยะเวลาการปฏิบัติงาน คุณภาพการปฏิบัติงาน หรือผลงานที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ ในการจัดทำมาตรฐานตำแหน่งทุกตำแหน่ง ให้จำแนกตำแหน่งเป็นประเภทและสายงานตามลักษณะงาน และจัดตำแหน่งในประเภทและสายงานที่มีลักษณะงานอย่างเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันให้อยู่ในตำแหน่งประเภทหรือสายงานเดียวกัน หรือโดยประมาณเป็นกลุ่มเดียวกัน โดยแสดงชื่อตำแหน่งหน้าที่และความรับผิดชอบของตำแหน่ง ลักษณะงานที่ปฏิบัติ และคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งของผู้ที่ดำรงตำแหน่งนั้น

^{๑๑} มาตรา ๔๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๔๓ ให้ ก.ค.ศ. หรือผู้ที่ ก.ค.ศ. มอบหมายตรวจสอบการกำหนดตำแหน่ง และการใช้ตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เหมาะสม ในกรณีที่ลักษณะหน้าที่และความรับผิดชอบ ปริมาณงาน คุณภาพงานของตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งใด ที่ ก.ค.ศ. กำหนดเปลี่ยนแปลงไป ให้ ก.ค.ศ. หรือผู้ที่ ก.ค.ศ. มอบหมาย พิจารณาปรับปรุงการกำหนดตำแหน่งนั้นใหม่ให้เหมาะสมตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

มาตรา ๔๔ ให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับเงินเดือน เงินวิทยฐานะ และเงินประจำตำแหน่งตามกฎหมายว่าด้วยเงินเดือน เงินวิทยฐานะ และเงินประจำตำแหน่ง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ใดจะได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งใด วิทยฐานะใด จะได้รับเงินเดือนอย่างไร ตาม มาตรา ๓๑ ให้เป็นไปตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด โดยให้ได้รับเงินเดือนในขั้นต่ำของอันดับ ในกรณีที่จะให้ ได้รับเงินเดือนสูงกว่าหรือต่ำกว่าขั้นต่ำหรือสูงกว่าขั้นสูงของอันดับ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และ วิธีการที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ.

หมวด ๔
การบรรจุและการแต่งตั้ง

มาตรา ๔๕ การบรรจุบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งใด ให้บรรจุและแต่งตั้งจากผู้สอบแข่งขันได้สำหรับตำแหน่งนั้น โดยบรรจุ และแต่งตั้งตามลำดับที่ในบัญชีผู้สอบแข่งขันได้

ความในวรรคหนึ่งมิให้นำมาใช้บังคับสำหรับการบรรจุและแต่งตั้งบุคคลเข้ารับราชการ ตามมาตรา ๕๐ มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๒ มาตรา ๕๘ มาตรา ๖๔ มาตรา ๖๕ มาตรา ๖๖ และมาตรา ๖๗

มาตรา ๔๖ ผู้สมัครสอบแข่งขันเพื่อบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษาตำแหน่งใด ต้องมีคุณสมบัติทั่วไปไปตามมาตรา ๓๐ และต้องมีคุณสมบัติเฉพาะสำหรับ ตำแหน่งตามมาตรฐานตำแหน่งนั้นตามมาตรา ๔๒

สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๓๐ (๔) และ (๘) ให้มีสิทธิสมัครสอบแข่งขันได้ แต่จะมีสิทธิได้รับการบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการตามที่สอบแข่งขันได้ก็ต่อเมื่อพ้นจากตำแหน่งนั้น แล้ว

มาตรา ๔๗ ให้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา เป็นผู้ดำเนินการสอบแข่งขันเพื่อบรรจุ และแต่งตั้งบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

ในกรณีที่หน่วยงานการศึกษาใดมีความพร้อมตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด ให้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษามอบให้หน่วยงานการศึกษานั้นเป็นผู้ดำเนินการสอบแข่งขัน

หลักสูตร วิธีการสอบแข่งขัน และวิธีดำเนินการที่เกี่ยวกับการสอบแข่งขัน ตลอดจนเกณฑ์ตัดสินการขึ้นบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ การนำรายชื่อผู้สอบแข่งขันได้ในบัญชีหนึ่งไปขึ้นบัญชีเป็นผู้สอบแข่งขันได้ในบัญชีอื่น และการยกเลิกบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ ให้เป็นไปตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด

มาตรา ๔๘ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานการศึกษาอาจรับสมัครสอบแข่งขันเฉพาะบุคคลที่มีคุณสมบัติพิเศษในสาขาวิชาใดก็ได้ ทั้งนี้ ผู้สมัครสอบแข่งขันต้องมีคุณสมบัติพิเศษในสาขาวิชานั้น ๆ ตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด

มาตรา ๔๙ ผู้ได้รับการบรรจุและแต่งตั้งเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๕๐ มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๘ มาตรา ๖๔ มาตรา ๖๕ มาตรา ๖๖ และมาตรา ๖๗ หากภายหลังปรากฏว่าผู้นั้นขาดคุณสมบัติทั่วไป หรือขาดคุณสมบัติตามมาตรฐานตำแหน่งตามมาตรา ๔๒ หรือขาดคุณสมบัติพิเศษตามมาตรา ๔๘ อยู่ก่อนก็ดี หรือมีกรณีต้องหายก่อนและภายหลังปรากฏว่าเป็นผู้ขาดคุณสมบัติเนื่องจากกรณีต้องหานั้นก็ดี ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ สั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการโดยพลัน แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนถึงการใดที่ผู้นั้นได้ปฏิบัติไปตามอำนาจและหน้าที่และการรับเงินเดือนหรือผลประโยชน์อื่นใดที่ได้รับหรือมีสิทธิจะได้รับจากทางราชการก่อนมีคำสั่งให้ออกจากราชการนั้น และถ้าการเข้ารับราชการเป็นไปโดยสุจริตแล้ว ให้ถือว่าเป็นการสั่งให้ออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุสุดเหตุตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

มาตรา ๕๐ ในกรณีที่มีความจำเป็นหรือมีเหตุพิเศษที่ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาไม่สามารถดำเนินการสอบแข่งขันได้ หรือการสอบแข่งขันอาจทำให้ไม่ได้บุคคลต้องตามประสงค์ของทางราชการ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาอาจคัดเลือกบุคคลเพื่อบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยวิธีอื่นได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

มาตรา ๕๑ หน่วยงานการศึกษาใดมีเหตุผลและความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อประโยชน์แก่ราชการที่จะต้องบรรจุและแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีความรู้ ความสามารถ มีความชำนาญหรือเชี่ยวชาญระดับสูงเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้หน่วยงานการศึกษาดำเนินการขอความเห็นชอบจาก อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา ก่อนแล้วให้ขออนุมัติจาก ก.ค.ศ. เมื่อ ก.ค.ศ. ได้พิจารณาอนุมัติให้สั่งบรรจุและแต่งตั้งในตำแหน่งใด วิทยฐานะใด และกำหนดเงินเดือนที่จะให้ได้รับแล้ว ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ สั่งบรรจุและแต่งตั้งได้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

มาตรา ๕๒ นอกจากการบรรจุและแต่งตั้งเพื่อให้บุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาแล้ว ก.ค.ศ. อาจกำหนดให้ตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาบางตำแหน่งเป็นสัญญาจ้างปฏิบัติงานรายปีหรือโดยมีกำหนดเวลาตามระเบียบที่ ก.ค.ศ. กำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง หรือเป็นพนักงานราชการ โดยไม่ต้องเป็นข้าราชการก็ได้

ในกรณีที่ผู้ได้รับการบรรจุและแต่งตั้งตามวรรคหนึ่งเป็นบุคคลภายนอก และ ก.ค.ศ. กำหนดให้มีสถานภาพเป็นข้าราชการ ให้ผู้นั้นมีสิทธิหน้าที่และได้รับสิทธิประโยชน์อื่น ๆ เช่นเดียวกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามพระราชบัญญัตินี้ในระหว่างสัญญาจ้าง เว้นแต่สัญญาจ้างนั้นจะได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น หรือกำหนดยกเว้นเป็นกรณีเฉพาะไว้

ให้นำบทบัญญัติในเรื่องคุณสมบัติทั่วไป คุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่ง การสรรหา และการบรรจุและแต่งตั้งของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามาใช้บังคับกับผู้ดำรงตำแหน่งตามเงื่อนไขในวรรคหนึ่งหรือวรรคสองโดยอนุโลม ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในระเบียบ ก.ค.ศ.

มาตรา ๕๓ ภายใต้บังคับมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๕๐ มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๘ มาตรา ๖๔ มาตรา ๖๕ มาตรา ๖๖ และมาตรา ๖๗ การบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้มีอำนาจดังต่อไปนี้เป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง

(๑) การบรรจุและแต่งตั้งตำแหน่งซึ่งมีวิทยฐานะเชี่ยวชาญพิเศษ เมื่อได้รับอนุมัติจาก ก.ค.ศ. แล้ว ให้ผู้บังคับบัญชาสูงสุดของส่วนราชการที่ผู้นั้นสังกัดอยู่เป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดนำเสนอนายกรัฐมนตรีเพื่อนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

(๒)^{๑๒} การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชำนาญการพิเศษ ตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชี่ยวชาญ ตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชี่ยวชาญ ให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งโดยอนุมัติ ก.ค.ศ.

(๓)^{๑๓} การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสถานศึกษา ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา ตำแหน่งผู้บริหารที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามมาตรา ๓๘ ข. (๕) ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ ตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาอื่นตามมาตรา ๓๘ ค. (๒) ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตำแหน่งซึ่งมีวิทยฐานะชำนาญการ ตำแหน่งซึ่งมีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ และตำแหน่งซึ่งมีวิทยฐานะเชี่ยวชาญ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งโดยอนุมัติ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา

(๔) การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครูผู้ช่วย ตำแหน่งครู และตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาอื่นตามมาตรา ๓๘ ค. (๒) ในสถานศึกษา ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง โดยอนุมัติ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา

(๕) การบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งมิได้อยู่ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ให้ผู้บังคับบัญชาสูงสุดของส่วนราชการที่ผู้นั้นสังกัดอยู่เป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งโดยอนุมัติ ก.ค.ศ. หรือ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. มอบหมาย เว้นแต่ตำแหน่งซึ่งมีวิทยฐานะเชี่ยวชาญพิเศษให้ดำเนินการตาม (๑) โดยอนุโลม

^{๑๒} มาตรา ๕๓ (๒) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

^{๑๓} มาตรา ๕๓ (๓) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

(๖)^{๑๔} การบรรจุและแต่งตั้งตำแหน่งอาจารย์ ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ตำแหน่งรองศาสตราจารย์ และตำแหน่งศาสตราจารย์ ตามมาตรา ๓๘ ก. (๓) ถึง (๖) ให้นำกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษามาใช้บังคับโดยอนุโลมโดยให้สภาสถาบันอุดมศึกษาทำหน้าที่แทน ก.ค.ศ. หรือ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง แล้วแต่กรณี เว้นแต่ ก.ค.ศ. จะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

ให้มีคณะกรรมการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามวรรคหนึ่ง (๒) ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานกรรมการ เลขาธิการสภาการศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา เลขาธิการคุรุสภา เป็นกรรมการ และเลขาธิการ ก.ค.ศ. เป็นกรรมการและเลขานุการทำหน้าที่คัดเลือกบุคคลที่สมควรได้รับการบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามจำนวนเขตพื้นที่การศึกษา

คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการคัดเลือก ให้เป็นไปตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด

บรรดาบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ที่บัญญัติถึงผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ให้หมายถึงผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามวรรคหนึ่ง (๑) หรือผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งตามวรรคหนึ่ง (๒) (๓) (๔) (๕) หรือ (๖) แล้วแต่กรณี

มาตรา ๕๔ การให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะใด และการเลื่อนเป็นวิทยฐานะใดต้องเป็นไปตามมาตรฐานวิทยฐานะตามมาตรา ๔๒ ซึ่งผ่านการประเมิน ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความประพฤติด้านวินัย คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ ประสบการณ์ คุณภาพ การปฏิบัติงาน ความชำนาญ ความเชี่ยวชาญ ผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ในด้านการเรียนการสอน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

มาตรา ๕๕ ให้มีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะสำหรับตำแหน่งที่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเป็นระยะ ๆ เพื่อดำรงไว้ซึ่งความรู้ ความสามารถ ความชำนาญการ หรือความเชี่ยวชาญในตำแหน่งและวิทยฐานะที่ได้รับการบรรจุและแต่งตั้ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

กรณีที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดไม่ผ่านการประเมินผลการปฏิบัติงานตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด ให้ดำเนินการตามความเหมาะสม ดังต่อไปนี้

(๑) ให้มีการพัฒนาข้าราชการผู้นั้นให้สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล เพื่อให้สามารถผ่านการประเมินผลการปฏิบัติงานได้

(๒) ให้ดำเนินการในมาตรการเกี่ยวกับการเลื่อนเงินเดือนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามมาตรา ๗๓ หรือลดเงินประจำตำแหน่ง หรือเงินวิทยฐานะ แล้วแต่กรณี

(๓) ในกรณีที่ผู้ใดไม่สามารถปฏิบัติราชการให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในระดับที่กำหนด ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ สั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการตามมาตรา ๑๑๐ (๖)

การดำเนินการตามวรรคสองให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด [คำว่า “เงินเดือน” แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๗ แห่งคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๑๖/๒๕๖๐ เรื่อง การบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา]

^{๑๔} มาตรา ๕๓ (๖) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๕๖ ผู้ใดได้รับการบรรจุและแต่งตั้งให้เข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๕๐ ให้ทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการในตำแหน่งนั้น แต่ถ้าผู้ใดได้รับการบรรจุและแต่งตั้งในตำแหน่งครูผู้ช่วย ให้ผู้นั้นเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มเป็นเวลาสองปีก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครู ทั้งนี้ การทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการและการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้ม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด^{๕๔}

ถ้าในระหว่างทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มแล้วแต่กรณี ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ พิจารณาเห็นว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดมีความประพฤติไม่ดีหรือไม่มีความรู้ หรือไม่มีความเหมาะสม หรือมีผลการประเมินทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มอยู่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด โดยไม่ควรให้รับราชการต่อไปก็ให้สั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการได้ ไม่ว่าจะครบกำหนดเวลาทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มหรือไม่ก็ตาม ถ้าพ้นกำหนดเวลาทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มดังกล่าวแล้ว และผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ พิจารณาเห็นว่า ควรให้ผู้นั้นรับราชการต่อไป ก็สั่งให้ผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหรือวิทยฐานะที่จะได้รับแต่งตั้งต่อไป และให้รายงานหัวหน้าส่วนราชการผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา แล้วแต่กรณี

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดซึ่งอยู่ในระหว่างทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้ม แล้วแต่กรณี ถูกสั่งให้ออกจากราชการเพื่อไปรับราชการตามมาตรา ๖๖ และต่อมาปรากฏว่าผู้นั้นมีกรณีจะต้องถูกสั่งให้ออกจากราชการตามวรรคสองหรือตามมาตราอื่น ก็ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ หรือผู้มีอำนาจตามมาตราอื่นนั้น แล้วแต่กรณี มีอำนาจเปลี่ยนแปลงคำสั่งให้ออกตามมาตรา ๖๖ เป็นให้ออกจากราชการตามวรรคสองหรือมาตราอื่นนั้นได้

ผู้อยู่ในระหว่างทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้ม ในตำแหน่งใดถ้าได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอื่นให้เริ่มทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มใหม่

ผู้อยู่ในระหว่างทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้ม ผู้ใดถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาหรือกระทำความผิดวินัย โดยมีมูลตามที่กล่าวหาว่าได้กระทำความผิดดังกล่าวให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการทางวินัยได้ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือเมื่อมีกรณีที่บุคคลดังกล่าวจะต้องออกจากราชการตามวรรคสองหรือวรรคสามหรือตามมาตราอื่น ก็ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ หรือผู้มีอำนาจตามมาตราอื่นนั้น สั่งลงโทษหรือสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการ แล้วแต่กรณี

ผู้ใดถูกสั่งให้ออกจากราชการตามวรรคสองหรือวรรคสาม หรือสั่งให้ออกจากราชการตามมาตราอื่นในระหว่างทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้ม ที่มีใช่เป็นการถูกลงโทษ ปลดออก หรือไล่ออก ให้ถือเสมือนว่าผู้นั้นไม่เคยเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนถึงการปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้ม หรือการรับเงินเดือนหรือผลประโยชน์อื่นใดที่ได้รับหรือมีสิทธิจะได้รับจากทาง

^{๕๔} มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

ราชการในระหว่างที่ผู้นั้นอยู่ในระหว่างทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือเตรียมความพร้อมและพัฒนา
อย่างเข้ม

มาตรา ๕๗ การเปลี่ยนตำแหน่ง การย้ายและการโอนของข้าราชการครูและ
บุคลากรทางการศึกษาให้เป็นไปตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดถูกพักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตาม
กฎหมายว่าด้วยสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้นั้นอาจถูกเปลี่ยนตำแหน่งหรือย้ายตามวรรคหนึ่งได้
เว้นแต่ถูกสั่งพักราชการ หรือถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน หรือถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
ในกรณีอื่นตามมาตรา ๑๑๙

มาตรา ๕๘ การโอนพนักงานส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารงาน
บุคคลส่วนท้องถิ่นที่มีใช้พนักงานวิสามัญ และการโอนข้าราชการอื่นที่มีใช้ข้าราชการครูและบุคลากร
ทางการศึกษาตามพระราชบัญญัตินี้ และมีใช้ข้าราชการการเมือง มาบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการ
ครูและบุคลากรทางการศึกษา อาจทำได้หากบุคคลนั้นสมัครใจ โดยให้ผู้นั้นมีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ของ
หน่วยงานการศึกษาที่ประสงค์จะรับโอนทำความตกลงกับผู้มีอำนาจสั่งบรรจุของส่วนราชการหรือ
หน่วยงานสังกัดเดิม แล้วเสนอเรื่องให้ ก.ค.ศ. หรือ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา แล้วแต่กรณี อนุมัติ
โดยให้คำนึงถึงประโยชน์ที่หน่วยงานการศึกษานั้นจะได้รับเป็นสำคัญ ทั้งนี้ จะบรรจุและแต่งตั้งให้มี
ตำแหน่งใด วิชยฐานะใด และให้ได้รับเงินเดือนเท่าใด ให้เป็นไปตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด แต่เงินเดือนที่
จะให้ได้รับต้องไม่สูงกว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณวุฒิ ความสามารถ ความชำนาญ
หรือความเชี่ยวชาญในระดับเดียวกัน เว้นแต่จะเป็นการโอนตามวรรคสอง

การโอนพนักงานส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารงานบุคคลส่วน
ท้องถิ่นและข้าราชการอื่น ซึ่งเป็นผู้สอบแข่งขันได้หรือผู้ได้รับคัดเลือกมา ให้บรรจุและแต่งตั้งเป็น
ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้ทำได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

เพื่อประโยชน์ในการนับเวลาราชการ ให้ถือเวลาราชการหรือเวลาทำงานของผู้ที่โอน
ตามมาตรา นี้ในขณะที่เป็นพนักงานส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารงานบุคคลส่วน
ท้องถิ่นหรือข้าราชการอื่น เป็นเวลาราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตาม
พระราชบัญญัตินี้

ให้ ก.ค.ศ. จัดทำมาตรฐานการเปรียบเทียบตำแหน่งระหว่างประเภทข้าราชการต่าง
สังกัดองค์กรกลางบริหารงานบุคคล เพื่อประโยชน์ในการบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็น
ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในตำแหน่งใด วิชยฐานะใด และจะให้ได้รับเงินเดือนเท่าใด
ทั้งนี้ เงินเดือนที่จะได้รับ จะต้องไม่สูงกว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณวุฒิ
ความสามารถ ความชำนาญ หรือความเชี่ยวชาญในระดับเดียวกัน เว้นแต่เป็นการโอนตามที่กำหนดใน
กฎ ก.ค.ศ.

มาตรา ๕๙ การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดไปดำรงตำแหน่ง
ในหน่วยงานการศึกษาอื่นภายในส่วนราชการหรือภายในเขตพื้นที่การศึกษาหรือต่างเขตพื้นที่
การศึกษาต้องได้รับอนุมัติจาก อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง ของผู้ประสงค์
ย้ายและผู้รับย้าย แล้วแต่กรณี และให้สถานศึกษาโดยคณะกรรมการสถานศึกษาเสนอความเห็น

ประกอบการพิจารณาของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง ด้วย และเมื่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง พิจารณาอนุมัติแล้ว ให้ผู้มีอำนาจตาม มาตรา ๕๓ สั่งบรรจุและแต่งตั้งผู้นั้นต่อไป^{๑๖}

การย้ายผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและรองผู้อำนวยการสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา ให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้สั่งย้ายโดยอนุมัติ ก.ค.ศ.^{๑๗}

การย้ายข้าราชการพลเรือนสามัญเพื่อไปบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็น ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องได้รับอนุมัติจาก ก.ค.ศ. แต่ถ้าเป็นการย้ายไปบรรจุและ แต่งตั้งในตำแหน่งซึ่ง ก.ค.ศ. ยังมีได้กำหนด จะกระทำได้เมื่อ ก.ค.ศ. กำหนดตำแหน่งแล้ว

หลักเกณฑ์และวิธีการย้ายตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้เป็นไปตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด

มาตรา ๖๐ ภายใต้บังคับตามมาตรา ๕๗ และมาตรา ๕๙ ให้ ก.ค.ศ. ดำเนินการให้ มีการสับเปลี่ยนหน้าที่หรือย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือตำแหน่งที่มีลักษณะบริหารตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด โดยยึดหลักการ ให้อยู่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งดังกล่าวได้ไม่เกินสี่ปี เว้นแต่มีเหตุผลและความจำเป็น เพื่อประโยชน์ของทางราชการจะให้ปฏิบัติหน้าที่ติดต่อกันได้คราวละหนึ่งปีแต่ต้องไม่เกิน หกปี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

มาตรา ๖๑ การเลื่อนตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาซึ่งเป็นตำแหน่งที่มีได้ กำหนดให้มีวิทยฐานะเพื่อให้ได้รับเงินเดือนในระดับที่สูงขึ้น ให้กระทำได้โดยการสอบแข่งขัน สอบคัดเลือก คัดเลือก หรือประเมินด้วยวิธีการอื่น

กรณีใดจะเลื่อนและแต่งตั้งจากผู้สอบแข่งขันได้ ผู้สอบคัดเลือกได้ ผู้ได้รับคัดเลือก หรือผู้ผ่านการประเมินด้วยวิธีการอื่น ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

การสอบแข่งขันให้เป็นไปตามมาตรา ๔๗ ส่วนการสอบคัดเลือกหรือการคัดเลือกให้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาหรือสถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการ หลักสูตรและวิธีดำเนินการเกี่ยวกับการ สอบคัดเลือก คุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครสอบคัดเลือกหรือผู้ซึ่งจะได้รับการคัดเลือก เกณฑ์การตัดสิน การขึ้นบัญชี การยกเลิกบัญชีผู้สอบได้ วิธีดำเนินการเกี่ยวกับการคัดเลือก หลักเกณฑ์และวิธีการ ประเมิน การประเมินผลการปฏิบัติงานหรือผลงานทางวิชาการ ให้เป็นไปตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด

มาตรา ๖๒ การแต่งตั้งบุคลากรทางการศึกษาตามมาตรา ๖๑ สำหรับผู้สอบแข่งขันได้ ให้แต่งตั้งตามลำดับที่ในบัญชีผู้สอบแข่งขันได้

สำหรับผู้สอบคัดเลือกได้หรือผู้ได้รับคัดเลือกให้แต่งตั้งได้ตามความเหมาะสม โดย คำนึงถึงความประพฤติด้านวินัย คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ ความชำนาญ ความเชี่ยวชาญ คุณภาพของผลงานที่ปฏิบัติและประวัติการรับราชการ

^{๑๖} มาตรา ๕๙ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

^{๑๗} มาตรา ๕๙ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๖๓ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดได้รับการแต่งตั้งให้เลื่อนตำแหน่งหรือเลื่อนวิทยฐานะ โดยไม่เข้าเกณฑ์มาตรฐานตำแหน่ง หรือมาตรฐานวิทยฐานะ หรือไม่ผ่านกระบวนการเลื่อนตำแหน่งหรือกระบวนการเลื่อนวิทยฐานะตามกฎหมาย หลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด หรือผู้ส่งส่งไม่ถูกต้องหรือไม่มีอำนาจสั่ง ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ สั่งให้ผู้นั้นกลับไปดำรงตำแหน่งหรือวิทยฐานะเดิมโดยพลัน ในกรณีเช่นนี้ไม่กระทบกระเทือนถึงการใดที่ผู้นั้นได้ปฏิบัติตามอำนาจและหน้าที่และการรับเงินเดือนหรือผลประโยชน์อื่นที่ได้รับไปแล้วหรือมีสิทธิจะได้รับจากทางราชการในระหว่างที่ได้รับการเลื่อนตำแหน่งหรือเลื่อนวิทยฐานะนั้น เว้นแต่ ก.ค.ศ.

จะอนุมัติให้เลื่อนตำแหน่งหรือเลื่อนวิทยฐานะในกรณีนั้นเป็นพิเศษเฉพาะราย ผู้ที่ถูกสั่งให้กลับไปดำรงตำแหน่งหรือวิทยฐานะเดิมตามวรรคหนึ่ง ให้ได้รับเงินเดือนที่พึงจะได้รับตามสถานะเดิมถ้าหากว่าผู้นั้นไม่ได้เลื่อนตำแหน่งหรือเลื่อนวิทยฐานะ รวมทั้งให้มีสิทธิได้รับการประเมินผลการปฏิบัติงานในรอบปีสำหรับตำแหน่งหรือวิทยฐานะเดิม และให้ถือว่าผู้นั้นไม่มีและไม่เคยมีสถานภาพอย่างใดที่ได้รับเลื่อนตำแหน่ง หรือเลื่อนวิทยฐานะนั้น

ในกรณีที่ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ไม่ดำเนินการตามวรรคหนึ่งให้ผู้บังคับบัญชาของผู้นั้นผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ระดับเหนือขึ้นไปมีอำนาจดำเนินการแทนได้

มาตรา ๖๔ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดออกจากราชการไปแล้ว และมีใช่เป็นการออกจากราชการในระหว่างทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ ถ้าสมัครเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและทางราชการประสงค์จะรับผู้นั้นเข้ารับราชการ ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ สั่งบรรจุและแต่งตั้งผู้นั้นเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยให้มีตำแหน่ง วิทยฐานะ และรับเงินเดือนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

มาตรา ๖๕ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีให้ออกจากราชการไปปฏิบัติงานใดและให้นับเวลาระหว่างนั้นสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญเหมือนเป็นเวลาราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ถ้าผู้นั้นกลับเข้ารับราชการภายในกำหนดเวลาที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติแต่ไม่เกินสี่ปีนับแต่วันไปปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ สั่งบรรจุและแต่งตั้งผู้นั้นเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยให้มีตำแหน่ง วิทยฐานะ และรับเงินเดือนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

มาตรา ๖๖ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดถูกสั่งให้ออกจากราชการเพื่อไปรับราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร เมื่อผู้นั้นพ้นจากราชการทหารโดยมิได้กระทำการใด ๆ ในระหว่างรับราชการทหารอันเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงหรือได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงและผู้นั้นไม่เป็นผู้ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๓๐ และไม่ได้ถูกสั่งเปลี่ยนแปลงคำสั่งตามมาตรา ๑๑๔ วรรคสอง เป็นให้ออกจากราชการตามมาตราอื่น หากประสงค์จะกลับเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาเดิม ให้ยื่นเรื่องขอกลับเข้ารับราชการภายในกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันพ้นจากราชการทหาร และให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ สั่งบรรจุและแต่งตั้งผู้นั้นเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยให้มีตำแหน่ง วิทยฐานะ และรับเงินเดือนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งได้รับบรรจุเข้ารับราชการตามวรรคหนึ่งให้มีสิทธิได้วันรับราชการก่อนถูกสั่งให้ออกจากราชการ รวมทั้งวันรับราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหารและวันรับราชการเมื่อได้รับบรรจุกลับเข้ารับราชการเป็นเวลาราชการติดต่อกันเพื่อประโยชน์ตามพระราชบัญญัตินี้และตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการเสมือนว่าผู้นั้นมิได้เคยถูกสั่งให้ออกจากราชการ

มาตรา ๖๗ พนักงานส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นที่ไม่ใช่พนักงานวิสามัญ หรือไม่ใช่ข้าราชการหรือพนักงานซึ่งออกจากราชการทดลองปฏิบัติงานหรือข้าราชการที่ไม่ใช่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและไม่ใช่ข้าราชการการเมือง ข้าราชการวิสามัญ หรือข้าราชการซึ่งออกจากราชการในระหว่างทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ ผู้ใดออกจากราชการหรือออกจากราชการไปแล้ว ถ้าสมัครเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและทางราชการประสงค์รับผู้นั้นเข้ารับราชการ ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ที่ประสงค์จะรับเข้ารับราชการเสนอเรื่องไปให้ ก.ค.ศ. หรือผู้ที่ ก.ค.ศ. มอบหมาย พิจารณานอมนัดในการนี้ให้ ก.ค.ศ. หรือผู้ที่ ก.ค.ศ. มอบหมาย พิจารณาโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่ทางราชการจะได้รับ ทั้งนี้ จะบรรจุและแต่งตั้งเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยให้มีตำแหน่งใด วิทยฐานะใด และจะให้ได้รับเงินเดือนเท่าใดให้ ก.ค.ศ. เป็นผู้พิจารณากำหนด แต่จะต้องไม่สูงกว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณวุฒิ ความสามารถและความชำนาญ หรือความเชี่ยวชาญในระดับเดียวกัน

เพื่อประโยชน์ในการนับเวลาราชการ ให้ถือเวลาราชการหรือเวลาทำงานของผู้เข้ารับราชการตามวรรคหนึ่ง ในขณะที่เป็นพนักงานส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นหรือในขณะที่เป็นข้าราชการตามกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการนั้น เป็นเวลาราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

มาตรา ๖๘ ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ถ้าตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตำแหน่งใดว่างลง หรือผู้ดำรงตำแหน่งไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ราชการได้ ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ สั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาไปรักษาการในตำแหน่งนั้นได้

ผู้รักษาการในตำแหน่งตามวรรคหนึ่งให้มีอำนาจและหน้าที่ตามตำแหน่งที่รักษาการนั้น ในกรณีที่มีกฎหมายอื่น กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรี มติคณะกรรมการตามกฎหมาย หรือมีคำสั่งของผู้บังคับบัญชา แต่งตั้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ เป็นกรรมการ หรือให้มีอำนาจและหน้าที่อย่างใดก็ให้ผู้รักษาการในตำแหน่งทำหน้าที่กรรมการ หรือมีอำนาจและหน้าที่อย่างนั้นในระหว่างรักษาการในตำแหน่งแล้วแต่กรณี

มาตรา ๖๙ ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ ก.ค.ศ. อาจเสนอแนะต่อหัวหน้าส่วนราชการ ให้สั่งให้ข้าราชการผู้ใดไปปฏิบัติราชการในหน่วยงานการศึกษาใดเป็นการชั่วคราวได้

สำหรับการสั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดไปปฏิบัติราชการ
ในหน่วยงานการศึกษาใดเป็นการชั่วคราวในเขตพื้นที่การศึกษา ให้เป็นอำนาจของผู้อำนวยการ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยอนุมัติ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา

มาตรา ๗๐ ในกรณีที่มีเหตุผลความจำเป็นหัวหน้าส่วนราชการหรือผู้อำนวยการ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีอำนาจสั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำส่วน
ราชการ หรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แล้วแต่กรณี เป็นการชั่วคราว โดยให้พ้นจากตำแหน่ง
หน้าที่เดิมได้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ.

การให้ได้รับเงินเดือน การแต่งตั้ง การเลื่อนเงินเดือน การดำเนินการทางวินัยและ
การออกจากราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตาม
หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ.

[คำว่า “เงินเดือน” แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๗ แห่งคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบ
แห่งชาติที่ ๑๖/๒๕๖๐ เรื่อง การบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา]

มาตรา ๗๑ ในกรณีที่มีเหตุผลความจำเป็น หัวหน้าส่วนราชการหรือผู้อำนวยการ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีอำนาจสั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาพ้นจากตำแหน่ง
หน้าที่และขาดจากอัตราเงินเดือนในตำแหน่งเดิม โดยให้ได้รับเงินเดือนในอัตรากำลังทดแทนที่ ก.ค.ศ.
กำหนดได้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ.

การให้พ้นจากตำแหน่ง การให้ได้รับเงินเดือน การแต่งตั้ง การเลื่อนเงินเดือน การ
ดำเนินการทางวินัย และการออกจากราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามวรรค
หนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ.

[คำว่า “เงินเดือน” แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๗ แห่งคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบ
แห่งชาติที่ ๑๖/๒๕๖๐ เรื่อง การบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา]

หมวด ๕

การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ

มาตรา ๗๒ ให้ผู้บังคับบัญชาที่มีหน้าที่ประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครู
และบุคลากรทางการศึกษา โดยยึดหลักการปฏิบัติตนที่เหมาะสมกับการเป็นข้าราชการครูและ
บุคลากรทางการศึกษาและปฏิบัติราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลมีผลงานเป็นที่
ประจักษ์ ถือว่าผู้นั้นมีความชอบสมควรได้รับบำเหน็จความชอบ ซึ่งอาจเป็นบันทึกคำชมเชย รางวัล
เครื่องเชิดชูเกียรติ หรือการเลื่อนเงินเดือน หรือการบริหารงานบุคคลในเรื่องอื่น ทั้งนี้ ให้เป็นไปตาม
หลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

[คำว่า “เงินเดือน” แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๗ แห่งคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบ
แห่งชาติที่ ๑๖/๒๕๖๐ เรื่อง การบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา]

มาตรา ๗๓ การเลื่อนเงินเดือนของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้ผู้บังคับบัญชาแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณา โดยการพิจารณาให้ยึดหลักคุณธรรม มีความเที่ยงธรรม เปิดเผย โปร่งใสและพิจารณาจากผลการปฏิบัติงานเป็นหลัก และความประพฤติในการรักษาวินัย คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ทั้งนี้ ภายใต้บังคับมาตรา ๗๔

การเลื่อนเงินเดือนตามวรรคหนึ่ง ให้พิจารณาผลการปฏิบัติงานที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนเป็นหลักตามแนวทางการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

หลักเกณฑ์และวิธีการเลื่อนเงินเดือนให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ.

ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาไม่ส่งเลื่อนเงินเดือนให้แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดให้ผู้บังคับบัญชาแจ้งให้ผู้นั้นทราบพร้อมเหตุผลที่ไม่เลื่อนเงินเดือน

การเลื่อนเงินเดือนของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเมื่อได้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามวรรคสามแล้ว ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ เป็นผู้ส่งเลื่อนเงินเดือน

[คำว่า “เงินเดือน” แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๗ แห่งคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๑๖/๒๕๖๐ เรื่อง การบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา]

มาตรา ๗๔ ให้ ก.ค.ศ. กำหนดเงินเดือนประสิทธิภาพของตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในตำแหน่งที่มีวิทยฐานะ เพื่อให้ปฏิบัติงานบังเกิดผลดีและมีความก้าวหน้า และได้มาตรฐานงานของทางราชการ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

[คำว่า “เงินเดือน” แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๗ แห่งคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๑๖/๒๕๖๐ เรื่อง การบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา]

มาตรา ๗๕ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีผลงานดีเด่นเป็นที่ประจักษ์ ให้กระทรวงเจ้าสังกัด ส่วนราชการและหน่วยงานการศึกษาดำเนินการยกย่องเชิดชูเกียรติตามควรแก่กรณี

เพื่อประโยชน์ในการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ก.ค.ศ. อาจกำหนดให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ที่มีผลงานหรือผลการปฏิบัติงานดีเด่นหรือผู้ที่ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติให้ได้รับเงินวิทยพัฒนาได้ ตามระเบียบที่ ก.ค.ศ. กำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๗๖ ให้ส่วนราชการและหน่วยงานการศึกษามีหน้าที่จัดสวัสดิการให้แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามความเหมาะสมกับฐานะทางสังคมและวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรา ๗๗ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดถึงแก่ความตายอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ให้จัดสวัสดิการแก่ครอบครัวตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการกฤษฎีกา

คณะกรรมการกฤษฎีกาอาจพิจารณาเลื่อนเงินเดือนให้แก่ผู้เป็นกรณีพิเศษ เพื่อประโยชน์ในการคำนวณบำเหน็จบำนาญก็ได้

[คำว่า “เงินเดือน” แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๗ แห่งคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบ
แห่งชาติที่ ๑๖/๒๕๖๐ เรื่อง การบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา]

มาตรา ๗๘ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ได้รับการบรรจุและแต่งตั้ง
ตามมาตรา ๔๕ หรือมาตรา ๕๐ ก่อนการมอบหมายหน้าที่ให้ปฏิบัติ ให้ผู้บังคับบัญชาแจ้งภาระงาน
มาตรฐานคุณภาพงาน มาตรฐานวิชาชีพ จรรยาบรรณวิชาชีพ เกณฑ์การประเมินผลงาน ระเบียบแบบแผน
หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติราชการ บทบาทหน้าที่ของข้าราชการในฐานะเป็นพลเมืองที่ดี ทั้งนี้ ตาม
หลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

มาตรา ๗๙ ให้ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาและ
มีหน้าที่พัฒนาผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดี คุณธรรม จริยธรรม และ
จรรยาบรรณวิชาชีพที่เหมาะสม ในอันที่จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ราชการเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล
และความก้าวหน้าแก่ราชการ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

มาตรา ๘๐ ให้มีการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนแต่งตั้ง
ให้ดำรงตำแหน่งบางตำแหน่งและบางวิทยฐานะ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดี คุณธรรม
จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพที่เหมาะสม ในอันที่จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ราชการเกิด
ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความก้าวหน้าแก่ราชการ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ.
กำหนด

มาตรา ๘๑ ให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุนผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา
โดยการให้ไปศึกษา ฝึกอบรม ดูงาน หรือปฏิบัติงานวิจัยและพัฒนาตามระเบียบที่ ก.ค.ศ. กำหนด

ในกรณีที่มีความจำเป็นหรือเป็นความต้องการของหน่วยงานเพื่อประโยชน์ต่อการ
พัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือวิชาชีพ หรือคุณวุฒิขาดแคลน ผู้บังคับบัญชาอาจส่งหรืออนุญาตให้
ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาไปศึกษา ฝึกอบรม หรือวิจัย โดยอนุมัติ ก.ค.ศ. หรือ
อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาที่ได้รับมอบหมาย โดยให้ถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และมีสิทธิได้
เลื่อนเงินเดือนในระหว่างลาไปศึกษา ฝึกอบรม หรือวิจัย แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ภายใต้บังคับมาตรา ๗๓
วรรคสาม

[คำว่า “เงินเดือน” แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๗ แห่งคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบ
แห่งชาติที่ ๑๖/๒๕๖๐ เรื่อง การบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา]

หมวด ๖

วินัยและการรักษาวินัย

มาตรา ๘๒ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องรักษาวินัยที่บัญญัติเป็น
ข้อห้ามและข้อปฏิบัติไว้ในหมวดนี้โดยเคร่งครัดอยู่เสมอ

มาตรา ๘๓ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องสนับสนุนการปกครอง
ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
ด้วยความบริสุทธิ์ใจและมีหน้าที่วางรากฐานให้เกิดระบอบการปกครองเช่นว่านั้น

มาตรา ๘๔ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เสมอภาค และเที่ยงธรรม มีความวิริยะ อุตสาหะ ขยันหมั่นเพียร ดูแลเอาใจใส่
รักษาประโยชน์ของทางราชการ และต้องปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพอย่าง
เคร่งครัด

ห้ามมิให้อาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยอำนาจและหน้าที่ราชการของตน ไม่ว่าจะโดย
ทางตรงหรือทางอ้อม หาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น

การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่น
ได้รับประโยชน์ที่มิควรได้ เป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรา ๘๕ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการ
ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการและหน่วยงานการศึกษา มติคณะรัฐมนตรี
หรือนโยบายของรัฐบาลโดยถือประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน และไม่ให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ
การปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทาง
ราชการและหน่วยงานการศึกษา มติคณะรัฐมนตรีหรือนโยบายของรัฐบาล ประมาทเลินเล่อ หรือขาด
การเอาใจใส่ระมัดระวังรักษาประโยชน์ของทางราชการ อันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ราชการ

อย่างร้ายแรงเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรา ๘๖ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องปฏิบัติตามคำสั่งของ
ผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ โดยไม่ขัดขืน
หรือหลีกเลี่ยงแต่ถ้าเห็นว่าการปฏิบัติตามคำสั่งนั้นจะทำให้เสียหายแก่ราชการ หรือจะเป็นการไม่รักษา
ประโยชน์ของทางราชการจะเสนอความเห็นเป็นหนังสือภายในเจ็ดวัน เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาทบทวน
คำสั่งนั้นก็ได้และเมื่อเสนอความเห็นแล้ว ถ้าผู้บังคับบัญชายืนยันเป็นหนังสือให้ปฏิบัติตามคำสั่งเดิม
ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาจะต้องปฏิบัติตาม

การขัดคำสั่งหรือหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งในหน้าที่
ราชการโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่าง
ร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรา ๘๗ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องตรงต่อเวลา อุทิศเวลา
ของตนให้แก่ทางราชการและผู้เรียน จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรมิได้
การละทิ้งหน้าที่หรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร เป็นเหตุให้
เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง หรือการละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันเป็นคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่า
สิบห้าวัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรหรือโดยมิพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบ
ของทางราชการเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรา ๘๘ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ชุมชน สังคม มีความสุภาพเรียบร้อย รักษาความสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูลต่อผู้เรียนและระหว่างข้าราชการด้วยกันหรือร่วมปฏิบัติราชการ ต้อนรับ ให้ความสะดวก ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เรียนและประชาชนผู้มาติดต่อราชการ

การกลั่นแกล้ง ดูหมิ่นเหยียดหยาม กดขี่ หรือข่มเหงผู้เรียน หรือประชาชนผู้มาติดต่อราชการอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรา ๘๙ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องไม่กลั่นแกล้ง กล่าวหาหรือร้องเรียนผู้อื่นโดยปราศจากความเป็นจริง

การกระทำตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรงเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรา ๙๐ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องไม่กระทำการหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาประโยชน์อันอาจทำให้เสื่อมเสียความเที่ยงธรรมหรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ในตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

การกระทำตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นการกระทำโดยมีความมุ่งหมายจะให้เป็นการซื้อขายหรือให้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหรือวิทยฐานะใดโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือเป็นการกระทำอันมีลักษณะเป็นการให้ หรือได้มาซึ่งทรัพย์สินหรือสิทธิประโยชน์อื่น เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับการบรรจุและแต่งตั้งโดยมิชอบหรือเสื่อมเสียความเที่ยงธรรม เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรา ๙๑ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องไม่คัดลอกหรือลอกเลียนผลงานทางวิชาการของผู้อื่นโดยมิชอบ หรือนำเอาผลงานทางวิชาการของผู้อื่น หรือจ้าง วาน ใช้ผู้อื่นทำผลงานทางวิชาการเพื่อไปใช้ในการเสนอขอปรับปรุงการกำหนดตำแหน่ง การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนวิทยฐานะหรือการให้ได้รับเงินเดือนในระดับที่สูงขึ้น การฝ่าฝืนหลักการดังกล่าวนี้ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ร่วมดำเนินการคัดลอกหรือลอกเลียนผลงานของผู้อื่นโดยมิชอบ หรือรับจัดทำผลงานทางวิชาการไม่ว่าจะมีค่าตอบแทนหรือไม่ เพื่อให้ผู้อื่นนำผลงานนั้นไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรา ๙๒ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องไม่เป็นการจัดการหรือผู้จัดการ หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกันนั้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท

มาตรา ๙๓ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องวางตนเป็นกลางทางการเมืองในการปฏิบัติหน้าที่ และในการปฏิบัติภารกิจที่เกี่ยวข้องกับประชาชน โดยต้องไม่อาศัยอำนาจและหน้าที่ราชการของตนแสดงการฝักใฝ่ ส่งเสริม เกื้อกูล สนับสนุนบุคคล กลุ่มบุคคล หรือพรรคการเมืองใด

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการดำเนินการใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการทุจริตโดยการซื้อสิทธิหรือขายเสียงในการเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภา สมาชิกสภา

ท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือการเลือกตั้งอื่นที่มีลักษณะเป็นการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งจะต้องไม่ให้การส่งเสริม สนับสนุน หรือชักจูงให้ผู้อื่นกระทำการในลักษณะเดียวกัน การดำเนินการที่ฝ่าฝืนหลักการดังกล่าวนี้ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรา ๙๔ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องรักษาชื่อเสียงของตนและรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย โดยไม่กระทำการใด ๆ อันได้ชื่อว่า เป็นผู้ประพฤติชั่ว

การกระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุก หรือโทษที่หนักกว่าจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก หรือได้รับโทษที่หนักกว่าจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ หรือกระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เสพยาเสพติดหรือสนับสนุนให้ผู้อื่นเสพยาเสพติด เล่นการพนันเป็นอาชญา หรือกระทำการล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เรียนหรือนักศึกษาไม่ว่าจะอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของตนหรือไม่ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรา ๙๕ ให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่เสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา มีวินัย ป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำความผิดวินัย และดำเนินการทางวินัยแก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาซึ่งมีกรณีอันมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัย

การเสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัย ให้กระทำโดยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี การฝึกอบรม การสร้างขวัญและกำลังใจ การจูงใจ หรือการอื่นใดในอันที่จะเสริมสร้างและพัฒนาเจตคติ จิตสำนึก และพฤติกรรมของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาให้เป็นไปในทางที่มีวินัย

การป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำความผิดวินัยให้กระทำโดยการเอาใจใส่สังเกตการณ์และขจัดเหตุที่อาจก่อให้เกิดการกระทำความผิดวินัย ในเรื่องอันอยู่ในวิสัยที่จะดำเนินการป้องกันตามควรแก่กรณีได้

เมื่อปรากฏกรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดกระทำความผิดวินัยโดยมีพยานหลักฐานในเบื้องต้นอยู่แล้ว ให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการทางวินัยทันที

เมื่อมีการกล่าวหาโดยปรากฏตัวผู้กล่าวหาหรือกรณีเป็นที่สงสัยว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดกระทำความผิดวินัยโดยยังไม่มีพยานหลักฐาน ให้ผู้บังคับบัญชาสืบสวนหรือพิจารณาในเบื้องต้นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยหรือไม่ ถ้าเห็นว่ากรณีไม่มีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยจึงจะยุติเรื่องได้ ถ้าเห็นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยก็ให้ดำเนินการทางวินัยทันที

การดำเนินการทางวินัยแก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาซึ่งมีกรณีอันมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยให้ดำเนินการตามที่บัญญัติไว้ในหมวด ๗

ผู้บังคับบัญชาผู้ใดละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรานี้และตามหมวด ๗ หรือมีพฤติกรรมปกป้อง ช่วยเหลือเพื่อมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาถูกลงโทษทางวินัย หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวโดยไม่สุจริตให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัย

มาตรา ๙๖ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดฝ่าฝืนข้อห้ามหรือไม่ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติทางวินัยตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ ผู้นั้นเป็นผู้กระทำผิดวินัย จักต้องได้รับโทษทางวินัย เว้นแต่มีเหตุอันควรงดโทษตามที่บัญญัติไว้ในหมวด ๗

โทษทางวินัยมี ๕ สถาน คือ

(๑) ภาคทัณฑ์

(๒) ตัดเงินเดือน

(๓) ลดเงินเดือน

(๔) ปลดออก

(๕) ไล่ออก

ผู้ใดถูกลงโทษปลดออก ให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญเสมือนว่าเป็นผู้ลาออกจากราชการ

[คำว่า “เงินเดือน” แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๗ แห่งคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๑๖/๒๕๖๐ เรื่อง การบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา]

มาตรา ๙๗ การลงโทษข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ทำเป็นคำสั่งวิธีการออกคำสั่งเกี่ยวกับการลงโทษให้เป็นไปตามระเบียบของ ก.ค.ศ. ผู้สั่งลงโทษต้องสั่งลงโทษให้เหมาะสมกับความผิดและมีให้เป็นไปโดยพยาบาท โดยอคติหรือโดยโทสะจริต หรือลงโทษผู้ที่ไม่มีความผิด ในคำสั่งลงโทษให้แสดงว่าผู้ถูกลงโทษกระทำผิดวินัยในกรณีใด ตามมาตราใด และมีเหตุผลอย่างไรในการกำหนดสถานโทษเช่นนั้น

หมวด ๗

การดำเนินการทางวินัย

มาตรา ๙๘ การดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งมีกรณีอันมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย ให้ผู้บังคับบัญชาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน เพื่อดำเนินการสอบสวนให้ได้ความจริงและความยุติธรรมโดยมิชักช้า และในการสอบสวนจะต้องแจ้งข้อกล่าวหา และสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ โดยระบุหรือไม่ระบุข้อพยานก็ได้ เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหามีโอกาสชี้แจงและนำสืบแก้ข้อกล่าวหา

การสอบสวนกรณีที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงให้ผู้มีอำนาจตาม มาตรา ๕๓ เป็นผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน และต้องมีกรณีอันมีมูลว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงเท่านั้น เว้นแต่กรณีที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากระทำผิดวินัยร่วมกัน และในจำนวนผู้ถูกกล่าวหาดังกล่าวผู้มีอำนาจตาม มาตรา ๕๓ ของผู้ถูกกล่าวหาผู้หนึ่งผู้ใดเป็นผู้บังคับบัญชาที่มีลำดับชั้นสูงกว่าผู้มีอำนาจตาม มาตรา ๕๓ ของผู้ถูกกล่าวหาผู้อื่น ก็ให้ผู้บังคับบัญชาในลำดับชั้นสูงกว่าดังกล่าวเป็นผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาทั้งหมด

ในกรณีที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต่างหน่วยงานการศึกษาหรือต่างเขตพื้นที่การศึกษา กระทำผิดวินัยร่วมกัน ให้ผู้มีอำนาจตาม มาตรา ๕๓ ของผู้ถูกกล่าวหาแต่ละราย ประสานการดำเนินการร่วมกันในการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

ในกรณีที่มีปัญหาหรือความเห็นขัดแย้งในการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามวรรคสาม ถ้าในระหว่างผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ในเขตพื้นที่การศึกษาเดียวกัน ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานั้นเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด ถ้าในระหว่างผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ต่างเขตพื้นที่การศึกษา ให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด ในกรณีต่างส่วนราชการ ให้รัฐมนตรีเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด รวมทั้งในกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็นเพื่อรักษาประโยชน์ของทางราชการ หรือจะทำให้การสอบสวนนั้นเสร็จไปโดยเร็วและยุติธรรมก็ให้ผู้มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดดังกล่าวมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนชั้นสอบสวนแทนได้

นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลหรือรัฐมนตรีเจ้าสังกัด มีอำนาจแต่งตั้ง

สำนักงานคณะกรรมการสอบสวนตามวรรคสองได้

หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการสอบสวนพิจารณาให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ

ก.ค.ศ.

ในกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. จะดำเนินการทางวินัย

โดยไม่สอบสวนก็ได้

มาตรา ๙๙ เมื่อได้ดำเนินการสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาตามมาตรา ๙๘ แล้ว ถ้าฟังได้ว่า

ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัย ให้ส่งยุติเรื่อง ถ้าฟังได้ว่ากระทำความผิดวินัยให้ดำเนินการตามมาตรา ๑๐๐ และในกรณีที่กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงต้องลงโทษปลดออก หรือไล่ออก ถ้ามีเหตุอันควรลดหย่อนผ่อนโทษ ห้ามมิให้ลดโทษต่ำกว่าปลดออก

มาตรา ๑๐๐ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดกระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรง

ให้ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือนหรือลดเงินเดือนตามควรแก่กรณีให้เหมาะสมกับความผิด ถ้ามีเหตุอันควรลดหย่อนจะนำมาประกอบการพิจารณาลดโทษก็ได้ แต่สำหรับการลงโทษภาคทัณฑ์ให้ใช้เฉพาะกรณีกระทำความผิดวินัยเล็กน้อย หรือมีเหตุอันควรลดหย่อนซึ่งยังไม่ถึงกับจะต้องถูกลงโทษตัดเงินเดือน

ในกรณีกระทำความผิดวินัยเล็กน้อยและมีเหตุอันควรลดโทษ จะงดโทษให้โดยให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือหรือว่ากล่าวตักเตือนก็ได้

การสั่งลงโทษตามวรรคหนึ่ง ผู้บังคับบัญชาใดจะมีอำนาจสั่งลงโทษผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาในสถานโทษใด ได้เพียงใด ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ.

ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนหรือผู้มีอำนาจสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนแล้วแต่กรณี เห็นว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง สมควรลงโทษปลดออกหรือไล่ออก ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) สำหรับตำแหน่งอธิการบดี ตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ตำแหน่งซึ่งมีวิทยฐานะเชี่ยวชาญพิเศษ ตำแหน่งศาสตราจารย์ และผู้ดำรงตำแหน่งใดหรือตำแหน่งซึ่งมีวิทยฐานะใดซึ่งกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงร่วมกันกับผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว หรือเป็นการดำเนินการของผู้บังคับบัญชาที่มีตำแหน่งเหนือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามวรรคหก หรือที่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีเจ้าสังกัดแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามมาตรา ๙๘ วรรคห้า ให้เสนอ ก.ค.ศ. พิจารณา

(๒) สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา นอกจาก (๑) ให้เสนอ อ.ก.ค.ศ.

เขตพื้นที่การศึกษาของผู้ถูกกล่าวหาพิจารณา

การดำเนินการตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสี่ ถ้าเป็นกรณีที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต่างหน่วยงานการศึกษาหรือเขตพื้นที่การศึกษากระทำผิดวินัยร่วมกัน และถ้าผู้มีอำนาจสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนหรือ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาของผู้ถูกกล่าวหาแต่ละรายที่สังกัดแล้วแต่กรณี มีความเห็นขัดแย้งกัน ถ้าเป็นความเห็นขัดแย้งระหว่างผู้มีอำนาจสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนในเขตพื้นที่การศึกษาเดียวกัน ให้นำเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณา ถ้าเป็นความเห็นขัดแย้งระหว่างผู้มีอำนาจสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน หรือ อ.ก.ค.ศ. ต่างเขตพื้นที่การศึกษา ให้นำเสนอ ก.ค.ศ. พิจารณา และเมื่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาหรือ ก.ค.ศ. มีมติเป็นประการใดแล้วให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ หรือผู้มีอำนาจสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนสั่งหรือปฏิบัติไปตามมตินั้น

ในกรณีที่ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕๘ วรรคสอง ให้ผู้บังคับบัญชาของผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ระดับเหนือขึ้นไป มีอำนาจดำเนินการตามมาตรา ๕๘ วรรคสองหรือมาตรานี้ได้

ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงในเรื่องที่ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาตามมาตรา ๑๑๐ (๔) หรือ มาตรา ๑๑๑ และคณะกรรมการสอบสวนตามมาตราดังกล่าวได้สอบสวนไว้แล้ว คณะกรรมการสอบสวนจะนำสำนวนการสอบสวนตามมาตราดังกล่าวมาใช้เป็นสำนวนการสอบสวน และทำความเข้าใจกับผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนโดยถือว่าได้มีการสอบสวนตามหมวดนี้แล้วก็ได้ แต่ทั้งนี้ ต้องแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบโดยจะระบุหรือไม่ระบุชื่อพยานก็ได้ และต้องให้ออกาสผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงและนำสืบแก้ข้อกล่าวหาได้ด้วย [คำว่า “เงินเดือน” แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๗ แห่งคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๑๖/๒๕๖๐ เรื่อง การบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา]

มาตรา ๑๐๑ ให้กรรมการสอบสวนเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และให้มีอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพียงเท่าที่เกี่ยวกับอำนาจและหน้าที่ของกรรมการสอบสวน และโดยเฉพาะให้มีอำนาจ ดังต่อไปนี้ด้วย คือ

(๑) เรียกให้กระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ หรือห้างหุ้นส่วนบริษัท ชี้แจงข้อเท็จจริง ส่งเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ส่งผู้แทนหรือบุคคลในสังกัดมาชี้แจง หรือให้ถ้อยคำเกี่ยวกับเรื่องที่สอบสวน

(๒) เรียกผู้ถูกกล่าวหาหรือบุคคลใด ๆ มาชี้แจง หรือให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งเอกสาร และหลักฐานเกี่ยวกับเรื่องที่สอบสวน

มาตรา ๑๐๒^{๑๕} ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดซึ่งออกจากราชการอันมิใช่เพราะเหตุตาย มีกรณีถูกกล่าวหาเป็นหนังสือก่อนออกจากราชการว่า ขณะรับราชการได้กระทำหรือละเว้นกระทำการใดอันเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ถ้าเป็นการกล่าวหาต่อ

^{๑๕} มาตรา ๑๐๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๒

ผู้บังคับบัญชาของผู้นั้นหรือต่อผู้มีหน้าที่สืบสวนสอบสวนหรือตรวจสอบตามกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการ หรือเป็นการกล่าวหาของผู้บังคับบัญชาของผู้นั้น หรือมีกรณีถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาคดีอาญาก่อนออกจากราชการว่า ในขณะที่รับราชการได้กระทำความผิดอาญาอันมิใช่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทที่ไม่เกี่ยวกับราชการหรือความผิดลหุโทษ ผู้มีอำนาจดำเนินการทางวินัยมีอำนาจดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณา ดำเนินการทางวินัย และสั่งลงโทษตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ต่อไปได้เสมือนว่าผู้นั้นยังมีได้ออกจากราชการ แต่ต้องสั่งลงโทษภายในสามปีนับแต่วันที่ผู้นั้นออกจากราชการ

กรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นการกล่าวหา หรือฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาคดีอาญาหลังจากที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดออกจากราชการแล้ว ให้ผู้มีอำนาจดำเนินการทางวินัยมีอำนาจดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณา ดำเนินการทางวินัย และสั่งลงโทษตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ต่อไปได้เสมือนว่าผู้นั้นยังมีได้ออกจากราชการ โดยต้องเริ่มดำเนินการสอบสวนภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้นั้นออกจากราชการ และต้องสั่งลงโทษภายในสามปีนับแต่วันที่ผู้นั้นออกจากราชการ สำหรับกรณีที่เป็นการฟ้องคดีอาญาที่ปรากฏชัดแจ้งตามมาตรา ๘๘ วรรคเจ็ด จะต้องสั่งลงโทษภายในสามปีนับแต่วันที่ผู้นั้นออกจากราชการ

ในกรณีที่ศาลปกครองมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เพิกถอนคำสั่งลงโทษ หรือองค์การพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยหรือองค์การตรวจสอบรายงานการดำเนินการทางวินัยมีคำวินิจฉัยถึงที่สุดหรือมีมติให้เพิกถอนคำสั่งลงโทษตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง เพราะเหตุกระบวนการดำเนินการทางวินัยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้ผู้มีอำนาจดำเนินการทางวินัยดำเนินการทางวินัยให้แล้วเสร็จภายในสองปีนับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด หรือมีคำวินิจฉัยถึงที่สุดหรือมีมติ แล้วแต่กรณี

การดำเนินการทางวินัยตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม ถ้าผลการสอบสวนพิจารณาปรากฏว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรงก็ให้งดโทษ

ความในมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนตามมาตรา ๑๐๓

มาตรา ๑๐๒/๑^๙ ในกรณีที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติหรือคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐมีมติชี้มูลความผิดข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดซึ่งออกจากราชการแล้ว การดำเนินการทางวินัยและสั่งลงโทษแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้นั้นให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตหรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แล้วแต่กรณี

การดำเนินการทางวินัยตามวรรคหนึ่ง หากปรากฏว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรงก็ให้งดโทษ

มาตรา ๑๐๓ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงจนถูกตั้งคณะกรรมการสอบสวน หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาคดีอาญาอันมิใช่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๘๘ วรรคสอง วรรคสี่ หรือวรรคห้า แล้วแต่กรณี มีอำนาจสั่งพักราชการหรือสั่งให้ออกจาก

^๙ มาตรา ๑๐๒/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๒

ราชการไว้ก่อนเพื่อรอฟังผลการสอบสวนพิจารณาได้ แต่ถ้าภายหลังปรากฏผลการสอบสวนพิจารณาว่าผู้นั้นมิได้กระทำความผิดหรือกระทำความผิดไม่ถึงกับจะถูกลงโทษปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ และไม่มีกรณีที่จะต้องออกจากราชการด้วยเหตุอื่น ก็ให้ผู้นั้นมีอำนาจดังกล่าวสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้ารับราชการในตำแหน่งและวิทยฐานะเดิม หรือตำแหน่งเดียวกับที่ผู้นั้นมีคุณสมบัติตรงตามคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งและวิทยฐานะนั้น ทั้งนี้ให้นำมาตรา ๑๐๐ วรรคหก มาใช้บังคับโดยอนุโลม

เมื่อได้มีการสั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดพักราชการหรือออกจากราชการไว้ก่อนตามวรรคหนึ่งแล้ว ภายหลังปรากฏว่าผู้นั้นมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงในกรณีอื่นอีก ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๙๘ วรรคสอง วรรคสี่ หรือวรรคห้า หรือมาตรา ๑๑๕ แล้วแต่กรณี มีอำนาจดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณาตามมาตรา ๙๕ และแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามมาตรา ๙๘ วรรคสอง ตลอดจนดำเนินการทางวินัยตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ต่อไปได้

ในกรณีที่สั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการไว้ก่อนกลับเข้ารับราชการ หรือสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการไว้ก่อนออกจากราชการด้วยเหตุอื่นที่มีใช่เป็นการลงโทษเพราะกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ก็ให้ผู้นั้นมีสถานภาพเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตลอดระยะเวลาระหว่างที่ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน เสมือนว่าผู้นั้นเป็นผู้ถูกสั่งพักราชการ

เงินเดือน เงินอื่นที่จ่ายเป็นรายเดือน และเงินช่วยเหลืออย่างอื่น และการจ่ายเงินดังกล่าวของผู้ถูกสั่งพักราชการและผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน ให้เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบว่าด้วยการนั้น สำหรับผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน ถ้าไม่มีกฎหมายหรือระเบียบดังกล่าวให้ถือเสมือนว่าผู้นั้นเป็นผู้ถูกสั่งพักราชการ

หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการสั่งพักราชการ การสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน ระยะเวลาให้พักราชการและให้ออกจากราชการไว้ก่อน และการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามผลการสอบสวนพิจารณาให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ.

มาตรา ๑๐๔ เมื่อผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการทางวินัยหรือดำเนินการสอบสวนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใด หรือสั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาออกจากราชการไปแล้ว ให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑)^{๒๐} การรายงานการดำเนินการทางวินัยไม่ร้ายแรงของผู้บังคับบัญชาตั้งแต่หัวหน้าส่วนราชการหรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลงมา เมื่อผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการทางวินัยแล้ว ให้รายงานไปยังหัวหน้าส่วนราชการหรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แล้วแต่กรณี และเมื่อหัวหน้าส่วนราชการหรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้รับรายงานแล้วเห็นว่าการยุติเรื่อง การงดโทษ หรือการสั่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม ก็ให้มีอำนาจสั่งงดโทษ ลดสถานโทษ เพิ่มสถานโทษ เปลี่ยนแปลงและแก้ไขข้อความในคำสั่งเดิม หรือดำเนินการอย่างใดเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณาให้ได้ความจริงและความยุติธรรมได้ตามควรแก่กรณี และหากเห็นว่ากรณีเป็นการกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ก็ให้มีอำนาจสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนได้หรือหากเห็นว่าเป็นกรณีที่ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตน ก็ให้แจ้งหรือรายงานไปยังผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจหน้าที่เพื่อดำเนินการตามควรแก่กรณีต่อไป เมื่อหัวหน้าส่วนราชการหรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้พิจารณาตามอำนาจหน้าที่แล้วให้เสนอหรือรายงาน อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา

^{๒๐} มาตรา ๑๐๔ (๑) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

พิจารณา เมื่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาได้พิจารณาแล้ว ให้รายงานไปยังหัวหน้าส่วนราชการ
พิจารณา แต่ในกรณีที่หัวหน้าส่วนราชการซึ่งได้รับรายงานมีความเห็นขัดแย้งกับมติ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่
การศึกษา ให้เสนอ ก.ค.ศ. พิจารณาต่อไป

(๒)^{๒๑} การรายงานการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรงของผู้บังคับบัญชาตั้งแต่
หัวหน้าส่วนราชการหรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลงมา เมื่อผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการ
ทางวินัยแล้ว ให้รายงานไปยังหัวหน้าส่วนราชการหรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
แล้วแต่กรณี และเมื่อหัวหน้าส่วนราชการหรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาตาม
อำนาจหน้าที่แล้ว ให้รายงาน อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา และ ก.ค.ศ. พิจารณาตามลำดับ

สำหรับการดำเนินการทางวินัยของผู้บังคับบัญชาที่มีตำแหน่งเหนือหัวหน้าส่วน
ราชการหรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นไป และมีใช่เป็นการดำเนินการตามมติของ
อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา ให้รายงาน ก.ค.ศ. พิจารณา

ในการดำเนินการตามมาตรา ๕๓ เมื่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ.
พิจารณา และมีมติเป็นประการใดแล้ว ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ หรือหัวหน้าส่วนราชการหรือ
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แล้วแต่กรณี สั่งหรือปฏิบัติไปตามนั้น

การรายงานตามมาตรา ๕๓ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.ค.ศ. กำหนด

มาตรา ๑๐๕ เมื่อผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการทางวินัย หรือสั่งให้ข้าราชการครูและ
บุคลากรทางการศึกษาออกจากราชการในเรื่องใดไปแล้ว ถ้า ก.ค.ศ. พิจารณาเห็นเป็นการสมควร
ให้สอบสวนใหม่หรือสอบสวนเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์แห่งความเป็นธรรม หรือเพื่อประโยชน์ในการ
ควบคุมดูแลให้หน่วยงานการศึกษาปฏิบัติตามหมวด ๖ และหมวดนี้โดยถูกต้องและเหมาะสมตาม
ความเป็นธรรม ก็ให้ ก.ค.ศ. มีอำนาจสอบสวนใหม่หรือสอบสวนเพิ่มเติมในเรื่องนั้นได้ตามความ
จำเป็น โดยจะสอบสวนเองหรือให้ อ.ก.ค.ศ. วิสามัญ หรือคณะกรรมการสอบสวนสอบสวนใหม่หรือ
สอบสวนเพิ่มเติมแทน หรือกำหนดประเด็นหรือข้อสำคัญที่ต้องการทราบส่งไปเพื่อให้คณะกรรมการ
สอบสวนที่ผู้บังคับบัญชาได้แต่งตั้งไว้เดิมทำการสอบสวนเพิ่มเติมได้

ในกรณีที่ ก.ค.ศ. ตั้ง อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเพื่อทำหน้าที่พิจารณาเรื่องการดำเนินการทาง
วินัยหรือการออกจากราชการแทน ก.ค.ศ. ให้ อ.ก.ค.ศ. วิสามัญนั้น มีอำนาจสอบสวนใหม่หรือ
สอบสวนเพิ่มเติมโดยจะสอบสวนเอง หรือแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนไปสอบสวนใหม่หรือ
สอบสวนเพิ่มเติมแทน และมีอำนาจกำหนดประเด็นหรือข้อสำคัญที่ต้องการทราบส่งไปให้ เพื่อให้
คณะกรรมการสอบสวนที่ผู้บังคับบัญชาได้แต่งตั้งไว้เดิมทำการสอบสวนเพิ่มเติมได้

ในการสอบสวนใหม่หรือสอบสวนเพิ่มเติม ถ้า ก.ค.ศ. หรือ อ.ก.ค.ศ. วิสามัญ
พิจารณาเห็นสมควรส่งประเด็นหรือข้อสำคัญใดที่ต้องการทราบไปสอบสวนพยานหลักฐานซึ่งอยู่ต่างท้องที่
หรือเขตพื้นที่การศึกษา ก็ให้ ก.ค.ศ. หรือ อ.ก.ค.ศ. วิสามัญ แล้วแต่กรณี มีอำนาจกำหนดประเด็น
หรือข้อสำคัญนั้นส่งไปเพื่อให้หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานการศึกษาในเขตพื้นที่
การศึกษานั้นทำการสอบสวนแทนได้

ในกรณีที่ ก.ค.ศ. หรือ อ.ก.ค.ศ. วิสามัญแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนให้สอบสวนใหม่
หรือสอบสวนเพิ่มเติม หรือส่งประเด็นหรือข้อสำคัญไปเพื่อให้คณะกรรมการสอบสวนหรือหัวหน้าส่วน

^{๒๑} มาตรา ๑๐๔ (๒) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากร
ทางการศึกษา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

ราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานการศึกษาดำเนินการตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง หรือวรรคสาม ในเรื่องเกี่ยวกับกรณีกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้นำหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการสอบสวนพิจารณาตามมาตรา ๕๘ วรรคหกมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในการดำเนินการตามมาตรานี้ ให้นำมาตรา ๑๐๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๐๖ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งโอนมาจากพนักงานส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น หรือข้าราชการอื่นตามมาตรา ๕๘ ผู้ใดมีกรณีกระทำผิดวินัยอยู่ก่อนวันโอนมาบรรจุ ให้ผู้บังคับบัญชาของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้นั้นดำเนินการทางวินัยตามหมวดนี้โดยอนุโลม แต่ถ้าเป็นเรื่องที่อยู่ระหว่างการสืบสวนหรือสอบสวนของทางผู้บังคับบัญชาเดิมก่อนวันโอน ก็ให้สืบสวนสอบสวนต่อไปจนเสร็จ แล้วส่งเรื่องไปให้ผู้บังคับบัญชาของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้นั้น พิจารณาดำเนินการต่อไปตามหมวดนี้โดยอนุโลม และในกรณีที่จะต้องส่งลงโทษทางวินัยให้ปรับบทความผิดและลงโทษตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น หรือกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการนั้นโดยอนุโลม

หมวด ๘

การออกจากราชการ

มาตรา ๑๐๗ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาออกจากราชการ เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) พ้นจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ
- (๓) ลาออกจากราชการและได้รับอนุญาตให้ลาออกหรือการลาออกมีผลตามมาตรา ๑๐๘
- (๔) ถูกสั่งให้ออกตามมาตรา ๔๙ มาตรา ๕๖ วรรคสอง วรรคสาม หรือวรรคห้า มาตรา ๑๐๓ มาตรา ๑๑๐ มาตรา ๑๑๑ มาตรา ๑๑๒ มาตรา ๑๑๓ มาตรา ๑๑๔ หรือมาตรา ๑๑๕
- (๕) ถูกสั่งลงโทษปลดออกหรือไล่ออก
- (๖) ถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ เว้นแต่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอื่น

ที่ไม่ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามมาตรา ๑๐๙

วันออกจากราชการตาม (๔) (๕) และ (๖) ให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.ค.ศ. วางไว้

การต่อเวลาราชการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ต้องออกจากราชการตาม (๒) รับราชการต่อไป จะกระทำมิได้

มาตรา ๑๐๘ นอกจากกรณีตามวรรคสี่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ใดประสงค์จะลาออกจากราชการให้ยื่นหนังสือขอลาออกต่อผู้บังคับบัญชา เพื่อให้ผู้มีอำนาจตาม มาตรา ๕๓ เป็นผู้พิจารณาอนุญาต

ในกรณีที่ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ พิจารณาเห็นว่าจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่ราชการ จะยับยั้งการอนุญาตให้ลาออกไว้เป็นเวลาไม่เกินเก้าสิบวันนับตั้งแต่วันขอลาออกก็ได้ แต่ต้องแจ้งการ

ยับยั้งการอนุญาตให้ลาออกพร้อมทั้งเหตุผลให้ผู้ขอลาออกทราบ และเมื่อครบกำหนดเวลาที่ยับยั้งแล้ว ให้การลาออกมีผลตั้งแต่วันที่ถัดจากวันครบกำหนดเวลาที่ยับยั้ง

ถ้าผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ไม่ได้อนุญาตให้ลาออกตามวรรคหนึ่งและไม่ได้ยับยั้ง การอนุญาตให้ลาออกตามวรรคสอง ให้การลาออกนั้นมีผลตั้งแต่วันที่ขอลาออก

ในกรณีที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดประสงค์จะลาออกจากราชการ เพื่อดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเพื่อสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกรัฐสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่นหรือการเลือกตั้งอื่นที่มีลักษณะเป็นการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ให้ยื่นหนังสือขอลาออกต่อผู้บังคับบัญชา และให้การลาออกมีผลนับตั้งแต่วันที่ผู้นั้นขอลาออก

หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการลาออก การพิจารณาอนุญาตให้ลาออก และการ ยับยั้งการอนุญาตให้ลาออกจากราชการตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสี่ให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.ค.ศ. กำหนด

มาตรา ๑๐๙ ภายใต้บังคับตามมาตรา ๑๑๙ เมื่อข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษาผู้ใดถูกสั่งเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ และไม่มีกรณีเป็นผู้ถูกสั่งให้ออกจาก ราชการตามมาตราอื่นตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าภายในสามสิบวันนับแต่วันที่หน่วยงานการศึกษาของ ผู้ถูกสั่งเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพปฏิบัติงานอยู่ได้รับหนังสือแจ้งการเพิกถอนใบอนุญาต ประกอบวิชาชีพมีตำแหน่งว่างหรือตำแหน่งอื่นที่ไม่ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ และ ผู้บังคับบัญชาหน่วยงานศึกษานั้นพิจารณาเห็นว่า ผู้นั้นมีความเหมาะสมที่จะบรรจุและแต่งตั้งให้ ดำรงตำแหน่งดังกล่าว และไม่เป็นผู้ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๓๐ และมาตรา ๔๒ ให้ผู้บังคับบัญชาซึ่ง เป็นผู้บริหารหน่วยงานศึกษานั้น ส่งเรื่องให้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาอนุมัติ และให้นำมาตรา ๕๗ วรรคหนึ่ง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่หน่วยงานการศึกษาตามวรรคหนึ่งไม่มีตำแหน่งว่างหรือตำแหน่งที่สามารถ ย้ายไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งได้ และผู้บังคับบัญชาหน่วยงานการศึกษาตามวรรคหนึ่งพิจารณาเห็นว่า ผู้นั้นมีความเหมาะสมที่จะได้รับการบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอื่นที่ไม่ต้องมีใบอนุญาต ประกอบวิชาชีพในหน่วยงานการศึกษาอื่น ถ้าภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ส่วนราชการหรือสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาได้รับเรื่องจากหน่วยงานการศึกษาตามวรรคหนึ่ง มีหน่วยงานการศึกษาอื่นที่มี ตำแหน่งว่าง หรือตำแหน่งที่สามารถย้ายไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งได้ และ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่ การศึกษาหรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี พิจารณาเห็นว่าผู้นั้นมีความเหมาะสมที่จะได้รับการแต่งตั้งให้ ดำรงตำแหน่งดังกล่าว ให้นำมาตรา ๕๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ภายในกำหนดเวลาสามสิบวันตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ถ้าหน่วยงานการศึกษา ใดไม่มีตำแหน่งว่างหรือตำแหน่งที่สามารถย้ายไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งได้ หรือ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่ การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณีไม่อนุมัติ ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ สั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการ โดยพลัน ทั้งนี้ ตามระเบียบว่าด้วยการออกจากราชการตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด

มาตรา ๑๑๐ ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ มีอำนาจสั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษาออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการได้ ในกรณีที่กฎหมายดังกล่าวบัญญัติให้ผู้ถูกสั่งให้ออกมีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญ แต่ในการสั่งให้ออก จากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุรับราชการนานจะต้องมีกรณีตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. ด้วย

และการสั่งให้ออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทน นอกจากทำได้ในกรณีที่บัญญัติไว้ในมาตราอื่นตามพระราชบัญญัตินี้และกรณีที่กฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการบัญญัติให้

ผู้ถูกสั่งให้ออกมีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนแล้ว ให้ทำได้ในกรณีต่อไปนี้ด้วย คือ
(๑) เมื่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดเจ็บป่วยไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ราชการของตนได้โดยสม่ำเสมอ ถ้าผู้มีอำนาจดังกล่าวเห็นสมควรให้ออกจากราชการแล้ว ให้สั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการได้

(๒) เมื่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดสมัครไปปฏิบัติงานใด ๆ ตามความประสงค์ของทางราชการ ให้ผู้มีอำนาจดังกล่าวสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการ

(๓) เมื่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๓๐ (๑) (๔) (๕) (๗) (๘) หรือ (๙) ให้ผู้มีอำนาจดังกล่าวสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการ

(๔) เมื่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดมีกรณีถูกกล่าวหาหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นผู้ขาดคุณสมบัติทั่วไปตามมาตรา ๓๐ (๓) และผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ เห็นว่ากรณีมีมูลก็ให้ผู้มีอำนาจดังกล่าวสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนโดยไม่ชักช้า และนำมาตรา ๑๑๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม ในกรณีที่ ก.ค.ศ. หรือ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษามีมติว่าผู้นั้นเป็นผู้ขาดคุณสมบัติทั่วไปตามมาตรา ๓๐ (๓) ก็ให้ผู้มีอำนาจดังกล่าวสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการ

(๕) เมื่อทางราชการเลิกหรือยุบตำแหน่งใด ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ สั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ดำรงตำแหน่งนั้นออกจากราชการได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

(๖) เมื่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดไม่สามารถปฏิบัติราชการให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลในระดับอันเป็นที่พอใจของทางราชการได้ ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ สั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ.

มาตรา ๑๑๑ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดมีกรณีถูกกล่าวหาหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ บกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ และผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ เห็นว่ากรณีมีมูล ถ้าให้ผู้นั้นรับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ราชการ ก็ให้ผู้มีอำนาจดังกล่าวสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนโดยไม่ชักช้า ในการสอบสวนนี้ต้องแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ โดยจะระบุหรือไม่ระบุชื่อพยานก็ได้และต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงและนำสืบแก้ข้อกล่าวหาได้ด้วย ทั้งนี้ ให้นำมาตรา ๙๘ วรรคสอง วรรคห้า และวรรคเจ็ด มาตรา ๑๐๐ วรรคสี่ และมาตรา ๑๐๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่ ก.ค.ศ. หรือ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษามีมติให้ผู้นั้นออกจากราชการ ก็ให้ผู้มีอำนาจดังกล่าวสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาได้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนขึ้นทำการสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาตามมาตรา ๙๘ ในเรื่องที่จะต้องสอบสวนตามวรรคหนึ่ง และคณะกรรมการสอบสวนตามมาตรา ๙๘ ได้สอบสวนไว้แล้ว ผู้มีอำนาจตามวรรคหนึ่งจะใช้สำนวนการสอบสวนนั้นพิจารณาดำเนินการโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามวรรคหนึ่งได้

มาตรา ๑๑๒ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดมีกรณีถูกตั้งกรรมการสอบสวนตามมาตรา ๙๘ วรรคสอง และกรรมการสอบสวนหรือผู้มีอำนาจตามมาตรา ๙๘ วรรคสอง วรรคสี่ หรือวรรคห้า หรือมาตรา ๑๐๔ (๑) แล้วแต่กรณี เห็นว่ากรณีมีเหตุอันควรสงสัยอย่างยิ่งว่า ผู้นั้นได้กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่การสอบสวนไม่ได้ความแน่ชัดพอที่จะสั่งให้ลงโทษวินัยอย่างร้ายแรง ถ้าให้รับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ราชการ ก็ให้ส่งเรื่องให้ ก.ค.ศ. หรือ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาแล้วแต่กรณี พิจารณาให้ออกจากราชการ ทั้งนี้ให้นำมาตรา ๑๐๐ วรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลมในกรณีที่ ก.ค.ศ. หรือ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา มีมติให้ผู้นั้นออกจากราชการ เพราะมีมลทินหรือมีหม่อมในกรณีที่ถูกละเลยสอบสวน ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ สั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

มาตรา ๑๑๓ เมื่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดต้องรับโทษจำคุก โดยคำสั่งของศาลหรือต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดที่ได้กระทำความประมาทหรือความผิดลหุโทษซึ่งยังไม่ถึงกับจะต้องถูกลงโทษปลดออก หรือไล่ออก ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ จะสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการก็ได้

มาตรา ๑๑๔ เมื่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดไปรับราชการทหาร ตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ สั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการ ผู้ใดถูกสั่งให้ออกจากราชการตามวรรคหนึ่ง และต่อมาปรากฏว่าผู้นั้นมีกรณีที่จะต้องถูกสั่งให้ออกจากราชการตามมาตราอื่นอยู่ก่อนไปรับราชการทหาร ก็ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ มีอำนาจเปลี่ยนแปลงคำสั่งให้ออกจากราชการตามวรรคหนึ่ง เป็นให้ออกจากราชการตามมาตราอื่นนั้นได้

มาตรา ๑๑๕ ในกรณีที่ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามหมวดนี้ หรือตามมาตรา ๔๙ หรือมาตรา ๕๖ วรรคสอง วรรคสาม หรือวรรคห้า ให้ผู้บังคับบัญชาที่มีตำแหน่งเหนือขึ้นไปของผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งดังกล่าวมีอำนาจดำเนินการตามหมวดนี้ หรือตามมาตรา ๔๙ หรือมาตรา ๕๖ วรรคสอง วรรคสาม หรือวรรคห้า แล้วแต่กรณี ได้

มาตรา ๑๑๖ ในกรณีที่หัวหน้าส่วนราชการ หรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาได้รับรายงานตามมาตรา ๑๐๔ (๑) หรือ (๒) แล้ว เห็นสมควรให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดออกจากราชการตามมาตรา ๑๑๐ (๔) หรือมาตรา ๑๑๑ ก็ให้หัวหน้าส่วนราชการ หรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการตามมาตรา ๑๑๐ (๔) หรือมาตรา ๑๑๑ แต่ถ้าเป็นกรณีที่ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามมาตราดังกล่าว หรือมาตรา ๙๘ วรรคสอง กรณีความผิดวินัยอย่างร้ายแรงไว้แล้ว ให้ส่งเรื่องให้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี พิจารณา

ในกรณีที่จำเป็นต้องสั่งให้ผู้นั้นถูกสั่งให้ออกจากราชการกลับเข้ารับราชการให้นำมาตรา ๑๐๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

เมื่อผู้บังคับบัญชาได้สั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาออกจากราชการ หรือดำเนินการตามมาตรา ๑๑๐ (๔) หรือมาตรา ๑๑๑ ให้รายงานไปยัง ก.ค.ศ. หรือ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่

การศึกษาตามระเบียบว่าด้วยการรายงานเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยและการออกจากราชการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

มาตรา ๑๑๗ เมื่อผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการทางวินัยหรือสั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาออกจากราชการในเรื่องใดไปแล้ว ถ้า ก.ค.ศ. พิจารณาเห็นเป็นการสมควรที่จะต้องสอบสวนใหม่หรือสอบสวนเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์แห่งความเป็นธรรม หรือเพื่อประโยชน์ในการควบคุมดูแล ให้นำหน่วยงานการศึกษาปฏิบัติการตามหมวดนี้ หรือตามมาตรา ๔๙ หรือตามมาตรา ๕๖ วรรคสอง หรือวรรคสามหรือวรรคห้า โดยถูกต้องและเหมาะสมตามความเป็นธรรม ก็ให้ ก.ค.ศ. มีอำนาจสอบสวนใหม่ หรือสอบสวนเพิ่มเติมในเรื่องนั้นได้ตามความจำเป็นและให้นำมาตรา ๑๐๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่ ก.ค.ศ. หรือ อ.ก.ค.ศ. วิสามัญแต่งตั้งคณะกรรมการให้สอบสวนใหม่หรือสอบสวนเพิ่มเติม หรือส่งประเด็นหรือข้อสำคัญไปเพื่อให้คณะกรรมการสอบสวนที่ผู้บังคับบัญชาได้แต่งตั้งไว้เดิมทำการสอบสวนเพิ่มเติม หรือเพื่อให้หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา หรือต่างเขตพื้นที่การศึกษาทำการสอบสวนแทนในเรื่องเกี่ยวกับกรณีตามมาตรา ๑๑๐ (๔) และมาตรา ๑๑๑ ให้นำหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการสอบสวนตามมาตรา ๙๘ วรรคหก มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๑๘ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งโอนมาจากพนักงานส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นหรือข้าราชการตามมาตรา ๕๘ ผู้ใดมีกรณีที่เหมาะสมให้ออกจากงานหรือออกจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นหรือกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการนั้นอยู่ก่อนวันโอนมาบรรจุ ให้ผู้บังคับบัญชาของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้นั้นมีอำนาจพิจารณาดำเนินการตามหมวดนี้ หรือตามมาตรา ๔๙ ได้ โดยอนุโลม แต่ถ้าเป็นเรื่องที่อยู่ในระหว่างการสืบสวนหรือสอบสวนของทางผู้บังคับบัญชาเดิมก่อนวันโอนก็ให้สืบสวนหรือสอบสวนต่อไปจนเสร็จ แล้วส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้นั้นพิจารณาดำเนินการต่อไปตามหมวดนี้ หรือมาตรา ๔๙ แล้วแต่กรณี โดยอนุโลม และในกรณีที่จะต้องสั่งให้ออกจากราชการ ให้ปรับบทกรณีให้ออกจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น หรือกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการนั้นโดยอนุโลม

มาตรา ๑๑๙ ภายใต้บังคับหมวด ๗ และหมวด ๘ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอาจถูกสั่งพักราชการหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนในกรณีอื่นตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. ได้

มาตรา ๑๒๐ การออกจากราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในตำแหน่งซึ่งมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงทราบ เว้นแต่การออกจากราชการตามมาตรา ๑๐๗ (๑)

การอุทธรณ์และการร้องทุกข์

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๑๒๑ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดถูกสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือนหรือลดเงินเดือน ให้มีสิทธิอุทธรณ์ต่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

[คำว่า “เงินเดือน” แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๗ แห่งคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบ แห่งชาติที่ ๑๖/๒๕๖๐ เรื่อง การบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา]

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๑๒๒ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดถูกสั่งลงโทษปลดออก ไล่ออก หรือถูกสั่งให้ออกจากราชการ ให้มีสิทธิอุทธรณ์หรือร้องทุกข์ แล้วแต่กรณี ต่อ ก.ค.ศ. ภายใน สามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง และให้ ก.ค.ศ. พิจารณาให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวัน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๑๒๓ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดเห็นว่าตนไม่ได้รับความ เป็นธรรมหรือมีความคับข้องใจเนื่องจากการกระทำของผู้บังคับบัญชาหรือการแต่งตั้งคณะกรรมการ สอบสวนทางวินัย ให้ผู้นั้นมีสิทธิร้องทุกข์ต่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ในกรณีที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดเห็นว่า อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่ การศึกษาหรือ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง มีมติไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม ให้ผู้นั้นมีสิทธิร้องทุกข์ต่อ ก.ค.ศ.^{๒๒}

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มติของ ก.ค.ศ. ตามวรรคสอง ให้เป็นที่สุด^{๒๓}

มาตรา ๑๒๔ หลักเกณฑ์และวิธีการในเรื่องที่เกี่ยวกับการอุทธรณ์และพิจารณา อุทธรณ์ และการร้องทุกข์และพิจารณาร้องทุกข์ ตามมาตรา ๑๒๑ มาตรา ๑๒๒ และมาตรา ๑๒๓ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ในการพิจารณาอุทธรณ์หรือร้องทุกข์ เมื่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี ได้มีมติเป็นประการใดแล้ว ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ สั่ง หรือปฏิบัติไปตามนั้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ในกรณีที่สั่งให้ผู้อุทธรณ์หรือผู้ร้องทุกข์กลับเข้ารับราชการให้นำมาตรา ๑๐๓ มาใช้ บังคับโดยอนุโลม

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๑๒๕ เมื่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี ได้วินิจฉัยอุทธรณ์หรือร้องทุกข์ตามมาตรา ๑๒๑ หรือมาตรา ๑๒๒ แล้ว ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดเห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือกรณีที่มีได้บัญญัติ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^{๒๒} มาตรา ๑๒๓ วรรคสอง เพิ่มโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^{๒๓} มาตรา ๑๒๓ วรรคสาม เพิ่มโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ให้มีสิทธิอุทธรณ์หรือร้องทุกข์ตามหมวดนี้ ผู้ยื่นอุทธรณ์ที่มีสิทธิที่จะฟ้องร้องคดีต่อศาลปกครองได้ภายในกำหนดระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง เมื่อศาลปกครองมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเป็นประการใดแล้ว ให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการแก้ไขคำสั่งไปตามนั้น

มาตรา ๑๒๖ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งโอนมาจากพนักงานส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น หรือข้าราชการตามมาตรา ๕๘ ผู้ใดถูกสั่งลงโทษทางวินัยอยู่ก่อนวันโอนมาบรรจุและผู้นั้นมีสิทธิอุทธรณ์ได้ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น หรือกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการที่โอนมา แต่ยังไม่ได้ใช้สิทธิอุทธรณ์ตามกฎหมายดังกล่าวก็ให้ผู้นั้นมีสิทธิอุทธรณ์ตามหมวดนี้ได้ แต่ถ้าผู้นั้นได้ใช้สิทธิอุทธรณ์ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นหรือกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการที่โอนมาไว้แล้ว และในวันที่ผู้นั้นได้โอนมาบรรจุเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ยังไม่แล้วเสร็จ ก็ให้ส่งเรื่องให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๑๒๑ เป็นผู้พิจารณาอุทธรณ์

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๑๒๗ ในระหว่างที่ยังมิได้ดำเนินการให้มี ก.ค.ศ. ให้ ก.ค. ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. ๒๕๒๓ ทำหน้าที่เป็น ก.ค.ศ. ตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะมีการแต่งตั้ง ก.ค.ศ. ชั่วคราว และ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาชั่วคราวตามมาตรา ๑๒๘ แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ให้ ก.ค. ซึ่งทำหน้าที่เป็น ก.ค.ศ. ตามวรรคหนึ่ง ทำหน้าที่เป็น อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ อ.ก.ค.ศ. อื่นที่จำเป็นในการบริหารงานบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย ในการทำหน้าที่ดังกล่าวอาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจ เพื่อทำหน้าที่แทนก็ได้

ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการให้ ก.ค. วางลง ให้ ก.ค. ตามวรรคหนึ่ง ประกอบด้วยกรรมการที่เหลืออยู่ เว้นแต่จะมีจำนวนกรรมการเหลือไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งบุคคลที่เห็นสมควรเป็นกรรมการใน ก.ค. เพิ่มขึ้นจนครบจำนวน ก.ค. ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. ๒๕๒๓ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามระยะเวลาที่กำหนดในวรรคหนึ่ง

มาตรา ๑๒๘ ให้ ก.ค. ซึ่งทำหน้าที่ ก.ค.ศ. ตามมาตรา ๑๒๗ ดำเนินการสรรหาบุคคลที่เหมาะสม เพื่อเสนอต่อรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็น ก.ค.ศ. ชั่วคราว และ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาชั่วคราวทุกพื้นที่ ทั้งนี้ การสรรหารายชื่อบุคคลเพื่อแต่งตั้งดังกล่าวให้คำนึงถึงองค์ประกอบของ ก.ค.ศ. และ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย เว้นแต่กรณีมีความจำเป็นจะต้องแต่งตั้งเป็นอย่างอื่นเพื่อปฏิบัติหน้าที่ชั่วคราว

ให้ ก.ค.ศ. ชั่วคราวมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับ ก.ค.ศ. ตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีหน้าที่จัดทำกฎ ก.ค.ศ. ตามมาตรา ๗ วรรคสอง และมาตรา ๒๑ วรรคสามและวรรคสี่ รวมทั้ง

ดำเนินการอื่นเพื่อให้มีการดำเนินการให้มี ก.ค.ศ. และ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาตามพระราชบัญญัตินี้

ให้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาชั่วคราวมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาตามพระราชบัญญัตินี้ และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ ก.ค.ศ. ชั่วคราวมอบหมาย

ให้ ก.ค.ศ. ชั่วคราว และ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาชั่วคราว ซึ่งได้รับแต่งตั้งตามวรรคหนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่จนกว่าจะมี ก.ค.ศ. และ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๑๒๙ หน่วยงานทางการศึกษาใดที่ได้มีการกำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. ๒๕๒๓ ให้ถือว่าเป็นหน่วยงานการศึกษาตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ หรือ ก.ค.ศ. จะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๓๐ ข้าราชการครูตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. ๒๕๒๓ ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามพระราชบัญญัตินี้ และดำรงตำแหน่งหรือดำรงตำแหน่งที่มีวิทยฐานะตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด

ในระหว่าง ก.ค.ศ. ยังมิได้กำหนดตำแหน่งหรือตำแหน่งที่มีวิทยฐานะตามวรรคหนึ่ง ให้ข้าราชการครูซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่เดิมมีสิทธิได้รับเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง ตลอดจนมีสิทธิอื่น ๆ ตามที่เคยมีสิทธิอยู่ตามกฎหมายเดิมหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องไปพลางก่อน

ในกรณีที่ ก.ค.ศ. กำหนดตำแหน่งหรือตำแหน่งที่มีวิทยฐานะตามวรรคสองแล้ว แต่ยังมีได้กำหนดบัญชีอัตราเงินเดือน วิทยฐานะ หรือเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการครูและ

บุคลากรทางการศึกษา ตามกฎหมายว่าด้วยเงินเดือน วิทยฐานะ และเงินประจำตำแหน่ง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้สอดคล้องกับการกำหนดตำแหน่งและวิทยฐานะของ

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการครูตามกฎหมายว่าด้วยเงินเดือนและเงิน

ประจำตำแหน่งที่ใช้บังคับอยู่ไปพลางก่อน ทั้งนี้ การกำหนดให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตำแหน่งใดได้รับเงินเดือนระดับใด หรือเงินประจำตำแหน่งระดับใด ให้เป็นไปตามที่ ก.ค.ศ.

กำหนด ในกรณีนี้ถ้าตำแหน่งใดเป็นตำแหน่งที่มีวิทยฐานะตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือว่าเป็นตำแหน่งที่ได้รับเงินประจำตำแหน่งข้าราชการครูตามกฎหมายดังกล่าว สำหรับการเทียบตำแหน่งวิทยฐานะใด

ให้ได้รับเงินประจำตำแหน่งอัตราใด ให้เป็นไปตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด ให้ข้าราชการครูซึ่งสังกัดกระทรวงการทองเที่ยวและกีฬา หรือกระทรวงวัฒนธรรม

แล้วแต่กรณี เป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามพระราชบัญญัตินี้ และให้นำความในวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม ทั้งนี้ ให้การบริหารงานบุคคลของ

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาดังกล่าวเป็นไปตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด

มาตรา ๑๓๑ ผู้ใดเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ สังกัดส่วนราชการหรือหน่วยงานใดในกระทรวง อยู่ในวันที่

พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญต่อไป แต่ถ้าต่อมาได้มีการกำหนดให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานนั้นเป็นหน่วยงานการศึกษาหรือเป็นส่วนราชการหรือหน่วยงานที่อยู่ในความ

รับผิดชอบของเขตพื้นที่การศึกษาให้ถือว่าผู้นั้นเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีตำแหน่งตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด

มาตรา ๑๓๒ ในระหว่างที่ยังไม่มีการตรากฎหมายกำหนดให้ข้าราชการครูซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มหาวิทยาลัยราชภัฏ และสถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน เป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ให้ถือว่าบุคคลดังกล่าวเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามพระราชบัญญัตินี้ และให้นำความในมาตรา ๑๓๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ให้ ก.ค.ศ. ตั้ง อ.ก.ค.ศ. วิสามัญ เพื่อทำหน้าที่บริหารงานบุคคลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งปฏิบัติงานในสถานศึกษาแต่ละแห่งตามวรรคหนึ่ง ทั้งนี้ ให้ อ.ก.ค.ศ. วิสามัญมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา เว้นแต่ ก.ค.ศ. จะกำหนดเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๓๓ ในระหว่างที่ยังมิได้ตราพระราชกฤษฎีกา หรือ ก.ค.ศ. ยังมีได้ออกกฎข้อบังคับ ระเบียบ หรือจัดทำมาตรฐานตำแหน่ง วิทยฐานะ หรือกำหนดกรณีใดเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ให้นำพระราชกฤษฎีกา กฎ ก.พ. กฎ ก.ค. มติ ก.พ. มติ ก.ค. มติคณะรัฐมนตรี ระเบียบ มาตรฐานกำหนดตำแหน่ง หรือกรณีที่ ก.ค. หรือ ก.พ. กำหนดไว้แล้ว ซึ่งใช้บังคับอยู่เดิมมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่มีปัญหาในการดำเนินการตามวรรคหนึ่งให้ ก.ค.ศ. มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาด

ในกรณีที่การดำเนินการในเรื่องใดตามพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้เป็นไปตามกฎ ก.ค.ศ. ถ้ายังมิได้มีกฎ ก.ค.ศ. ในเรื่องนั้นและเมื่ออาจนำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับได้ ให้ ก.ค.ศ. ชั่วคราว ซึ่งทำหน้าที่ ก.ค.ศ. มีมติกำหนดการในเรื่องนั้นเพื่อใช้บังคับเป็นการชั่วคราวได้

มาตรา ๑๓๔ ข้าราชการครูหรือข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดที่เป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามพระราชบัญญัตินี้มีกรณีกระทำผิดวินัย หรือมีกรณีที่สมควรให้ออกจากราชการอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ผู้บังคับบัญชาตามพระราชบัญญัตินี้ มีอำนาจสั่งลงโทษผู้นั้นหรือสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูหรือกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน แล้วแต่กรณี ที่ใช้อยู่ขณะนั้น ส่วนการสอบสวนพิจารณาและการดำเนินการเพื่อลงโทษหรือให้ออกจากราชการให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่

(๑) กรณีที่ผู้บังคับบัญชาได้สั่งให้สอบสวนโดยถูกต้องตามกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะนั้นไปแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และยังไม่สอบสวนไม่แล้วเสร็จ ก็ให้สอบสวนตามกฎหมายนั้นต่อไปจนกว่าจะแล้วเสร็จ

(๒) ในกรณีที่มีการสอบสวนหรือพิจารณาโดยถูกต้องตามกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะนั้นเสร็จไปแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าการสอบสวนหรือการพิจารณานั้น แล้วแต่กรณีเป็นอันใช้ได้

(๓) กรณีที่ได้มีการรายงานหรือส่งเรื่องหรือส่งสำนวนเสนอให้ อ.ก.ค. กรม ซึ่งทำหน้าที่ อ.ก.พ. กระทรวง หรือ อ.ก.พ. กระทรวง แล้วแต่กรณี พิจารณาดำเนินการตามกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะนั้นและ อ.ก.ค. กรม ซึ่งทำหน้าที่ อ.ก.พ. กระทรวง หรือ อ.ก.พ. กระทรวง พิจารณาเรื่องนั้นยังไม่แล้วเสร็จก็ให้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณีพิจารณาต่อไปจนกว่าจะแล้วเสร็จ

มาตรา ๑๓๕ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งโอนมาจากพนักงานส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นหรือข้าราชการอื่นตามมาตรา ๕๘ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ผู้ใดกระทำผิดวินัยหรือมีกรณีที่สมควรให้ออกจากราชการหรือออกจากงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นหรือกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการนั้น อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ผู้บังคับบัญชาตามพระราชบัญญัตินี้มีอำนาจดำเนินการทางวินัยแก่ผู้นั้นหรือดำเนินการให้ผู้นั้นออกจากราชการได้ ทั้งนี้ ให้นำมาตรา ๑๐๖ และมาตรา ๑๑๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๓๖ ผู้ใดถูกลงโทษตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. ๒๕๒๓ หรือพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือตามมาตรา ๑๓๕ แห่งพระราชบัญญัตินี้ให้ผู้นั้นมีสิทธิอุทธรณ์ได้ตามมาตรา ๑๒๑ หรือตามมาตรา ๑๒๒ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๓๗ ผู้ใดถูกสั่งให้ออกจากราชการตามมาตรา ๔๓ หรือมาตรา ๕๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. ๒๕๒๓ หรือมาตรา ๑๑๐ มาตรา ๑๑๗ มาตรา ๑๑๘ มาตรา ๑๑๙ มาตรา ๑๒๐ มาตรา ๑๒๑ หรือมาตรา ๑๒๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งนำมาใช้บังคับแก่ข้าราชการครูโดยอนุโลม หรือผู้ซึ่งถูกสั่งให้ออกจากราชการตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือตามมาตรา ๑๓๕ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้มีสิทธิร้องทุกข์ได้ตามมาตรา ๑๒๒

มาตรา ๑๓๘ การไต่อยู่ระหว่างดำเนินการตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. ๒๕๒๓ หรือตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ เฉพาะการบริหารงานบุคคลที่เกี่ยวกับข้าราชการครูในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการทองเที่ยวและกีฬา และกระทรวงวัฒนธรรมในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ การดำเนินการต่อไปสำหรับการนั้นให้เป็นไปตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด

มาตรา ๑๓๙ การใดที่เคยดำเนินการได้ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. ๒๕๒๓ หรือตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ ก่อนวันที่ใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้ และมีได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้จะดำเนินการต่อไปได้ประการใด ให้เป็นไปตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด ทั้งนี้ โดยไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๔๐ ในกรณีที่ ก.ค.ศ. ตั้ง อ.ก.ค. วิสามัญ และ อ.ก.ค. วิสามัญเฉพาะกิจ ขึ้นปฏิบัติหน้าที่ใด ๆ แทน ก.ค. ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. ๒๕๒๓ ให้ อ.ก.ค. วิสามัญ หรือ อ.ก.ค. วิสามัญเฉพาะกิจนั้น ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ ก.ค. มอบหมายต่อไป จนกว่ากรณีจะแล้วเสร็จ เว้นแต่ ก.ค.ศ. จะกำหนดเป็นอย่างอื่น

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
วิษณุ เครืองาม

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดให้มีการจัดระบบข้าราชการครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาขึ้นใหม่ ตามที่บัญญัติไว้ในหมวด ๗ โดยเฉพาะในมาตรา ๕๔ ได้กำหนดให้มีองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ทั้งของหน่วยงานการศึกษาในระดับสถานศึกษาของรัฐและระดับเขตพื้นที่การศึกษาเป็นข้าราชการ ในสังกัดองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยยึดหลักการกระจายอำนาจการบริหารงานบุคคลสู่ส่วนราชการที่บริหารและจัดการศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา จึงเห็นควรกำหนดให้บุคลากรที่ทำหน้าที่ด้านการบริหารและการจัดการศึกษาสังกัด อยู่ในองค์กรกลางบริหารงานบุคคลเดียวกัน และโดยที่องค์กรกลางบริหารงานบุคคลและระบบการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. ๒๕๒๓ ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน มีหลักการที่ไม่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่ให้ยึดหลักการกระจายอำนาจการบริหารงานบุคคลสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาอีกทั้งไม่สอดคล้องกับหลักการปฏิรูประบบราชการ สมควรยกร่างกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ขึ้นใหม่แทนพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. ๒๕๒๓ และเพื่อให้เอกภาพทางด้านนโยบายการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาทั้งหมด จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑^{๒๔}

มาตรา ๑๖ ให้กรรมการ ก.ค.ศ. และ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะครบวาระ และให้ดำเนินการแต่งตั้งหรือเลือกตั้งกรรมการเพิ่มเติมให้ครบจำนวนตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และให้มีวาระอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการดังกล่าว โดยมีให้นับเป็นวาระการดำรงตำแหน่งตามพระราชบัญญัตินี้

ให้ ก.ค.ศ. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการได้มาและดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งกรรมการใน ก.ค.ศ. และ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาจนครบจำนวนตามองค์ประกอบ ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่บทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและคณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งบทบัญญัติอื่นที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีความไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน ทำให้การบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นไปโดยล่าช้าและไม่มีประสิทธิภาพ สมควร

^{๒๔}ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๕/ตอนที่ ๓๖ ก/หน้า ๒๘/๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

ปรับปรุงบทบัญญัติในเรื่องดังกล่าวเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคนั้นอันจะเป็นประโยชน์ในการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓^{๒๔}

มาตรา ๕ ให้กรรมการ ก.ค.ศ. ในส่วนของกรรมการผู้แทนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามมาตรา ๗ (๕) ซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะได้มีการเลือกตั้งกรรมการผู้แทนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ในการนี้ ให้กรรมการผู้แทนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามพระราชบัญญัตินี้อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการ ก.ค.ศ. ในส่วนของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และมีให้นับวาระการดำรงตำแหน่งเป็นวาระการดำรงตำแหน่งต่อเนื่อง

มาตรา ๖ ให้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาที่มีอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ทำหน้าที่เป็น อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ถ้ากรณีมีอนุกรรมการใน อ.ก.ค.ศ. ตามมาตรา ๒๑ (๔) คนใดที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา ให้อนุกรรมการผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง โดยให้ถือว่า อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาในขณะนั้นมืองค์ประกอบเท่าที่เหลืออยู่ และยังคงทำหน้าที่ต่อไปจนครบวาระแล้ว จึงดำเนินการแต่งตั้งหรือเลือกตั้งอนุกรรมการใน อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตามพระราชบัญญัตินี้

ในระหว่างที่ยังมิได้ดำเนินการให้มี อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา ให้ ก.ค.ศ. แต่งตั้ง อ.ก.ค.ศ. วิสามัญ ขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ โดยให้ถือว่าการปฏิบัติหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ. วิสามัญนั้น มีผลผูกพันและใช้บังคับได้ดังเช่น อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา

มาตรา ๗ การใดอยู่ระหว่างดำเนินการหรือเคยดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เฉพาะเรื่องการบริหารงานบุคคล การดำเนินการทางวินัยและการอุทธรณ์ที่เกี่ยวกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การดำเนินการต่อไปในเรื่องนั้นจะสมควรดำเนินการประการใด และอยู่ในอำนาจของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหรือ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ได้มีการปรับปรุงเขตพื้นที่การศึกษาเป็นเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เพื่อรับผิดชอบการ

บริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ทำให้ต้องปรับปรุงองค์ประกอบของคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้สอดคล้องกับการบริหารงานบุคคลในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๐/๒๕๕๙ เรื่อง การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค^{๒๖}

ข้อ ๕ ให้ยุบเลิก อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และให้โอนอำนาจหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ไปเป็นอำนาจหน้าที่ของ กศจ. ของจังหวัดนั้น ๆ ตามคำสั่งนี้

บรรดาบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือมติ คณะรัฐมนตรีใดที่อ้างถึง อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีผลใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับคำสั่งนี้

ข้อ ๑๐ บรรดาบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีใดที่อ้างถึงคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติและกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ และ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้ถือว่าอ้างถึง กศจ. ตามคำสั่งนี้ ทั้งนี้ เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับคำสั่งนี้

คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๑๖/๒๕๖๐ เรื่อง การบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา^{๒๗}

ข้อ ๑ ให้บุคคลซึ่งดำรงตำแหน่งกรรมการใน ก.ค.ศ. ตามมาตรา ๗ (๔) และ (๕) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่คำสั่งนี้ใช้บังคับพ้นจากตำแหน่งกรรมการใน ก.ค.ศ.

ข้อ ๒ ให้ ก.ค.ศ. ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประกอบด้วย

(๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานกรรมการ

(๒) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการ ก.พ. เลขาธิการสภาการศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และเลขาธิการคุรุสภา

^{๒๖} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๓/ตอนพิเศษ ๖๘ ง/หน้า ๑/๒๑ มีนาคม ๒๕๕๙

^{๒๗} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔/ตอนพิเศษ ๘๕ ง/หน้า ๔๓/๒๑ มีนาคม ๒๕๖๐

(๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการแต่งตั้งจากบุคคล
ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์สูงในด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ด้านการศึกษา
และด้านกฎหมาย ด้านละหนึ่งคน

ให้เลขาธิการ ก.ค.ศ. เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้เลขาธิการ ก.ค.ศ. แต่งตั้ง
ข้าราชการในสำนักงาน ก.ค.ศ. จำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ
กรณีที่จะแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนหรือข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
ผู้ใดให้เป็นกรรมการตาม (๓) ผู้นั้นต้องดำรงตำแหน่งประเภทบริหารระดับสูงหรือมีวิทยฐานะ
เชี่ยวชาญพิเศษ

ข้อ ๓ ในกรณีที่เห็นสมควร หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติอาจมีคำสั่งให้
เปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของคณะกรรมการตามข้อ ๒ ได้ตามความเหมาะสม

ข้อ ๔ ให้ อ.ก.ค.ศ. วิสามัญ ซึ่ง ก.ค.ศ. แต่งตั้งตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติ
ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่สั่งนี้
ใช้บังคับพ้นจากตำแหน่ง

ข้อ ๕ ให้ ก.ค.ศ. มีอำนาจแต่งตั้ง อ.ก.ค.ศ. วิสามัญ เพื่อทำการใด ๆ แทน ก.ค.ศ.
ดังต่อไปนี้

- (๑) อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์
- (๒) อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับวินัยและการออกจากราชการ
- (๓) อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบข้าราชการครูและบุคลากร
ทางการศึกษา

นอกจาก อ.ก.ค.ศ. วิสามัญ ตามวรรคหนึ่ง ก.ค.ศ. อาจแต่งตั้ง อ.ก.ค.ศ. วิสามัญอื่น
เพื่อทำการใด ๆ แทน ก.ค.ศ. หรือทำหน้าที่เช่นเดียวกับคณะกรรมการอื่นที่กำหนดตามกฎหมาย
ว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาก็ได้

ข้อ ๖ ให้ อ.ก.ค.ศ. วิสามัญ แต่ละคณะ มีจำนวนไม่เกินสิบห้าคน ประกอบด้วย
(๑) ประธานอนุกรรมการ ซึ่งแต่งตั้งจากกรรมการใน ก.ค.ศ. เว้นแต่มีเหตุผลความ
จำเป็นอาจแต่งตั้งบุคคลอื่นที่ไม่เป็นกรรมการใน ก.ค.ศ. เป็นประธานอนุกรรมการก็ได้

(๒) อนุกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกินสิบเอ็ดคน ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ
และประสบการณ์สูงในด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ด้านการศึกษา ด้านกฎหมาย และด้านอื่น ๆ
ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ. วิสามัญคณะนั้น

(๓) อนุกรรมการซึ่งเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัด
กระทรวงศึกษาธิการจำนวนสองคน

ให้เลขาธิการ ก.ค.ศ. แต่งตั้งข้าราชการในสำนักงาน ก.ค.ศ. เป็นอนุกรรมการและ
เลขานุการและอาจแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงาน ก.ค.ศ. จำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ
กรณีที่จะแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนหรือข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
ผู้ใดให้เป็นอนุกรรมการตาม (๒) ผู้นั้นจะต้องดำรงตำแหน่งประเภทบริหารระดับสูงหรือประเภท

บริหารระดับต้นประเภทอำนวยการระดับสูง ประเภทวิชาการระดับทรงคุณวุฒิหรือระดับเชี่ยวชาญ หรือมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าเชี่ยวชาญ หรืออาจแต่งตั้งจากผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการผู้แทนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาใน ก.ค.ศ. หรือผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งอนุกรรมการใน อ.ก.ค.ศ. วิสามัญ ตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ก็ได้

คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม หลักเกณฑ์และวิธีการได้มา และการพ้นจากตำแหน่ง ของประธานอนุกรรมการกรณีที่มีได้แต่งตั้งจากกรรมการใน ก.ค.ศ. และของอนุกรรมการตาม (๒) และ (๓) ให้เป็นไปตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ มาใช้บังคับกับ อ.ก.ค.ศ. วิสามัญ โดยอนุโลม

การแต่งตั้ง อ.ก.ค.ศ. วิสามัญ ตามข้อ ๕ (๑) และ (๒) ให้แต่งตั้งจากกรรมการใน ก.ค.ศ. อย่างน้อยสองคน

ข้อ ๗ ให้แก้ไขคำว่า “ขึ้นเงินเดือน” ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นคำว่า “เงินเดือน” ทุกแห่ง

ข้อ ๘ มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ มาใช้บังคับ

ให้ ก.ค.ศ. เป็นผู้ดำเนินการสอบแข่งขันเพื่อบรรจุและแต่งตั้งบุคคลเข้ารับราชการ เป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

ในกรณีที่ ก.ค.ศ. เห็นสมควร จะมอบหมายให้ กศจ. อ.ก.ค.ศ. ซึ่ง ก.ค.ศ. ตั้งตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ส่วนราชการหรือหน่วยงานการศึกษา เป็นผู้ดำเนินการตามวรรคสองก็ได้

หลักสูตร วิธีการสอบแข่งขัน วิธีดำเนินการที่เกี่ยวกับการสอบแข่งขัน เกณฑ์การตัดสินการขึ้นบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ การนำบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ในบัญชีหนึ่งไปขึ้นบัญชีเป็นผู้สอบแข่งขันได้ในบัญชีอื่น การยกเลิกบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ และรายละเอียดเกี่ยวกับการสอบแข่งขัน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ ก.ค.ศ. กำหนด

ข้อ ๙ มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ มาใช้บังคับกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๖๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ มาใช้บังคับกับกรณีที่ไม่มีการแต่งตั้งผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้

ข้อ ๑๐ เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา นอกจากการกำหนดตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาแล้ว ก.ค.ศ. อาจกำหนดตำแหน่งหรือเปลี่ยนตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประเภทตำแหน่งผู้บริหารการศึกษาบาง

ตำแหน่งเป็นประเภทตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาอื่นตามมาตรา ๓๘ ค. (๒) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ก็ได้

ข้อ ๑๑ ในวาระเริ่มแรกให้ อ.ก.ค.ศ. วิสามัญ ตามข้อ ๕ ประกอบด้วยอนุกรรมการตามข้อ ๖ (๑) และ (๒) จนกว่าจะได้แต่งตั้งอนุกรรมการตามข้อ ๖ (๓) ซึ่งต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่คำสั่งนี้ใช้บังคับ

ข้อ ๑๒ ให้ อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเฉพาะกิจซึ่ง ก.ค.ศ. แต่งตั้งตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ อยู่ในวันก่อนวันที่คำสั่งนี้ใช้บังคับยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะได้แต่งตั้ง อ.ก.ค.ศ. วิสามัญอื่นตามคำสั่งนี้เพื่อปฏิบัติหน้าที่แทนแต่ต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่คำสั่งนี้มีผลใช้บังคับ

ข้อ ๑๓ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามคำสั่งนี้ ให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของ ก.ค.ศ.

ข้อ ๑๔ ในกรณีเห็นสมควรนายกรัฐมนตรีนหรือคณะรัฐมนตรีอาจเสนอให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำสั่งนี้ได้

ข้อ ๑๕ คำสั่งนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๒^{๒๘}

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ปัจจุบันปรากฏปัญหาความไม่สอดคล้องกันระหว่างบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการดำเนินการทางวินัยของข้าราชการฝ่ายพลเรือนประเภทต่าง ๆ ส่งผลให้เกิดความไม่เป็นธรรม และไม่เสมอภาคในการดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการซึ่งออกจากราชการไปแล้ว นอกจากนี้ ยังมีปัญหาความแตกต่างระหว่างกฎหมายว่าด้วยการดำเนินการทางวินัยของข้าราชการฝ่ายพลเรือนกับกฎหมายขององค์กรตรวจสอบการทุจริต ซึ่งทำให้การดำเนินการทางวินัยเพื่อพิจารณาลงโทษแก่ข้าราชการที่ถู้องค์กรตรวจสอบการทุจริตชี้มูลความผิดหลังออกจากราชการไปแล้วในบางกรณีไม่อาจดำเนินการตามฐานความผิดที่ชี้มูลได้ ดังนั้นสมควรให้การดำเนินการทางวินัยแก่ผู้ซึ่งออกจากราชการเป็นมาตรฐานเดียวกันและสอดคล้องกับกฎหมายขององค์กรตรวจสอบการทุจริต อันจะเป็นกลไกหนึ่งที่ทำให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตสัมฤทธิ์ผลมากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

บรรณานุกรม

- สำนักงาน ก.ค.ศ. กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการดำเนินการทางวินัยข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553.
- _____. คู่มือการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบการอุทธรณ์และการร้องทุกข์และแนววินิจฉัยคดีปกครอง. กรุงเทพฯ : สกสค, ม.ป.ป.
- _____. คู่มือการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ และแนวคำวินิจฉัยของ อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์. กรุงเทพฯ : สกสค, 2554.